

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

**©Kütüphaneler ve Yayınlar
Genel Müdürlüğü**

Eser Adı: Leylâ ile Mecnûn (Kıssa-I Leylî Birle Mecnûn)

Müellifi: Sevda'î

Hazırlayan: Cemal Bayak

Yayın Yılı: 2019

ISBN: 978-975-17-4415-9

Ana Yayın Numarası: 3653

Kültür Eserleri Dizisi- 623

Adres: Emek Mahallesi, Wilhelm Thomsen Caddesi

N0:4 06490 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 470 80 00

Faks: +90 312 470 54 71

e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

www.ktb.gov.tr

<http://ekitap.ktb.gov.tr>

SEVDÂ'Î

LEYLÂ İLE MECNÛN

[KISSA-İ LEYLÎ BİRLE MECNÛN]

Hazırlayan

Cemal BAYAK

Ankara

2019

KISALTMALAR

- a. : Yazma Nüshanın İlk Sahifesi
B. : Beyit
b. : Yazma Nüshanın İkinci Sahifesi
bk. : Bakınız
c. : Cilt
F. : Fuzûlî, *Leylâ ile Mecnûn*, Haz. Necmeddin Halil Onan, (İstanbul, 1956)
g. : Gazel
H : Hicri
İA : İslam Ansiklopedisi
s. : Sahife
S : Sevdâ'î, *Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn*

GİRİŞ

Leylâ ile Mecnûn Hikâyesi

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi Yûsuf u Zelîha ve Hüsrev ü Şîrîn hikâyeleri gibi divan şiirinin en çok işlenen konularından birisidir. Bu konularda mesnevi türünde müstakil bir çok eser kaleme alınmış ve bu hikâyelerdeki isimler divan şiirinde en çok adı geçen aşk kahramanları olmuşlardır. Bunlar arasında, tasavvufî aşkın ifadesinde istihdam edilmesi dolayısıyla, Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin ayrı bir yeri vardır.

Kaynağı Arap edebiyatı olan Leylâ ile Mecnûn hikâyesinde esas itibariyle Hicri I. yüzyılın ikinci yarısının sonlarına doğru öldüğü belirtilen ve asıl adı Kays olan Mecnûn'un aşkı sebebiyle çektiği ıstırapı anlatılır. Daha sonraları diğer müslüman milletlerin edebiyatlarına geçen hikâye Arap edebiyatında gerçekçi tarzda ele alınırken, Türk ve Fars edebiyatlarında romantik bir tarzda işlenmiştir.¹

Arap edebiyatındaki dağınık haldeki rivayetler İran edebiyatında manzum ve düzenli bir hikâye haline ilk defa 584/1188 tarihinde Genceli Nizami (1140-1204) tarafından meydana getirilmiştir. Nizâmî bunu yaparken hikâyenin kaynağındaki rivayetlerde geçen hayata ait özellikleri tamamen kaldırmış, çölden başka belli başlı Arap unsuru bırakmamıştır. Bu değişikliklerin çoğunun gayesinin hikâyeyi daha çarpıcı hale getirmek ve bir takım ibretler sergilemeye yönelik olduğu, ilk "reng-i tasavvuf"un da onun tarafından hikâyeye dahil edildiği ve ondan sonra bu hikâyeyi kaleme alanların ona

---

¹ Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Mukaddime. Hikâyenin Arap edebiyatındaki şeklinin detaylı özeti için bk. Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 14-26; Agah Sırrı Levend (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay. 1-7; Ahmet Ateş (1970). "Leylâ ile Mecnûn". *İslam Ansiklopedisi*. C. 7. İstanbul: MEB. 49-50. Tarlan, Mukaddime'de, "Arap edebiyatından Mecnûn'nun şahsiyetine dair menâbi-i sâireden iktibas olunan malumatın ilavesiyle esas vak'ayı aldık" demekle birlikte kaynaklarını belirtmemektedir. Aynı şekilde eserde adı geçen Arapça, Farsça ve Türkçe eserlerin nüshalarının yerleri ve Arapça ve Farsça beyitlerin Türkçe karşılıkları verilmemektedir. Burada bilinenlerin tekrarı olacağı için hikâyenin Arap edebiyatındaki şekli üzerinde durulmayacaktır. Bu konuda yukarıda verilen kaynaklar içinde en detaylı bilgi Tarlan'da bulunmaktadır. Hikâyenin Arap edebiyatındaki menşei üzerindeki değerlendirmeler için bk. Alessio Bombaci (1970). "The History of Leylâ and Mejnûn". *Leylâ and Mejnûn by Fuzûlî*. London: George Allen & Unwin Ltd. 11-112.

çok şey borçlu olduğu kaydedilmektedir.² Hikâyeyi Nizami'den sonra kaleme alanlar da kendilerince konuya bir tertip verip yorumlamışlardır.

Bu eserlerin bazılarında Mecnûn'un aşkı, eflatunî aşkın en güzel bir örneği olarak değerlendirilirken çoğunlukla tasavvufî temlerin işlenmesine çok uygun olması dolayısı ile kişinin mecazi aşktan ilahi aşka yükselişinin bir örneği olarak ele alınmış, zamanla da Arap, Fars ve Türk klasik şiirinin ana mazmunlarından biri haline gelmiş ve halk arasında en çok tanınan bir aşk hikâyesi olmuştur.³

Hikâyenin Türk edebiyatına girişi bugünkü bilgilerimize göre ilk olarak Gülşehrî'nin 713/1313'te tamamladığı *Mantıku't-Tayr*'ındaki 79 beyit uzunluğundaki "Dâstân-ı Leylâ vü Mecnûn" başlıklı bölümü ve daha sonra Âşık Paşa'nın 730/1329'da tamamladığı *Garib-nâme*'sindeki 30 beyitlik (8. Bab, 4. Destân) bölümü ile olmuştur. Her ikisinde de sonunda ilahi aşka dönüşen bir aşk işlenmiştir. Bu konu daha sonraları "temsîlî hikâye" olarak başka şairler tarafından da ele alınmıştır. Bugünkü bilgilere göre hikâye Türkçe müstakil ve manzum bir eser olarak ilk defa Edirneli Şâhidî tarafından *Gülşen-i Uşşâk* adını verdiği eserde işlenmiştir. Eserini Şehzade Cem adına kaleme alan Şâhidî konuyu tamamen tasavvufî bir yaklaşımla ele almıştır.

Bugün nüshası elimizde bulunan ve müstakil bir eser olarak yazılan Türkçe Leylâ ile Mecnûn hikâyeleri ve şairleri şunlardır:

1. Şâhidî, *Gülşen-i Uşşâk*, 883/1478⁴

2. Nevâ'î, *Mecnûn u Leylî*, 889/1484⁵

² Nizami'nin eserinin tahlil ve değerlendirmesi için bk. Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 28-37, 157.

³ Tarlan, Fuzûlî'nin eserini tahlil ederken, onun bu eserle Mecnûn'un şahsında bir insanın mecazi aşktan ilahi aşka yükselişini anlattığı yorumunu yapmaktadır, Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 143-158.

⁴ Eser yayınlanmıştır. Nazire Erbay (hzl.) (2014). *Edirneli Şâhidî: Leylâ vü Mecnûn (Gülşen-i Uşşâk) Mesnevisi*. Edirne: Edirne Valiliği. Hikâye ile ilgili Türk edebiyatındaki eserler ve nüshaları hakkında burada verilen bilgiler Levend'den alınmıştır, Agah Sırrı Levend (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay. 11-369.

⁵ Nevâ'î'nin Türkiye kütüphanelerindeki nüshaları için bk. Agah Sırrı Levend (1958). "Türkiye Kitaplıklarındaki Nevâ'î Yazmaları". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. Ankara: TDK. 127-209. Eser yayınlanmıştır. Agah Sırrı Levend (hzl.) (1967). *Ali Şîr Nevâî, Hamse, Hayretü'l-Ebrâr, Ferhâd u Şîrîn, Leylî vü Mecnûn, Seb'a-i Seyyâre, Sedd-i İskenderî*. Ankara: TDK.; Ülkü Çelik (1993). *Ali Şîr Nevâî-Leylî vü Mecnûn (Gramer-Metin-Dizin)*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

3. Bihiştî, *Leylâ vü Mecnûn*, 889/1484'ten sonra⁶
4. Hamdullah Hamdi, *Mecnûn u Leylî*, 905/1499 veya 914/1508⁷
5. Ahmed Rızvân, *Leylâ vü Mecnûn*, 906/1500'den önce⁸
6. Kadîmî, *Leylâ vü Mecnûn*⁹
7. Celîlî, *Leylâ vü Mecnûn*¹⁰
8. Sevdâ'î, *Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn*, 920/1514¹¹
9. Hakîrî, [*Leylâ vü Mecnûn*], 931/1524¹²
10. Fuzûlî, *Leylâ vü Mecnûn*, 942/1535¹³
11. Hamdî-i Lârendevî, [*Leylâ vü Mecnûn*], 949/1542¹⁴
12. Celâl-zâde Sâlih, [*Leylâ vü Mecnûn*], 962/1554¹⁵

⁶ Eser yayınlanmıştır. Zeynel Abidin Aygün (1999). *Behiştî'nin Leyla vü Mecnun mesnevisi (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.

⁷ Eser üzerinde tez çalışmaları yapılmıştır. Zülfî Güler (1982). *Hamdullah Hamdi: Leylâ ve Mecnûn (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. Erzurum. Atatürk Üniversitesi.

⁸ Eserin yazması Agah Sırrı Levend kitapları arasındadır.

⁹ Bir nüshası Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi kitaplığındadır. Bu şair, Şâhidî'nin eserinin bazı yerlerini çıkarıp, mahlas yerlerini değiştirerek eseri kendine mal etmiştir.

¹⁰ Bu şairin eserlerinin külliyatı Paris Bibliotheque Nationale'dedir. Eser yayınlanmıştır. Arzu Atik (2010). *Celilî'nin Leylâ ve Mecnûn'u ve Nizâmî'nin Leylâ ve Mecnûn'u ile karşılaştırması: Metin, Tercüme*. Boston: Harvard Üniversitesi.; Şevkiye Kazan (2011). *Celilî'nin Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi (İnceleme-Metin)*. Isparta: Fakülte Kitapevi.

¹¹ Eser üzerinde tez çalışmaları yapılmıştır. Cemal Bayak (1987). *Sevdâ'î ve Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi; M. Ünal Şahin (1998). *Leylî ve Mecnûn Sevdâ'î: Transkripsiyon ve Dil İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.

¹² Eser üzerinde tez çalışmaları yapılmıştır. Ahmet Koçak (2006). *Hakîrî; Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi; Arzu Solak (2003). *Hakîrî; Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi; Zikri Turan (1988). *Mecnûn (u) Leylâ Hakîrî Transkripsiyon ve Dil İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.

¹³ Eser yayınlanmıştır. Necmeddin Halil Onan (hzl) (1955). *Fuzûlî Leylâ ile Mecnûn*. İstanbul: Maarif Vekaleti Yay.; Muhammed Nur Doğan (2000). *Fuzulî Leylâ ve Mecnun*. İstanbul: YKY.

¹⁴ Eser üzerinde tez çalışması yapılmıştır. Rifat Kütük (2002). *Lârendeli Hamdi'nin Leyla ile Mecnun Mesnevisi (Metin-İnceleme ve Diğer Leyla ile Mecnun Mesnevileriyle Mukayesesi)*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

¹⁵ Eser yayınlanmıştır. Zehra Toska (2002). *Sâlih Çelebi ve Mecnûn u Leylâ Mesnevisi (Kıssa-i Pür-Gussa)*. Boston: Harvard Üniversitesi; Rifat Kütük (1995). *Celâl-zâde Salih Çelebi: Leylâ vü Mecnûn (Tenkidli Metin-İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

13. Halîfe, *Leylâ vü Mecnûn*¹⁶
14. ‘Atâyî, [*Leylâ vü Mecnûn*]¹⁷
15. Fâ’izî, [*Leylâ vü Mecnûn*], 1033/1623¹⁸
16. ‘Örfî, *Leylâ vü Mecnûn*¹⁹
17. ‘Andelîb, [*Leylâ vü Mecnûn*]²⁰
18. Nâkâm, [*Leylâ vü Mecnûn*], 1314/1898²¹

Bunlardan başka kaynakların Leylâ ile Mecnûn hikâyesini kaleme aldığını belirttiği fakat eserleri bugün için elimize geçmemiş olan şairlerin isimleri ise şunlardır: Ahmed Paşa, Hayâlî, Necâtî İsâ, Sinân, Hayâlî Abdülvehhâb, Ârif Fethullâh, Halîlî, Sinân Çelebi, Muhyî Zamîrî, ve Rif’atî Abdülhay’dır.

Bu eserler içinde en çok Fuzûlî’nin eseri sevilip okunmuş ve bu konunun şaheseri sayılmıştır. Kültürümüzün bu çok sevilen ve işlenen konusunu ele alan eserler arasında en fazla çalışma da onun eseri üzerinde yapılmıştır.²² Bu konuda elde bulunan eserlerin metinlerinin ortaya çıkarılması, konunun ifade edilmesinde geçirdiği devreleri görmemizi sağlayacağı gibi divan şiirinin gelişmesindeki geçirdiği aşamaları da anlamamıza da yardımcı olacaktır.

Üzerinde çalışılan Sevdâ’î’nin eseri bu konudaki eserlerin en az tanınanlarından biridir. Bugün için tek bir nüshasının varlığını bildiğimiz eser, Fuzûlî’nin eserinden 31 sene önce yazılmış olduğu halde onun 140’tan fazla beytinin Fuzûlî’nin eseriyle ortak olduğu görülmektedir. Fuzûlî’nin eserinden önce yazılan bir eserde edebiyatımızda bu konunun şaheseri sayılan Fuzûlî’nin eserinde de bulunan beyitlerin yer alması ilginç bir durumdur. Bugün için sadece bir nüshası bilinen Sevdâ’î’nin eserinin metninin hazırlanması ve bu ortak beyitlerin ve bunların şairinin tesbiti çalışması özelde Leylâ ve Mecnûn mesnevîleri ile ilgili araştırmalara genelde edebiyat tarihimizdeki aşk anlayışı incelemelerine katkı sağlayacaktır.

¹⁶ Eserin yazması Agah Sırrı Levend kitapları arasındadır.

¹⁷ Eserin yazması Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi kitaplığında Kadri Uçan’dan alınan kitaplar arasındadır.

¹⁸ Eser üzerinde tez çalışması yapılmıştır. Nilgün Büyüker (2011). *Kafzâde Fâizî: Kitâb-ı Leylî vü Mecnûn (Tenkitli Metin-İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

¹⁹ Eserin yazması Agah Sırrı Levend kitapları arasındadır.

²⁰ Eser 1940’da N. Hocayef, 1956’da Aşka’da A. Ulugberdiyev-Ahundov tarafından yayınlanmıştır.

²¹ Eserin yazması Bakü Devlet Kütüphanesi’ndedir.

²² Eserin detaylı bir tahlili için bk. Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 143-158.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn

1.1. Nüsha Tavsifi

Eserin bugün bilinen tek nüshası Cambridge Üniversitesi kütüphanesindedir.²³ Tamamı 59 yaprak olan yazma 21.1 x 12.2 cm boyutlarındadır, nesih ile yazılmıştır. Eser 2b'de başlamakta ve 59a'da sona ermektedir. Bir sahifede 12 beyit vardır. Ancak bazı beyitlerin çaprazlama yazıldığı 8b, 11a, 11b, 12b, 27a'da ve minyatürlü sayfalarındaki beyit sayıları daha azdır. Eserin başladığı 2b'de basit tezhibli bir mihrabiye vardır. 2a'da muhtemelen içine eserin ismini yazmak amacı ile yapılan dikdörtgen boş bir tablo bulunmaktadır. 1a, 1b ve 59b'de hesap işlemleri bulunmaktadır. Yazılar cetvelle çerçevelenmiştir. Metin harekesiz olmakla beraber bazı hareketli kelimelere rastlanmaktadır. Yazmanın yaprakları numaralanmıştır. Nüshanın kendisi görülemediği için, bu hareketlerin ve yaprak numaralarının sonradan eklenip eklenmediği konusunda bir söylenememektedir.

Eserde 4 tane minyatür (12a, 27b, 37b, 51b) vardır. Mikrofilmden alınan fotokopide net bir görüntü bulunmadığı için bu minyatürlerde anlatılanlar tasvir edilememektedir. Eserde 42 konu başlığı vardır, ancak bunlardan 38 tanesinin ismi yazılmış olmakla beraber 4'ünün yeri boş bırakılmış ve eserin ilk bölümü, Tevhîd, başlığı için yer ayrılmamıştır. Kendileri için başlık yeri bulunmasa da konuların rahat görülmesini temin için esere 4 başlık daha tarafımızdan ilave edilmiştir.²⁴ Müstensihin ismi ve eserin istinsah tarihi kaydedilmemiştir. Eserin tamamı 1252 beyittir. Eserde 7 gazel ve 1 murabba vardır.

Eserin istinsahında pek titiz davranılmadığı, acele ile yazıldığı görülmektedir. 5b'de bölüm başlığı için ayrılan yere yanlışlıkla bu bölümün ilk beyti yazılmış ancak sonradan silinmemiştir. Aynı mısra daha sonra metin kısmında tekrar yazılmıştır. Bazı bölümlerin

---

²³ G. Browne Edward (1900). *A Handlist of the Muhammadan Manuscripts, Including All Those Written in the Arabic Character, Preserved in the Library of the University of Cambridge*. Cambridge: Cambridge University Press. 191, sıra no. 992. Yazmanın fotokopisi Türk Dil Kurumu'nda bulunmaktadır.

²⁴ Esere eklenen başlıklar metinde köşeli parantez içine alınmıştır.

isimlendirilmemesi, yazıya önem verilmemesi, gerekli tashihlerin yapılmaması nüshanın hazırlanmasında fazla itinâ gösterilmediğini ortaya koymaktadır. Yazmanın bu haliyle şairin kendi elinden çıkmış olmasını düşünmek zor görünmektedir.

1.2. Sevdâ'î

Eserin sonunda, 1248. beyitte şair kendisini Sevdâ'î olarak tanıtmaktadır. Bu isim onun mahlası olmalıdır. Eserde bundan başka hiç bir yerde ne şair veya müstensih adı geçmediği gibi şair hakkında bilgi edinmemesi sağlayacak bir ifadeye de rastlanmamaktadır. Eserin bir şahsa ithafını belirten bir kayıt da yoktur. Eserin tamamlama tarihi H. 920, Zilkade Evâ'ili (18-27 Aralık 1514) şeklinde kaydedilmektedir, (B. 1249-1250).

Kaynaklarda Sevdâ'î mahlaslı iki şahsa rastlanmaktadır. Bunlardan biri *Sicill-i Osmânî*'de 999/1591'de öldüğü kaydedilen Edirne'li Sevdâ'î Ahmed Çelebi²⁵ diğeri Sehî'nin Kırkkilise (Kırklareli) kadısı iken öldüğünü bildirdiği Sevdâ'î'dir.²⁶ Sehî'nin eserindeki Sevdâ'î ile ilgili kayıt şöyledir:

“Mevlânâ Sevdâ'î rahmetullahi ‘aleyh. Ehl-i ‘ilmdendür, medâris görüp ‘ilm kesb idüp nâzük-‘tab’, ğarrâ, güzel ğazelleri ve rindâne bî-bedel ebyâtı var. Kırk Kılısâ kaçısı iken Allâh emrine varup civâr-ı Hâk'da mesken tutup mezârı Kırk Kılısâ'dedür ve bu beyt onun eş‘ârındandır ki zikr olunur:

Âh kim eylemedi çâre bu bî-çâresine
N'ideyim n'eyleyeyim ne kılayım çâresi ne”²⁷

Sehî'nin verdiği bilginin tamamı bu kadardır. Burada şairin eserlerinin olup olmadığı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Bu bilgiler eserin 6. tabakasında yer almaktadır. Sehî bu tabakada tanışıp görüştüğü şairlerden bahsetmektedir. Konumuz olan mesnevinin bu Sevdâ'î'ye ait olduğu kabul edilecek olursa Sehî'nin tanıştığı, görüştüğü şairlerden bahsettiği bir tabakada yer verdiği Sevdâ'î'nin eserlerinden neden bahsetmediği sorusu akla gelmektedir ki Sehî eserini bu mesnevinin yazılmasından sadece 24 yıl sonra 945/1538'de, kaleme almıştır. Konuyla ilgili dikkati çeken diğeri bir

²⁵ Mehmet Süreyya (1311-1316/1895-1900). *Sicill-i Osmânî*. C. 3. İstanbul: Matbaa-i Amire. 114.

²⁶ Haluk İpekten, Günay Kut, Mustafa İsen, Hüseyin Ayan ve Turgut Karabey (hzl.) (2017). *Heşt Bihişt Sehî Beg*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Ekitap Yay. 114.

²⁷ Haluk İpekten, Günay Kut, Mustafa İsen, Hüseyin Ayan ve Turgut Karabey (hzl.) (2017). *Heşt Bihişt Sehî Beg*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Ekitap Yay. 114.

nokta, döneme çok uzak olmayan bir zamanda kaleme alınan *Keşfü'z-Zünûn*'da da şairin adının Leylâ ile Mecnûn yazan şairler arasında geçmemesidir. Bu durumun sebebi Sevdâ'î'nin İstanbul dışında yaşamış olması, eserini yazdıktan kısa bir süre sonra vefat etmesi ve eserinin yaygınlık kazanmaması olabilir. Nitekim gerek eserin sadece bir nüshası bulunmaktadır.

Mesneviden ilk defa bahseden Gibb eserin sahibinin muhtemelen Sehî'nin bahsettiği Sevdâ'î olduğunu söylemekte ve onun bu kanaatine iştirak eden Levend Sevdâ'î adına kayıtlı bir *Dîvân*'ın da²⁸ olduğunu kaydetmektedir. Bu *Dîvân*'da 918/1512'de ölen Şehzâde Korkut'a ithaf edilen üç kaside bulunmaktadır. Bu da bize bu Sevdâ'î'nin Şehzâde Korkut'un yakınında, muhtemelen, bulunmuş olduğunu düşündürmektedir. Yukarıda da bahsedildiği üzere bu mesnevi de herhangi bir ithaf veya bir devlet büyüğünün adı geçmemektedir. Bu durum şairin Şehzade Korkut'un öldürülmesinden sonra Osmanlı hanedanına mesafeli kaldığını ve bundan dolayı da eserinde kimsenin adını anmadığını düşündürmektedir. Ne yazık ki elimizdeki *Dîvân* ve mesnevinin sadece birer nüshası mevcuttur ve Sehî'nin bahsettiği Sevdâ'î'ye ait diğer kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır.

Eserin Tevhîd, Münâcât ve Na't kısımlarından hareketle şairin medreseden yetişmiş bir kişi olduğu söylenebilir. Ayrıca gerek bu kısımlar gerekse eserin son kısmı gibi diğer yerlerindeki ifadelerle bakarak şairin sünni inanca sahip olduğu söylenebilir. Burada Sehî'nin kaydettiği Sevdâ'î'nin kadılık yapmış olması da bu iki eserdeki Sevdâ'î'nin gerek eğitim, gerekse inanç kimliği noktasında benzerliklerinin olduğunu göstermektedir.

Elimizde bulunan *Kıssa-ı Leylî Birlle Mecnûn* mesnevisi ve adı geçen *Dîvân*'ın birbirine yakın tarihlerde yazılmış olmaları dolayısıyla, bu eserlerde geçen Sevdâ'î mahlasının aynı şahsa ait olması kuvvetli bir ihtimaldir. Yukarıda bahsi geçen *Dîvân*'ı mezuniyet tezi olarak hazırlayan Şefik Yalçın eserdeki bugün kullanılmayan bazı ifade şekillerine, tabir ve ata sözlerinin kullanım sıklığına ve kasidelerindeki nazaran gazellerinin daha güzel ve akıcı olduğuna dikkat çekmektedir.²⁹ Aynı şeyleri elimizdeki

²⁸ Elias John Wilkinson Gibb (1958). *A History of Ottoman Poetry*. C. 2. Ed. Edward Granwille Browne. 2. bsk. London : Lowe-Brydone Ltd., 173; Agah Sırrı Levend (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay. 209.

²⁹ Şefik Yalçın (1954). *Sevdâyî. Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Transkripsiyonu*. Mezuniyet Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 15, 46. Eser üzerinde daha sonra Yüksek Lisans Tezi çalışması yapılmıştır: Zübeyde Yaşar (2008). *Sevdâyî Dîvânı'nın Çeviri yazı Metni ve Günümüz Türkçesiyle Nesre Aktarımı*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

eser için de söyleyebiliriz. Bu hususlar da her iki eserin şairinin aynı kişi olmaları ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Elimizdeki mesnevinin şairi ile *Dîvân*'ın şairinin aynı kişi olduğu, ihtiyat kaydıyla, söylenilebilir. Mesnevinin sonundaki tamamlanma tarihinin (1514) ile *Dîvân*'da kendisi için yazılan kasidelerin yer aldığı Şehzâde Korkut'un (ö. 1512) yaşadığı döneme çok yakın olması bu görüşün en önemli dayanağı durumundadır.³⁰

1.3. Eserin Değerlendirilmesi

1.3.1. Eserin İçeriği

Eserin başındaki Tevhîd (B. 1-45) bölümünde şair Allah'ın zât ve sıfatlarından bahsetmektedir. Bunu Münacât (B. 46-73) bölümü takip etmektedir. Şair burada aczinden ve günahkarlığından bahsetmekte ve Allah'dan bunlara af dilemektedir. Daha sonraki Na't (B. 74-112) bölümünde Hz. Peygamber'in mucizelerinden, Allah'ın ona verdiği yüceliklerden bahsetmekte ve ondan şefaat istemektedir. Bunu şairin sahâbe, Hz. Hasan ve Hüseyin, şehidler ve yüce zâtları selamlayarak onların şefaatlerini istediği beyitler takip etmektedir (B. 113-117). Bu bölümler bize şairin çok iyi bir dini eğitim gördüğünü ve sünni bir inanca mensup olduğunu göstermektedir.

Bu bölümlerde şair eserin daha sonraki kısmı göz önüne alındığında şiiriyetin daha zayıf olduğu söylenebilir. Ayrıca bu bölümlerdeki Arapça ve Farsça kelime oranının sonraki bölümlere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

³⁰ Dîvân'ın mevcut nüshalarında bir tarih kaydı bulunmamaktadır. Dîvân'ın nüshaları için bk. Zübeyde Yaşar (2008). *Sevdâyî Dîvân'ının Çeviri yazı Metni ve Günümüz Türkçesiyle Nesre Aktarımı*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi. 28-30. Gibb her ne kadar eserinde *Kıssa-ı Leylî Birle Mecnûn*'un Cambridge'deki nüshasından Türkçe Leylâ ile Mecnûn hikâyelerini ele aldığı yerde bahsetmiş olsa da eserlerini daha sonra kaleme alan Ali Nihat Tarlan ve Ahmet Ateş onun adını yanlışlıkla Farsça Leylâ ile Mecnûn yazan şairler arasında kaydederek eserinin bir nüshasının Cambridge'de olduğunu söylemişlerdir. Elias John Wilkinson Gibb (1958). *A History of Ottoman Poetry*. C. 2. Ed. Edward Granwille Browne. 2. bsk. London : Lowe-Brydone Ltd., 173; Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 90; Ateş, age., 52. Kaynaklarda Farsça Leylâ ile Mecnûn yazan şairler arasında Sevdâ'î mahlaslı bir şair bulunmamaktadır, Farsça Leylâ ile Mecnûn hikâyeleri için bk. Agah Sırrı Levend (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay. 11-100. Topkapı Müzesi Kütüphanesinde Sevdâ'î adına kayıtlı *İhtilâc-nâme* isimli eserin ona değil Sevâdî'ye ait olduğu, bu kaydın yanlış okumadan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili bk. Yusufu Ziya Sümbüllü, Mehmet Akif Gözitok (2014). "Gaybî Bir İlim Şubesi Olarak İhtilâc-Nâmeler ve Mevlânâ Sevâdî'nin Manzum İhtilâc-Nâmesi". *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 3 (6): 114.

Bu bölümlerden sonra şairin eseri kaleme alma nedenini açıkladığı Sebeb-i Nazm-ı Kitâb (B.118-133) bölümü gelmektedir. Şair burada eserini arkadaşlarının "Acem"de bulunan bu hikâyeyi Türkçe söylemesini istemeleri üzerine bu "*Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn*"u (B. 121) kaleme aldığını söylemektedir. Buradaki,

Her kavm dilince olur söz hûb
Her söz ki bilinmez ola nâ-hûb (B. 127)

beyti dikkati çıkmekte, şairin Türkçeye sahip çıkma bilinci taşıdığı göstermektedir. Şairin bu bölümde kendisinden önce konuyu Farsça veya Türkçe kaleme alan hiç bir şairden bahsetmemesi dikkati çekmektedir.

Şair bundan sonra konuya hemen girmemiş, daha sonra anlatmaya başlayacağı trajik bir hikâyeye için okuyucuyu hazırlamak için "Der-beyân-ı Ahvâl-i Cihân-ı Bî-vefâ" (B. 134-142) isimli bölümle başlamıştır. Burada şair dünyanın vefasızlığından bahsetmekte, nefesine öğüt vermekte, ona hayır ile yâd edilmek için bir eser vermesini tavsiye etmektedir.

Hikâye "Âgâz-ı Dâstân-ı Evvel" bölümüyle başlamakta ve 143-1238. beyitler arasında yer almaktadır. 1239. beyitte eserin tamamlanma tarihi verilmekte, 1240-1252. beyitlerde şair tekrar dünyanın vefasızlığından bahsetmekte ve okuyucudan dua istemektedir.

1.3.2. Konunun İşlenişi

Hikâyenin işlenişi ile ilgili özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

I. Şairin eserini kaleme alırken genel olarak Nizâmî'nin tertibini takip etmekle beraber daha çok Hâtîfî'nin eserini esas aldığı görülmektedir. Sevdâ'î'nin bu eseri ile Hâtîfî'nin eseri arasında gerek motif gerekse konuya yaklaşım ve ele alış açısından önemli bir benzerlik görülmektedir. Sevdâ'î, Hâtîfî'nin konuya eklediği 13 motiften³¹ 9'unu eserine almıştır. Bunlar:

1. Kays'ın henüz doğduğunda güzellere tutkun, yani doğuştan âşık-meşrep olması.
2. Mecnûn'un dilenci kıyafetinde Leylâ'yı görmeğe gitmesi. Hâtîfî'ninkinde dilenci kördür, burada ise kör değildir.

³¹ Hâtîfî'nin konuya eklediği bu motifler için bk. Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 161; Agah Sırrı Levend (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay. 84-85.

3. Mecnûn'a bir pîrin tarif ettiği bir tür büyüün yapılması.
4. Mecnûn'un babasının Leylâ'yı istemeğe gittiğinde Leylâ'nın köpeğini kucaklaması.
5. Leylâ'nın düğün günü yüzündeki bezekleri bozması.
6. İbn-i Selâm'ın oğlunun Leylâ'yı boşaması. Hâtifi'de Leylâ'yı İbn-i Selam kendisi alır ve daha sonra boşar.
7. Nevfel'in savaş sonrası Leylâ'yı gördüğünde ona aşık olması.
8. Mecnûn'un servi ağacını kesilmekten kurtarması.
9. Leylâ'nın devesinin çölde yolunu kaybetmesi.

Eserdeki diğer motiflerden Leylâ'nın fakirlere yemek dağıtması ve bunu duyan Mecnûn'un eline bir tabak alarak Leylâ'yı görmeğe gitmesi Câmî'de; Mecnûn'un başına kuşların yuva yapması ve Leylâ'nın Mecnûn'u rüyasında ölmüş görerek hastalanması Celîlî'de; Leylâ'nı kolundan kan alındığında Mecnûn'un kolundan kan gelmesi Hamdullah Hamdî'nin eserinde de geçmektedir. Arkadaşlarının Mecnûn'un yanına gelip onu gezmeğe götürmek istemesi Molla Hüsrev'in eserinde de vardır.

Leylâ ile Mecnûn'un çeşme başında buluşmaları motifi ise bu şekliyle sadece Sevdâ'î'de geçmektedir. Diğer eserlerdeki çeşme ve havuz başı sahnesi farklıdır.³² Eserin dikkati çeken yönlerinden birisi hikâyenin Arap menşe'inde dahi bulunan Mecnûn'un Kâbe'ye götürülmesi motifine burada yer verilmemiş olmasıdır.

Eserde olayların derece derece ve planlı bir şekilde geliştirildiği tahkiyede eksik bir nokta bırakılmamaya gayret edildiği görülmektedir. Şair bunu yaparken sadece Hâtifi'nin eserine bağlı kalmamış kendinden önceki bir çok eserden faydalanarak konuya kendine göre bir tertip vermiş ve ilavelerde bulunmuştur. Hikâyenin kurgusuna bakıldığında bütün olayların kademe kademe Mecnûn'un elemiini artırmak için mantıklı bir şekilde örüldüğü, olaylar arası ilişkilerin ma'kûl ölçülerde olduğu görülmektedir. Burada Nevfel olayı örnek verilebilir (B. 883-970). Onun Mecnûn'un derdine derman olma arzusu maksadının tersine bir sonuç vermiş ve Mecnûn'un ıstırabını daha da

³² Sevdâ'î'nin eserindeki motiflerle ilgili bu karşılaştırma, Tarlan ve Levend'den faydalanarak hazırlanmıştır; Ali Nihad Tarlan (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 161; Agah Sırrı Levend (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay. 222-223.

artırmıştır. Şair diğer eserlerden aldığı unsurları kendi potasında eritmiş ve onlara Türkçe bir söyleyiş kazandırmıştır.

Sevdâ'î de Hâtîfî gibi beşerî fakat süflî olmayan bir aşk macerasını dile getirmiştir. Eser bu hikâyenin işlendiği bazı eserlerde görüldüğü üzere beşeri aşktan ilahi aşka yükselişi işleme amacı taşımamaktadır. Bir insana karşı duyulan samimi bir aşkın kişiyi yaşattığı ıstırapı ifade etmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır. Bu durum hikâyenin giriş ve sonuç kısımlarında açıkça görülmektedir. Şair konunun esasını oluşturan aşk, ıstırap, vefa ve samimiyeti olabildiğince hisli bir üslupla anlatmaya çalışmıştır. Eser adeta bir mersiye edasıyla kaleme alınmıştır. Şair bunu yaparken de gayet açık ve anlaşılır bir dil kullanmıştır.

II. Eserin 1006, 1009, 1010, 1014 ve 1015. beyitlerde şair okuyucuya "himmet kemeri"ni kuşanıp "Mevlâ" yolunda "Mecnûn" gibi olmasını tavsiye etmektedir. Ancak bu ifadelerden maksadı Mecnûn'un aşkına bir kudsiyet katmak değildir. Şairin amacı okuyucuya nasihat etme, onlara Allah için çalışırken Mecnûn'un aşkı yolundaki fedakarlığını örnek göstermektir.

III. Şair eserindeki bütün detayların gerçek hayata yakın olmasını daima göz önünde bulundurmuş, efsanevi unsurlardan uzak durmaya çalışmıştır. Hikâyedeki gerçek üstü gibi görünen unsurların büyük bir kısmı gerçek hayatta rastlanabilecek durumlardır. Leylâ'nın kolundan kan alındığında Mecnûn'u kan tutması veya kan boşanması gibi.

IV. Eserde mübalağanın olmadığı söylenemezse de bu gayet makul bir seviyededir.

V. Eserdeki tasvirlerde şair orta seviyenin üstündedir. Hikâyedeki kişilerin hiç birisinin heyecanını ihmal etmeden aksettirmeye çalışmıştır. Eserdeki başarılı tasvirlerle örnek olarak okuldaki kızların (B. 201-209), Leylâ'nın (B. 210-216), Mecnûn'un (B. 222-228), baharın (B. 831-837), Nevfel'in savaşının (B. 936-952), sonbaharın (B. 1118-1127) tasvirleri gösterilebilir. Bunların canlı, akıcı, renkli ve gerçeğe çok yakın oldukları söylenebilir. Psikolojik tasvirlerle örnek olarak da Leylâ'nın okuldan alınmasından sonraki durumu (B. 308-332), Mecnûn'un çöle döndüğünde annesinin duyguları (B. 423-426), Leylâ'nın ölmeden önceki duyguları (B. 1150-1197) ve Mecnûn'un Leylâ'nın öldüğünü işitmesinden ölümüne kadar olan durumunun tasviri (B. 1198-1223) gösterilebilir. Bu tasvirlerde şairin şahısların içinde buldukları psikolojiyi yansıtmaya ve heyecanı yükseltmeyi, hissiyatı şiirine taşımaya ve okuyucuyu sürüklemeye başardığı söylenilebilir.

VI. Eser kolay anlaşılır, açık ve basit bir söyleyişle yazılmış olmakla beraber ibtidai ve kuru değildir. Bu açık ve basit ifadeli beyitler kolaylıkla söylenivermişler gibi görünmelerine rağmen bunların birçoğunun sağlam bir iç yapıya sahip oldukları, anlamın beyitten beyite kesintisiz aktarıldığı, diğer bir ifade ile "irtibât-ı ma'nevî"nin sürdürüldüğü, olaylar arasındaki mantikî teselsülün kuvvetle sağlandığı görülmektedir.

VII. Şair üslubuna bir ahenk vermeyi başarmıştır. Ancak eserin bütünün aynı seviyede ahenkli olduğu söylenemez. Hikâyedeki heyecanın yükseldiği, duyguların coştığı yerlerdeki lirizm ve ahenk ve şiiriyetin eserin diğer kısımlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna örnek olarak Leylâ'nın okuldan alınmasından sonra onu okulda göremeyen Mecnûn'un duygularının anlatıldığı (B. 333-364), Leylâ'nın Mecnûn ile çeşme başında buluşmaları ve ayrılmalarının anlatıldığı (B. 600-662) sahneler gösterilebilir. Leylâ ile Mecnûn'un ölümlerinin anlatıldığı sahneler de (B. 1141-1239) eserin en güzel bölümleri arasındadır.

VIII. Eserin çeşitli yerlerinde şairin aşk, âşık, aşk hali ve aşkın alâmetleri ile ilgili fikirlerine rastlanmaktadır. Bu konuda dikkati çeken beyitler şunlardır, 262, 263, 270, 271, 313, 339, 626, 656, 1005-1007, 1009, 1010, 1013-1015. Ancak bu beyitlerden şairin aşk anlayışının mecazi mi yoksa hakiki mi olduğu noktasında kesin bir sonuç çıkarmamız güçse de 1005-1015. beyitlerden şairin daha çok hakiki aşka yönelik olduğu söylenilebilir.

IX. Eserde Leylâ'nın dilinden 4 (B. 326-331, 733-737, 1100-1104, 1150-1155), Mecnûn'un dilinden 3 (B. 621-626, 628-631, 1091-1096) gazel vardır. Ayrıca Mecnûn'un dilinden söylenen 1 murabba (B. 971-984) ve mesnevi tarzında söylenmiş iki küçük şiir (B. 350-356, 358-363) daha vardır. Bu şiirlere bakıldığında çok sıcak ve içli bir söyleyişle karşılaşılmaktadır. Lirizm ve akıcılığı yüksek, yek-âhenk olan bu şiirler esere renk katmaktadırlar. Özellikle Leylâ dilinden söylenen son gazel dikkat çekici güzelliكتedir. Bu şiirlerin bize şairin şiir kudretini daha iyi yansıttığı, onun gazel tarzında mesneviye kıyasla daha başarılı olduğu söylenilebilir. Şair bu şiirlerin tamamını mesnevinin vezni ile kaleme almıştır. Şairin böylece eserde bir âhenk bütünlüğü kurmayı amaçladığı düşünülebilir.

1.3.3. Konunun İşlenişindeki Aksaklıklar

Hikâyenin işlenişinde görülen aksaklıklardan dikkati çekenleri şöyle sıralayabiliriz:

I. Şair Leylâ ile Mecnûn'u çeşitli vesilelerle buluşturmaktadır. Bunların başlangıç safhaları çok güzel hazırlandığı halde ayrılış sahneleri o kadar başarılı değildir. Bunlardan biri olan Leylâ ile Mecnûn'un çeşme başında buluşmalarının (B. 585-662) başlangıcı güzel hazırlandığı halde Leylâ'nın Mecnûn'dan ayrılması iyi işlenmemiştir. Leylâ'nın ayrılışına bir sebep gösterilmeli ve nereye gittiği belirtilmeliydi.

II. Mecnûn'a Leylâ'nın evliliğini haber veren kadının kimliği, Mecnûn'a haber getirme sebebi belirtilmemiştir, halbuki bunlar hikâyeye boyut derinliği getirecek motifler için kullanılabilirdi.

III. Leylâ'nın yemek dağıtması (B. 986-1015) konusu da hikâyeye iyi adapte edilmemiştir. Bunu hikâyenin bütünü içinde bir yere bağlayabilirdi. Mesela, Leylâ'nın Mecnûn'un tabağını fırlatıp atmasına Mecnûn'un Nevfel ile kendi kabilesi arasında savaşmasına sebep olmasından dolayı biraz kırgın olduğu yorumu getirilebilirdi veya Mecnûn'u diğer insanlar dağıldıktan sonra Leylâ'nın yanına tekrar getirebilir ve onunla konuşurabilirdi. Böylece Leylâ'nın Mecnûn'un tabağını fırlatıp atması bir sebebe bağlanmış olurdu.

IV. Leylâ'nın rüyasında Mecnûn'u ölmüş gördüğü halde onunla ilgili olarak annesine vasiyette bulunması da tahkiyede mantık hatası oluşturmaktadır. Şair ya bu rüyayı hikâyeye koymamalı ya da rüyaya inanmadığını fakat yine de elinde olmadan sararıp solduğu ve onun mutlaka hayatta olduğuna inanarak vasiyet ettiğini ifade ederek bu motifi daha sağlam bir zemine yerleştirmeliydi. Ayrıca Mecnûn'un Leylâ'nın ölümünden nasıl haberdar olduğu noktası atlanmıştır.

V. Eserde aynı tamlama ve söyleyişlerin tekrar edildiği yerlere sık rastlanmaktadır. Ayrıca 2 beyit ve 9 mısra aynen tekrar edilmektedir: beyitler, 448/927, 840/931; mısralar, 163b/1188b, 336b/1240b, 439a/442a, 491b/1041b, 493b/1011b, 533b/534b, 606b/1071b, 638a/640a, 882a/985b.

1.3.4. Eserin Dili

Eser sade ve anlaşılır bir dil ile yazılmıştır, konuşma diline çok yakındır. Türkçe söyleyiş ve cümle yapısı sağlamdır. Şair tasannuya yönelmemiştir. Eserde Arapça ve Farsça çok sayıda kelime bulunmakta beraber bunlar eseri ağırlaştırmamakta, onu sun'î bir dil haline getirmemektedir. Ancak bazı bölüm başlıklarının (B. 5, 7, 14, 21) tamamen Farsça olduğunu söylemek gerekir. Divan edebiyatı geleneğinde bölüm başlıklarının Farsça yazılması bir gelenek idi. Burada dikkati çeken durum ise başlıkların tamamının

değil ancak bir kaçının Farsça olmasıdır. Eserin gerek kelime kadrosunda gerekse imlasında Eski Anadolu Türkçesi özellikleri bulunmaktadır. Bunun sebebi eserin Eski Anadolu Türkçesi devrinden Klasik Osmanlıcaya geçişin yaşandığı 16. başlarında (B. 920/1514) yazılmış olmasıdır. Diğer bir ifade ile eser yazıldığı devrin dil özelliklerini aksettirmektedir. Eserde bazı Doğu ve Azeri Türkçesi özellikleri de bulunmaktadır.

1.3.5. Eserin Vezin ve Kafiyesi

Vezin

Şair eserini Nizâmî gibi Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün vezniyle yazmıştır. Şairin vezne hakimiyetin eksiksiz olduğu söylenemez. İmale ve zihaf dikkati çekecek kadar çoktur. Eserin Türkçenin aruza intibakının henüz tam olarak sağlanmadığı bir dönemde kaleme alındığı göz önüne alındığında bu duruma az çok müsamaha edilebilir. Eserde sadece 1251'a'da kelime eksikliği dolayısıyla ile vezin tamamen kaybolmaktadır.

Kafiye

Şairin beyitlerin ahengini yüksek tutmaya özel önem verdiği görülmektedir. Bunu sağlamak için bir yandan bir çok beyti, (B. 228, 255, 257, 260, 309-311, 785, 914 gibi), tam ve zengin bir kafiye ile tamamlamaya çalışırken bir yandan da mümkün merteye çok sayıda beyitte redif kullanmaya çalışmakta hatta bunların bir çoğunun birden fazla kelime ile yapıldığı görülmektedir, (B 17, 24, 27, 38, 40) beyitlerde olduğu gibi. Eserin 200 kadar beytinin redifli olduğu görülmektedir. Eserin tamamının 1252 beyit olduğu hatırlandığında şairin ahenge ne kadar önem verdiği daha iyi görülmektedir.

2. Sevdâ'î'nin Eserini Fuzûlî'nin Eseri ile Karşılaştırma

Sevdâ'î'nin 1252 beyit hacmindeki eserinin 141 beyit³³ gibi önemli bir miktarının kendisiyle müşterek olduğu Fuzûlî'nin eseri ile arasındaki ilişkinin yeterince görülebilmesi için bu iki eser arasında içerdikleri konular açısından da bir karşılaştırma yapmak gerekmektedir. Bu bize bu eserlerin ortak noktaları kadar kendilerine has yönlerini de tanımamızı sağlayacak dolayısı ile müşterek beyitlerin yazarı konusunu daha iyi değerlendirmemize yardımcı olacaktır. Burada her iki eserin sadece hikâye ile ilgili bölümlerindeki konular mukayese edilecektir. Önce her iki eserde de bulunan konular verilecek ve varsa aynı konudaki farklılıklara değinilecektir. Daha sonra bu eserlerin kendisine has konuları verilecektir. Burada verilecek beyit numaraları yer aldıkları konunun anlatılmaya başladığı yerleri göstermektedir. Konu sıralamasında daha hacimli olması dolayısı ile Fuzûlî'nin eseri takip edilecektir.

2.1. Her İki Eserde de Bulunan Konular

1. Kays'ın babasının zengin ve önceleri çocuğu olmayan bir Arap beyi olduğu. F. 447; S. 148.
2. Kötü ahlaklı çocuğun fenalığından bahsedilmesi. F. 493; S. 160.
3. Kays'ın babasının çocuğunun olması için dua etmesi. F. 498; S. 153.
4. Kays'ın babasının duasının kabul olması ve bir oğlunun olması. F. 500; S. 167.
5. Kays'ın dayısının çocuğu temizleyip sarması. F. 526; S. 169.
6. Çocuğun adının Kays konulması. F. 529; S. 172.
7. Kays'ın durmadan ağlaması. F. 531; S. 173.
8. Kays'ın ağlamasının kendisini güzel bir kadın kucakladığında kesilmesi, bıraktığında tekrar başlaması. F. 534; S. 176. Kays'ın bu kadınla karşılaşması F'de dayısının onu gezdirmesi, S'de ise onun Kays'ın ailesini ziyarete gelmesi esnasındadır.
9. Kays'ın bu halinden onun "esîr-i 'ışk" olacağı yorumunun yapılması. F. 539; S. 186.
10. Kays'ın sünnet edilmesi. F. 550; S. 191.
11. Kays'ın okula gönderilmesi. F. 558; S. 200.

---

³³ Bu beyitlerin her iki eserde buldukları yer ve konuları içeren liste aşağıda verilecektir.

12. Leylâ'nın güzelliğinin anlatılması. F. 565; S. 220.
13. Kays ile Leylâ'nın okulda karşılaşır birbirine meyl etmesi. F. 581; S. 217.
14. Kays'ın güzelliğinin anlatılması. F. 583; S. 222.
15. Kays ile Leylâ'nın aşklarının artması. F. 601; S. 229.
16. Kays ile Leylâ'nın Aşklarının Duyulması. F. 616; S. 261.
17. Leylâ'nın annesinin bunu duyup onu azarlaması. F. 645; S. 272.
18. Leylâ'nın bilmezlikten gelse de annesinin onu okula göndermemesi. F. 681; S. 297.
19. Kays'ın Leylâ'nın okula gelmemesi üzerine onun aşkıyla perişan olması. F. 742; S. 333.
20. Kays'ın çöle gitmesi ve babasının onu "Leylâ bizde mihmândır" diye aldatıp eve getirip nasihat etmesi. F. 897; S. 380.
21. Kays'ın babasına ihtiyarının elinde olmadığı şeklinde cevap vermesi. F. 979; S. 437.
22. Kays'ın babasının Leylâ'yı istemeğe gitmesi ve olumsuz cevap verilmesi. F. 1023; S. 503.
23. Babasının Kays'ı tedavi ettirmek için hekim araması. F. 1067; S. 493. Bu konu S'de Leylâ'nın istemeğe gidilmesinden öncedir.
24. Leylâ'nın hastalanması. F. 1218; S. 308. Bu konu S'de Leylâ'nın okuldan alınmasından öncedir.
25. İbn-i Selâm'ın Leylâ'yı istemesi ve bunun kabul edilmesi. F. 1419; S. 663. Bu konu F'de İbn-i Selâm'ın bir av gezisinde Leylâ'yı görüp aşık olması ve birisini gönderip istetmesi ile başlar. Önce söz kesilir sonra düğün yapılır, bu ikisi arasında Nevfel'in savaşı vardır. S'de ise İbn-i Selâm, Leylâ'nın güzelliğine aşık olan oğlu için Leylâ'yı kendisi istemeye gider. Nevfel'in savaşı İbn-i Selâm'ın oğlunun onu boşamasından sonradır.
26. Nevfel'in Mecnûn'a yardım teklif etmesi, onun kabul etmemesine rağmen Leylâ'yı Mecnûn'a istetmesi, verilmemesi üzerine savaşması. F. 1450; S. 883. Savaş F'de iki defadır ikincisinde savaşı kazanıp Leylâ'yı Mecnûn'la evlendirmek isterse de Leylâ'nın annesinin onun sözlü olduğunu söylemesi üzerine bundan vaz geçer ve Mecnûn'a Leylâ'dan dah güzel bir kızla evlendirmeyi teklif ederse de Mecnûn bunu kabul etmez. S'de ise savaş bir defadır ve Nevfel Leylâ'yı görünce ona aşık olur, Mecnûn'u zehirletip onunla kendisi evlenmek ister.

27. Leylâ'nın evlenmeyi önce reddetmesi, sonra kabul etmesi. F. 1703; S. 699. F'de Leylâ anne ve babasından kurtulma düşüncesiyle bunu kabul eder ve düğün gecesi kocasına okula gittiği sıralarda bir perinin görünüp kendisine birini yaklaştırırsa her ikisini de öldüreceğini söylediğini ve bu perinin karşısında durmakta olduğunu söyleyerek onu kendisine yaklaştırmaz. S'de ise Leylâ önce düğün esnasında süslerini söker ve evlenmeyi reddederse de annesini ailesinin ondan itibarlarını lekelememesini istemesi üzerine bunu çaresiz kabul eder ve düğün gecesi kocasına tokat atar ve ısrar ederse kendini öldüreceğini söyleyerek onu kendine yaklaştırmaz; bu duruma tahammül edemeyen İbn-i Selam'ın oğlu onu boşamak zorunda kalır.
28. Mecnûn'un Leylâ'nın evlenmesinden haberdar olması, ona mektup yazıp sitem etmesi ve Leylâ'nın ona cevap yazması. F. 1830; S. 756. F'de Mecnûn'a bu haberi Zeyd getirir ve mektupları o götürüp getirir. S'de ise Mecnûn'a bu haberi bir yaşlı kadın getirir ve Mecnûn'un mektubunu Leylâ'ya o götürür. Leylâ'nın mektubunu ise Mecnûn'a bir kervan getirir.
29. Leylâ'nın kolundan kan alınması anında Mecnûn'un kolundan kan boşanması ve bunu gören babasına Leylâ ile aynı ruha sahip olduklarını söylemesi. F. 2130; S. 448. Bu olay F'de babasının Mecnûn'u, Leylâ'nın babasının onun itibarını lekelediği için öldürtmeyi düşündüğünü öğrenmesi üzerine onu eve getirmeye gittiğinde çölde bulup nasihat ederken cereyan eder ve o Mecnûn'un bu sözlerinden sonra onun "kemâl"ine inanıp nasihatı bırakır. S'de ise olay Leylâ'nın okula gönderilmemesi üzerine Mecnûn'un çöle gitmesi ve babasının onu alıp eve getirmesinden sonra ona nasihat etmekte olduğu sırada meydana gelir. Burada Mecnûn'un babasının onun bu haline bir yorumu bulunmamaktadır.
30. Mecnûn'un vahşi hayvanlarla ünsiyet etmesi. F. 2229; S. 843.
31. Göç esnasında Leylâ'nın devesinin kervandan ayrılması, Mecnûn ile karşılaşması, önce birbirlerini tanıyamamaları, tanıdıktan sonra Leylâ'nın onun yanında kalma isteğini Mecnûn'un kabul etmemesi ve Leylâ'nın Mecnûn'un aşkının yüceliğini takdir etmesi. F. 2545; S. 1043. Olayın bundan sonrası F'de, Leylâ'nın kaybolduğunu anlayıp aramaya çıkanlar onu Mecnûn'un yanında bulup alır gider. S'de ise Mecnûn kendisi Leylâ'yı evine götürür.
32. Leylâ'nın ölümü. F. 2814; S. 1114. F'de Leylâ, Mecnûn'a vuslat ümidinin kalmamasının üzüntüsüyle ölmek için dua eder ve bu dileğinin kabul edilmesiyle hastalanıp ölür. S'de ise Leylâ rüyasında Mecnûn'u ölmüş görür ve üzüntüsünden ölür.

33. Leylâ'nın ölmeden önce annesine vasiyet edip Mecnûn'u kendi yanına çağırması. F. 2846; S. 1140.
34. Leylâ'nın ölümünden Mecnûn'un haberdar olması. F. 2923; S. 1198. F'de bu haberi Zeyd getirir, S'de ise kimin haber getirdiği belirtmez.
35. Mecnûn'un Leylâ'nın ölümünü öğrenmesinden sonra Leylâ'nın kabrine gitmesi ve onun üstünde ölmesi. F. 2945; S. 1198. F'de Mecnûn, Zeyd ile beraber Leylâ'nın kabrine gider ve orada yas tutar. Mecnûn'un ölümünden sonra Zeyd'in feryadına insanlar toplanır ve Leylâ'nın kabrini açıp Mecnûn'u oraya defn ederler. Daha sonra Zeyd burada bir türbe yaptırır. S'de ise Mecnûn, Leylâ'nın ölümünü duyduktan sonra önce Leylâ'nın annesinin yanına gidip onunla görüşür. Daha sonra Leylâ'nın kabrine gidip orada yalnız ölür. Etrafına vahşi hayvanlar toplanıp feryat eder, hacdan dönen insanlar bu durumu görüp onu defn ederler.
36. Mecnûn'un kabrinin "haclet-geh-i ehl-i 'âlem" olması. F. 3009; S. 1238.

2.2. Sadece Fuzûlî'nin Eserinde Bulunan Konular

1. Kays'ın doğduğunda sanki dünyada başına gelecekleri biliyormuşcasına ağlamaya başlaması ve "gam-ı dünyâ"ya talip olması. F. 509.
2. Okul'da Kays'a bir şey sorulduğunda Leylâ'nın, Leylâ'ya bir şey sorulduğunda Kays'ın cevap vermesi. F. 599.
3. Okulda ders çalışırken Kays'ın Leylâ'dan kendisine yardımcı olmasını istemesi. F. 624.
4. Kays'ın kitabını sorma bahanesiyle Leylâ'nın evine onu görmeye gitmesi. F. 634.
5. Okulda Kays'ın sadece "Leylâ" yazmayı öğrenmesi. F. 638.
6. Leylâ'nın okuldan alınmasından sonra perişan duruma düşen Mecnûn'u arkadaşlarının gezmeye götürmeleri, burada Mecnûn'un çiçeklere, kuşlara derdini arzetmesi ve arkadaşlarıyla gezmeye gelen Leylâ ile karşılaşması anında her ikisinin bayılması. F. 796.
7. Leylâ'nın ailesinin, Mecnûn'un babasına Leylâ'yı istemeğe gittiğinde oğlunun iyileşmesinden sonra Leylâ'yı verebileceklerini söylemeleri. F. 1067.
8. Mecnûn'u babasının Ka'be'ye götürmesi. F. 1093.
9. Mecnûn'un Ka'be'den ayrılıp çöle gitmesi ve burada dağa, ceylana, güvercine derdini arzetmesi. F. 1138.

10. Leylâ'nın çerağ, pervane, ay ve sabâya derdini arzetmesi. F. 1245.
11. Leylâ'nın bir bahar günü gezmeye çıkması ve burada bulut ile hasbihal etmesi ve daha sonra Mecnûn'un gazelini okuyan bir kişiyi uzaktan dinlemesi. F. 1321.
12. Mecnûn'un, Nevfel'in savaşı esnasında Leylâ'nın ailesinin kazanması için dua etmesi. F. 1559.
13. Mecnûn'un kendisine zincire bağlatarak Leylâ'yı görmeye gitmesi ve bu esnada zincirle hasbihali. F. 1601.
14. Mecnûn'un kör gibi hareket ederek Leylâ'yı görmeye gitmesi. F. 1680.
15. Mecnûn'un babasına, Leylâ'nın babasının halka kendisini "bed-nâm" ettiği için Mecnûn'u öldürtmeyi düşündüğünün haber verilmesi ve bunun üzerine onun Mecnûn'u eve getirmek için çöle gitmesi. F. 2020.
16. Mecnûn'un babasının ölümü. F. 2159.
17. Mecnûn'un yıldızlara "arz-ı hâl" etmesi, onların derdine çare olmaması üzerine "bâr-gâh-ı tevhîd"e yönelmesi. F. 2249.
18. Zeyd'in Mecnûn'a Leylâ'dan haber getirmesi ve Mecnûn'un Zeyd ile Leylâ'ya haber göndermesi. F. 2338.
19. İbn-i Selâm'ın ölümü ve Zeyd'in bunu Mecnûn'a haber vermesi. F. 2428.
20. Leylâ'nın İbn-i Selâm'ın ölümünden sonra zahirde onun ölümü, hakıtatte ise Mecnûn için feryat etmesi. F. 2482.
21. Mecnûn'un yüceliklerinden bahsedilmesi. F. 2786.
22. Mecnûn'un ölümünden sonra Zeyd'in Leylâ ile Mecnûn'u cennette görmesi. F. 3019.

2.3. Sadece Sevdâ'î'nin Eserinde Bulunan Konular

1. Kays doğduğunda babasının halka bir çok ikramda bulunması. S. 171.
2. Kays'ın bir yaşında iken yedi yaşındaki bir çocuk kadar büyük olması. S. 184.
3. Kays'ı küçüklüğünde görenlerin ona hayran kalmaları. S. 190.
4. Okuldaki kızların güzelliklerinin anlatılması. S. 204.

5. Kays ile Leylâ'nın kapılarının önüne çıkıp birbirlerini beklemeleri ve okulda ders tahtalarını değiştirmeleri, Kays'ın bu bahane ile okul sonrası onu evlerinde görmeye gitmesi. S. 237.
6. Leylâ'nın okuldan alınmasından sonra Kays'ın dilenci kıyafetinde onu görmeye gitmesi. S. 365.
7. Babasının ağlayıp inlemesinin kesilmesi için Kays'a büyü yaptırması. S. 479.
8. Leylâ'nın babasının tanıtılması. S. 494.
9. Babasının Leylâ'yı istemekte olduğu esnada Kays'ın yakınından geçen bir köpek ile hasbihal etmesi. S. 537.
10. Leylâ'yı vermemeleri üzerine Mecnûn'un çöle gitmesi. S. 564.
11. Mecnûn'un çeşme başında Leylâ ile karşılaşması. S. 585.
12. Leylâ'nın kabilesi ile kışlağa gitmesi ve Mecnûn'un onu çeşme başında bir yıl beklemesi. S. 627.
13. Mecnûn'un arkadaşlarının onu bu sevdadan vaz geçirmek için çöle gitmeleri. S. 830.
14. Leylâ'nın fakirlere yemek dağıtması, bunu duyan Mecnûn'un yemek alma bahanesiyle onu görmeye gelmesi. S. 986.

3. Sevdâ'î ve Fuzûlî'nin Eserlerinde Ortak Bulunan Beyitlerin Şairi Konusu

Burada önce her iki eserde de yer alan beyitlerin şairi konusu tartışılacak daha sonra da bu beyitlerin her iki eserdeki yerleri ve konu başlıkları liste halinde verilecektir.

Bu iki eserden Sevdâ'î'nin eseri 920/1514, Fuzûlî'nin eseri 942/1535'de yazılmıştır. İki eserin kaleme alınması arasında sadece 31 yıl bulunmaktadır. Yazılma tarihi birbirine çok yakın fakat her iki şairin birbirinin eserinden haberdar olabilmeleri için yeterli bir süredir. Bununla beraber iki eserde 141 gibi büyük sayıda beyitin her iki eserde de bulunması ilginç bir durumu ortaya koymaktadır. Burada bu durumun nasıl ortaya çıkmış olabileceği konusundaki ihtimalleri şöyle sıralanabilir.

1. Tabii olarak düşünülebilecek ilk ihtimal eseri sonra yazan Fuzûlî'nin bunları kendinden önce yazan Sevdâ'î'den almış olabileceğidir. Tesbit edebildiğimiz 141 beyitten başka her iki eserde de yer alan kafiyeleri farklı fakat benzer duygu ve düşüncelerin işlendiği diğer bazı beyitler de bulunmaktadır. Her iki eserde aynen yer alan ve birbirine yakın olan bu beyitlerin tamamı sağlam yapılı ve güzel ifadeli beyitlerdir. Ayrıca bunlar Sevdâ'î'nin eserindeki diğer beyitlere kıyasla daha akıcı ve güzeldirler; bunların Sevdâ'î'nin eserinde yabancılığı az çok hissedilebilir durumdadır.³⁴ Dolayısı ile bunların pek tanınmayan Sevdâ'î'ye ait olmasından çok Türk edebiyatını en önemli şahsiyetlerinden birisi olarak kabul edilen Fuzûlî'ye ait olması daha kuvvetli bir ihtimaldir. Fuzûlî'nin eseri Sevdâ'î'nin eserinden daha hacimlidir ve çeşitli nüshalarda beyit sayısı değişebilmekle beraber genel olarak 3000 beyitin üzerindedir. Bu hacimde bir eseri kaleme alabilen bir şair kendinden önce yazılan bir eserden 140 küsur beyti seçip kendi eserine koymaya çalışmaya tenezzül etmeyecektir.

2. Diğer bir ihtimal Sevdâ'î'nin, Fuzûlî'nin eserini gördükten sonra beğendiği bu beyitleri kendisinin eserine yerleştirmiş olmasıdır. Bunun için de şairin eserin yazıldığı döneme kadar hayatta olması gerekir. Yukarıda bahsedildiği üzere bu mesnevinin şairi ile Sehî'nin kaydettiği Sevdâ'î'nin aynı şahıs olduğu anlaşılmaktadır. Ölüm tarihini vermemekle beraber Sehî'nin 945/1538'de kaleme aldığı tezkiresinde onu ölmüş olarak kaydettiğine göre bu ihtimal de gerçekleşebilir olarak görülmemektedir.

3. Gerçekleşmesi uzak olmakla beraber düşünülebilecek bir diğer ihtimal ise Fuzûlî ve Sevdâ'î'nin bu konuyu işleyen Farsça bir eserde gördükleri bu beyitleri Türkçeye aynı

---

³⁴ Levend de aynı görüşü ifade etmektedir, Levend, age., 222.

ifadelerle aktarmış olmalarıdır. Ancak böyle bir durumun bu kadar büyük bir miktardaki beyit için gerçekleşebilmesi mümkün görünmemektedir.

4. Bu konuda olması mümkün görünün tek ihtimal Sevdâ'î'nin eserinin müstensihinin Fuzûlî'nin eserinde beğendiği bu beyitleri oradan alarak Sevdâ'î'nin eserine eklemiş olmasıdır. Ancak bu konuda da Sevdâ'î'nin eserinin bugün için sadece bir nüshasının bulunması dolayısıyla bu konuda kesin bir yargıya varma imkanı bulunmamaktadır.³⁵

3.1. Sevdâî ve Fuzûlî'nin Eserlerindeki Ortak Beyitler

Beyit Numaraları	Bulunduğu Konu
1. 11 [1857] ³⁶	[Tevhîd]
2. 202 [560]	Âğâz-ı Dâstân-ı Evvel
3. 222 [583]	"
4. 223 [584]	"
5. 224 [585]	"
6. 225 [587]	"
7. 226 [588]	"
8. 227 [593]	"
9. 228 [594]	"
10. 261 [606]	"
11. 262 [607]	"
12. 263 [642]	"
13. 266 [644]	"
14. 284 [665]	Şenîden-i Mâder-i Leylî in Sühan-râ
15. 285 [666]	"
16. 286 [667]	"
17. 287 [668]	"

³⁵ Levend de aynı kanaattedir, Levend, age., 222.

³⁶ Köşeli parantez içindeki sayılar bu beyitlerin Fuzûlî'nin eserindeki yerlerini göstermektedir.

18. 313 [916]	Leylî'nün Zârlık İtdügidür
19. 321 [1234]	"
20. 336 [727]	Mecnûn'un Zârlığıdur
21. 337 [729]	"
22. 338 [730]	"
23. 339 [731]	"
24. 340 [732]	"
25. 341 [733]	"
26. 342 [734]	"
27. 343 [735]	"
28. 344 [737]	"
29. 345 [738]	"
30. 346 [739]	"
31. 347 [740]	"
32. 348 [741]	"
33. 349 [742]	"
34. 350 [743]	"
35. 351 [744]	"
36. 352 [745]	"
37. 353 [716]	"
38. 374 [2353]	Reften-i Mecnûn Be-gedâ'î
39. 393 [911]	Mecnûn'un Ahvâlin Babası İştügidür
40. 394 [912]	"
41. 409 [924]	"
42. 410 [925]	"
43. 417 [936]	"
44. 418 [937]	"

45. 419 [938]	"
46. 420 [939]	"
47. 421 [940]	"
48. 422 [941]	"
49. 448 [1223]	Leylî'nün Kolundan Kan Alduklarıdır
50. 449 [1224]	"
51. 451 [1226]	"
52. 453 [1227]	"
53. 454 [1228]	"
54. 456 [1229]	"
55. 457 [1230]	"
56. 470 [915]	"
57. 495 [477]	Der-sitâyiş-i Kavm-ı Leylî
58. 496 [479]	"
59. 497 [480]	"
60. 498 [481]	"
61. 499 [483]	"
62. 501 [482]	"
63. 504 [1023]	Mecnûn'un Babası Leylî'yi Dilemege Girdüğüdür
64. 506 [1025]	"
65. 507 [1026]	"
66. 509 [552]	"
67. 564 [1080]	Mecnûn'un Babasından Ayrılıp Çöle Gitmesi
68. 565 [1081]	"
69. 566 [1082]	"
70. 581 [1133]	"
71. 582 [1134]	"

72. 583 [1135]	"
73. 584 [1136]	"
74. 663 [1218]	"
75. 664 [1219]	"
76. 670 [1429]	"
77. 688 [1443]	"
78. 691 [1444]	"
79. 692 [1710]	"
80. 693 [1712]	"
81. 694 [1713]	"
82. 695 [1714]	"
83. 696 [1715]	"
84. 697 [1716]	"
85. 698 [1717]	"
86. 708 [1779]	"
87. 709 [1780]	"
88. 710 [1781]	"
89. 711 [1782]	"
90. 743 [1793]	Şi'r-i Leylî
91. 744 [1794]	"
92. 745 [1795]	"
93. 770 [1859]	Mecnûn'a Bir Karı Haber Getürdüğüdür
94. 772 [1855]	Mecnûn'un Leylî'ye Nâme Yazduğıdur
95. 773 [1856]	"
96. 774 [1858]	"
97. 794 [1954]	"
98. 795 [1955]	"

99. 796	[1957]	"
100. 797	[1958]	"
101. 815	[1968]	"
102. 816	[1969]	"
103. 827	[2017]	"
104. 880	[2496]	Bir Nice Musâhib Varup Mecnûn'ı Gördügidür
105. 881	[2514]	"
106. 887	[1455]	Nevfel Mecnûn'a Buluşduğıdur
107. 888	[1456]	"
108. 894	[1464]	"
109. 901	[1466]	"
110. 906	[1472]	"
111. 923	[1506]	Nevfel'ün Nâme Gönderdügidür
112. 932	[1512]	Nevfel'ün Ceng İtdügidür
113. 948	[1527]	"
114. 975	[777]	"
115. 1044	[2545]	Leylî Kavmıyla Kışlağa Gıtdügidür
116. 1045	[2546]	"
117. 1046	[2547]	"
118. 1047	[2550]	"
119. 1048	[2556]	"
120. 1049	[2557]	"
121. 1050	[2558]	"
122. 1051	[2559]	"
123. 1052	[2560]	"
124. 1053	[2561]	"
125. 1055	[2563]	"

126. 1058	[2566]	"
127. 1059	[2570]	"
128. 1061	[2571]	"
129. 1086	[2738]	"
130. 1168	[1246]	Şi'r-i Leylî
131. 1198	[2933]	Mecnûn'un Vefâtıdur
132. 1216	[2990]	"
133. 1231	[3001]	"
134. 1233	[3003]	"
135. 1234	[3004]	"
136. 1235	[3005]	"
137. 1236	[3006]	"
138. 1237	[3008]	"
139. 1238	[3009]	"
140. 1239	[3011]	"
141. 1240	[146]	"

SONUÇ

Dil, nazım ve tahkiyedeki bazı aksamalarla beraber eser mübalağadan uzak, gerçekçi, saf, derin, temiz fakat bedbaht bir aşkın canlı ve güzel bir tasviridir. Şair Mecnûn gibi bir aşk kahramanının ıstırabını dile getirmede başarılıdır. Türk halk kültüründen alınan unsurlar esere ayrı bir renk katmıştır. Eser hem konunun ele alınışının zenginleşmesine hem de Türkçenin ifade gücünün zenginleşmesine katkı sağlamaktadır.

Sevdâ'î ve Fuzûlî'nin eserlerindeki ortak beyitlerin şairi Fuzûlî olmalıdır. Bu beyitlerin eserini Fuzûlî'den 30 küsur yıl önce kaleme alan ve büyük bir ihtimalle Fuzûlî'nin eserini kaleme almasından önce vefat eden Sevdâ'î'nin kendisi tarafından eserine alınması ihtimali bulunmamaktadır. Bu beyitler eserin müstensihî tarafından Sevdâ'î'nin eserine alınmış olmalıdır. Bugün için Sevdâ'î'nin eserinin bilinen tek bir nüshası bulunmaktadır. Eserin farklı nüshalarının veya bu konuyla ilgili farklı kaynakların ortaya çıkmasıyla bu konuda daha kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olabilir.

Kıssa-i Leylî birle Mecnûn'un şairi Sevdâ'î ile yukarıda *Dîvân*'ından bahsedilen Sevdâ'î'nin, eserlerin dil özellikleri, her iki şairin gazelde daha başarılı olmalarından hareketle, aynı şair olması ihtimali kuvvetlidir. Bununla beraber her iki eserin de bugün sadece birer nüshası bilinmektedir. Bu konuda kesin bir sonuca varabilmek için de bu eserlerin yeni nüshalarının ortaya çıkmasına veya konuyu aydınlatacak kaynakların ortaya çıkmasına ihtiyaç vardır.

Metnin Hazırlanması İle İlgili Açıklamalar

1. Metne yapılan eklemeler köşeli parantez içine alınmıştır.
2. Yazma nüshada metinden ayrılmamış olmakla beraber Leylâ ile Mecnûn dilinden söylenmiş gazeller ayrı başlıklar altına alınmıştır.
3. -imek fiilinin metinde kendinden önceki kelime ile bitişik yazıldığı durumlar bitişik; ayrı yazıldığı yerler ayrı ayrı yazıldı. Ayrıca bu fiil, vezin gereğine göre -imek ve -eytmek olarak iki farklı şekilde okunmuştur.
4. Metinde okunamayan ve tereddütlü olunan yerlerin eski harfli metinleri ilgili beyitlerde verildi.
5. Her iki eserde müşterek olarak bulunan beyitlerin Fuzûlî'nin eserindeki beyit numaraları Sevdâ'î'nin beyitlerinin sol tarafında verildi. Fuzûlî'nin eserine ait verilen beyit numaraları eserin Necmeddin Halil Onan yayınındaki yerlerine aittir.

KAYNAKÇA

- Akbayar, Nuri (hızl.) (1996). *Mehmed Süreyyâ Sicill-i Osmanî*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Altuntaş, Halil ve Muzaffer Şahin (2011). *Kur'an-ı Kerim Me'ali*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.
- Araslı, Hamit (1958). "Leylâ ile Mecnûn Hakkında". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı (Belleten)*. Ankara: TDK Yay. 17-39.
- Ateş, Ahmet (1970). "Leylâ ile Mecnûn". *İslam Ansiklopedisi*. C. 7. İstanbul: MEB Yay. 49-55.
- Atik, Arzu (2010). *Celilî'nin Leylâ ve Mecnûn'u ve Nizâmî'nin Leylâ ve Mecnûn'u ile Karşılaştırması: Metin, Tercüme*. Boston: Harvard Üniversitesi.
- Aygün, Zeynel Abidin (1999). *Behiştî'nin Leyla vü Mecnun mesnevisi (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Bayak, Cemal (1987). *Sevdâ'î ve Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Bayak, Cemal (1990). "Sevdâ'î ve Kıssa-i Leyli Birle Mecnûn Mesnevisi". *Journal of Turkish Studies* 14 (1): 103-112.
- Bombaci, Alessio (1970). "The History of Leylâ and Mejnûn". *Leylâ and Mejnûn by Fuzûlî*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Browne, Edward. G. (1900). *A Handlist of the Muhammadan Manuscripts, Including All Those Written in the Arabic Character, Preserved in the Library of the University of Cambridge*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Büyüker, Nilgün (2011). *Kafzâde Fâizî: Kitâb-ı Leylî vü Mecnûn (Tenkitli Metin-İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Caferoğlu, Ahmet (1971). "Türkçemizdeki -gil, -gil Emir Eki". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı (Belleten)*. Ankara: TDK Yay. 1-10.
- Çelik, Ülkü (1993). *Ali Şîr Nevâyî-Leylî vü Mecnûn (Gramer-Metin-Dizin)*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

- Çetindağ, Yusuf (2015). *Mecnûn Kitabı*. İstanbul: Kitabevi Yay.
- Doğan, Muhammed Nur (2000). *Fuzulî Leylâ ve Mecnun*. İstanbul: YKY.
- Durmuş, İsmail (2003). "Leylâ ve Mecnûn". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 27. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 159-160.
- Durmuş, İsmail (2003). "Mecnûn". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 28. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 277-278.
- Erbay, Nazire (hızl.) (2014). *Edirneli Şâhidî: Leylâ vü Mecnûn (Gülşen-i Uşşâk) Mesnevisi*. Edirne: Edirne Valiliği Yay.
- Ergin, Muharrem (1986). *Azeri Türkçesi*. İstanbul: Ebru Yay.
- Fuzuli (1970). *Leylâ and Mejnûn by Fuzûlî*. Çev. Sofi Huri. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Gıynaş, Kamil Ali (hızl.) (2014). *Pervâne Bey Mecmuası*. Eskişehir: Akademik Kitaplar.
- Gibb, Elias John Wilkinson (1958). *A History of Ottoman Poetry*. C. 2. Ed. Edward Granville Browne. 2. bsk. London: Lowe-Brydone Ltd.
- Güler, Zülfi (1982). *Hamdullah Hamdî: Leylâ ve Mecnûn (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. Erzurum. Atatürk Üniversitesi.
- İpekten, Haluk, Günay Kut, Mustafa İsen, Hüseyin Ayan ve Turgut Karabey (hızl.) (2017). *Heşt Bihîşt Sehî Beg*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Ekitap Yay. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191370/sehi-beg-hest-bihist.html> [erişim tarihi: 15.01.2018]
- Kazan, Şevkiye (2011). *Celilî'nin Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi (İnceleme-Metin)*. Isparta: Fakülte Kitapevi.
- Koçak, Ahmet (2006). *Hakîrî; Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Korkmaz, Zeynep (1979). "Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler". *Türkoloji Dergisi* 8: 67-77.
- Köksal, M. Fatih (2012). *Edirneli Nazmî, Mecma' u 'n-Nezâ'ir*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-292688/h/edirneli-nazmi-mecmaun-nezair.pdf>. [erişim tarihi: 12.08.2014].
- Köprülü, M. Fuad (1979). "Âzerî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 2. İstanbul: MEB Yay. 118-151.

- Kütük, Rifat (1995). *Celal-zâde Salih Çelebi: Leylâ vü Mecnûn (Tenkidli Metin-İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Kütük, Rifat (2002). *Larendeli Hamdi'nin Leyla ile Mecnun Mesnevisi (Metin-İnceleme ve Diğer Leyla ile Mecnun Mesnevileriyle Mukayesesi)*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Levend, Agah Sırrı (1958). "Türkiye Kitaplıklarındaki Nevâ'î Yazmaları". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. Ankara: TDK Yay. 127-209.
- Levend, Agah Sırrı (1959). *Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yay.
- Levend, Agah Sırrı (hızl.) (1967). *Ali Şir Nevâî, Hamse, Hayretü'l-Ebrâr, Ferhâd u Şîrîn, Leylî vü Mecnûn, Seb'a-i Seyyâre, Sedd-i İskenderî*. Ankara: TDK Yay.
- Onan, Necmeddin Halil (hızl.) (1955). *Fuzûlî Leylâ ile Mecnûn*. İstanbul: Maarif Vekaleti Yay.
- Pala, İskender (2003). "Leylâ ve Mecnûn (Türk Edebiyatı)". *İslam Ansiklopedisi*. C. 27. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 161.
- Sehî. *Heşt Behişt*. Süleymaniye Kütüphanesi. Ayasofya. 3544.
- Solak, Arzu (2003). *Hakîrî; Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Sümbüllü, Yusuf Ziya ve Mehmet Akif Gözütok (2014). "Gaybî Bir İlim Şubesi Olarak İhtilâç-Nâmeler ve Mevlânâ Sevâdî'nin Manzum İhtilâç-Nâmesi". *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 3 (6): 105-131.
- Şahin, M. Ünal (1998). *Leylî ve Mecnûn Sevdâ'î: Transkripsiyon ve Dil İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Tarlan, Ali Nihad (1922). *İslam Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Tekin, Şinasi (1974). "1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde Olga-Bolga Sorunu". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. Ankara: TDK. 59-157.
- Toska, Zehra (2002). *Sâlih Çelebi ve Mecnûn u Leylâ Mesnevîsi (Kıssa-i Pür-Gussa)*. Boston: Harvard Üniversitesi.

- Turan, Zikri (1988). *Mecnûn (u) Leylâ Hakîrî Transkripsiyon ve Dil İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Yalçın, Şefik (1954). *Sevdâyî Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Transkripsiyonu*. Mezuniyet Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yaşar, Zübeyde (2008). *Sevdâyî Dîvânı'nın Çeviri yazı Metni ve Günümüz Türkçesiyle Nesre Aktarımı*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Yavuz, Kemal (2005). "Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Edebiyattaki Yeri". *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi* 2 (4): 57-69.
- Yazıcı, Tahsin. (2003). "Leylâ ve Mecnûn (Fars Edebiyatı)". *İslam Ansiklopedisi*. C. 27. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 160-161.

LEYLÂ İLE MECNÛN
[KISSA-İ LEYLÎ BİRLE MECNÛN]

METİN

1. [Tevhîd]³⁷

Mef'ülü Mefâ'ilün Fe'ülün

- 2b
- 1 Āġāz-ı süḥan be-nām-ı Allāh
El-'izzetü ve'l-beķā'u lillāh
- 2 Ol Ḥayy u Ḳādīm [u] Lem-yezeldür
Ol 'ālim-i 'ilm-i bī-bedeldür
- 3 Ol 'ālī-i bī-teşebbüh [ü] pāk
Vaşfına 'uķül irmez idrāk
- 4 Ol Ḳādir ü fā'il ü mu'allā
Bī-ālet ider her işi hem-tā
- 5 Teşbīh ile zātını çe-güne
Temsiline 'ālem uş nümüne
- 6 Bī-mişl zihī Ḳādīm ü Ekber
Bī'z-zāt kamu cihāna eşher
- 7 Teşbīhi kemāl-i 'aķla toġmaz
[Taķriri] beyān-ı vaşfa şıġmaz³⁸ ?
- 8 Her fi'le baķarsa fā'il oldur
Her şey'e baķarsa cā'il oldur
- 3a
- 9 "Kün"³⁹ didi vücūda geldi 'ālem
Emrine sücūd kıldı Ādem
- 10 Emrine müdevver oldu eflāk
Zī Ḳādir [ü] Ḥayy [u] Şāni'-i pāk
- F 1857
- 11 Şeb zülmet iden be-şun' peydā
Gün gözgüsin eyleyen mücellā⁴⁰

³⁷ Metinde bu başlık bulunmamaktadır. Şiirin muhtevası dikkate alınarak eklendi.

³⁸ Mısranın başındaki kelime okunamıyor. **زیر بیان وصف صغیر**

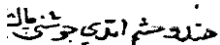
³⁹ Kelime anlamı "ol" demektir, bu kelime ile "Bir şeyi dilediği zaman, onun (Allah'ın) emri o şeye ancak 'Ol!' demektir. O da hemen olur" meâlindeki Kur'ân, Yâsin sûresi, 82. âyete telmihte bulunmaktadır.

⁴⁰ F'de beyit "Göz gözgüsin eyleyen mücellā / Dün tırrasın eyleyen muṭarrā" şeklindedir. Eserin Muhammet Nur Doġan neşrinde beyitin ilk kelimesi buradaki gibi "Gün" şeklindedir, beyit no: 1858.

İnnā zeyyennā's-semā'e'd-dünyā bi-zīneti'l-kevākib⁴¹

- 12 Yulduzları kıldı göge zīver
Hem buldı zemīn bisāṭ-ı zīver
- 13 Altun siperin götürdi eflāk
Hind ü haşem itdi cevşeni çāk⁴² ?
- 14 Yulduzları kıldı gökde işbāt
Fā'il benem uşta ya'nī bi'z-zāt
- 15 Mevcūd vücūd-ı küll-i eşyā
Bir āyet-i "küllü men 'aleyhā"⁴³
- 16 Kıldı buları delīl-i eşher
Ya'nī ki benem kamudan eżhar
- 17 Fānīdür ebed bir oldur ancağ
Kādīrdür ehad bir oldur ancağ
- 18 Evşāfına çün irişmedi 'aql
'Aql irdügi yirden eyledük naql
- 19 'Ālemi kıtur muğayyiru'l-hāl
Gündüz gice yaz u kış meh ü sāl
- 3b 20 Oldur ki bu hāk manzar içre
Her dem görünen bu mazhar içre
- 21 Ol yir ile göge 'arşa şıgmaz
Hem kevn ü bisāṭ u ferşe şıgmaz
- 22 Ferş itdi özine bu bisāṭı
Ya'nī ki bulandı mümkinātı
- 23 Taht urdı vü kırdı bār-gāhı
Adı anuñ oldı taht-ı şāhī
- 24 Nezzāre-i 'āleme bağa gel
Aç 'ayn-ı beşāretüñ bağa gel

⁴¹ Kur'ân, Saffāt sûresi, âyet 6, "Biz, en yakın göğü zinetlerle, yıldızlarla donattık."

⁴²

⁴³ Kur'ân, Rahmân sûresi, âyet 26, "Yer yüzünde bulunan her canlı yok olacaktır."

- 25 Ğāyib dağı ok temevvüci var
İllā ki ‘aceb teferrüci var
- 26 Her alb-i ulüba kīmyādur
Kimine bu ‘ilm-i sīmyādur
- 27 Her kime ki luşf ider ĥalīl ol
Her kime ki ahr ider zelīl ol
- 28 Feyz-i emen-i celāle baĥgil
Pervāne-řıfat vücūdı yaĥgil
- 29 Bīnā-ger-i her-beřāret oldur
Her şey’ ara iřāret oldur ?
- 30 Eřbāĥ-ı emen bu levn-i evrāĥ
İřbāt-ı cemālidür anuñ baĥ
- 31 Ebr-ile hevā’i eyledi cüft
Deryāda yaratdı dürr-i nā-süft
- 4a 32 Tökdi yire atre atre bārān
Bitdi emen oldu ĝonca ĥandān
- 33 Evrāĥ-ı řüküfe açdı her-sū
Zāta ... oldu dir ki yā hū⁴⁴ ?
- 34 ış faşlını ol yetürdi her-cā
Daĥlar amu oldu mişl-i beyzā
- 35 Tökdi emene hevā tegergin
oymadı anuñ şecerde bergin
- 36 Örtüldi emen araldı yirler
İrişdi ĥazān şoldı güller
- 37 udret anuñ oldu her bir işde
Her iş bile ĥikmetin sirişte
- 38 ün dorĝuzan oldur öldüren ol
Hem aĥladan ol [u] güldüren ol

---

⁴⁴ Mısranın ikinci kelimesi okunamadı. ذاترہج اولی دیر کراہو

- 39 'İlminde kamu 'ulūm ma'lūm
Hem söyleden ol bu sırr-ı mevhūm
- 40 Bu perde'i kimse açmamışdur
Bu şerbeti kimse içmemişdür
- 41 Her hastenūñ ol degül tabībi
Her bī-başaruñ degül naşībi
- 42 Her göz niçe ol cemāle baqsun
Her dil niçe ol hevāya aqsun
- 43 Her bende-i 'āşī-i güneh-kār
Bu hāle nazār kıılır mı iy yār
- 4b 44 Pes dāmen-i 'afvuñ ile bu cān
Otursa zihī 'aẓīm ihsān
- 45 Kıl bendeleri ze-ğuşsa āzād
Elṭāf-ı 'amīm birle dil-şād
- 2. [Münācāt]⁴⁵**
- 46 İy Hayy [u] Qādīm ü Ferd ü Ekber
Ta'zīm ü şenāñ iderler ezber
- 47 İy Qādir-i bī-zevāl sensin
Bir Qādir-i lā-yezāl sensin
- 48 Ben bende faķīr ü rū-siyāhem
Yüz karası oldu 'özr-ḥāhem
- 49 'Alemlere uş Raḥīm sensin
Şermende günāh ile benem ben
- 50 Sen sātir-i 'ayb-ı küll-i ma'yūb
Pür-'ayb ile ben şehīr-āşūb
- 51 Sen 'afv-künende-i ḥaṭāsın
Ben bende ḥaṭālu kıl 'aṭā sen

---

⁴⁵ Sayfada yer ayrılmakla beraber başlık konulmamıştır. Şiirin muhtevası dikkate alınarak eklendi.

- 52 Dānende-i rāzsın sen iy şāh
Luţf it beni  oyma [b oy]le] g mnrāh
- 53 Pes cānı bu ğam odına g nd r
Ra met Şuyı birle anı s nd r
- 5a 54 Ben ekd m eger i h r u h ş k
Sen R h m [u] sen ‘Al m [u] b -b k
- 55  ıl g nl mi ğayr h bbd n p k⁴⁶
 ılma ya amı be-dest-i ğam   k
- 56 H w n-ı kerem nden eyle in‘ m
 oyma beni dergeh nde n -k m
- 57 Ben  ıldum eger g n h-ı b - ad
Luţfu  etegine  ekmegil sed
- 58 Sen s tir-i c mle-i h t s n
Hem ‘ şilere yine ‘a t s n
- 59 Ben ekd m eger ‘amel yol n h r
Ne kim anı luţfu  itse g l-z r
- 60 Sen ‘ lim   hem Ba  r u B n 
Pinh n [u] z h r [u] z şt   z b 
- 61  oyma bu d l let i re mehc r
Ben h ste v  sen t b b-i renc r
- 62  oyma beni dergeh nde ma r m
‘ lm nde ‘ıy n bu sırr-ı mevh m
- 63  e m m eger oldı perde-i zer 
Benden beni itmez olmu am fark
- 64  ıl H d  bize hid yet nden
‘Afv it bizi sen ‘in yet nden
- 65 Ben ra met ne ged  g n  sen
P r-‘ zrem   d meni teh  ben

---

⁴⁶ Mısradaki "h b" kelimesi vezin gereği "h bb" olarak okunmuştur.

- 5b 66 Luṭfuñ etegine şındı desti
Her kim seni koydı şındı desti
- 67 Raḥm it baña sen ze-nār-ı fūrkat
Ḳurtar beni sen ze-dest-i ḥurkat
- 68 Luṭfuñ kamu ‘ālem içredür ‘ām
Raḥm it beni koyma bed-ser-encām
- 69 Şāyeste-i dergehüñ degülsem
Bir kez seni sivmişem didüm hem
- 70 İy sivgülü enbiyālaruñ var
Kimisi Kelīm ü kimi Muḥtār
- 71 Onlara benüm şuçum bağışla
Luṭf u kerem it keremler işle
- 72 Onlardan ayurma bizi iy şāh
Mihrüñ ile gönümüz kııl āgāh
- 73 Hem ḥaşrumuzı kııl onlaruñla
Maḥşerde bizi kııl onlaruñla
3. [Na‘t]⁴⁷
- 74 İy mazḥar-ı nūr [u] ma‘den-i cūd
Mihrüñle mükevvenāt mevcūd
- 75 Zātuñ ile buldı zāt ‘ālem
Fesh oldu kamu pūlāt-ı ‘ālem
- 76 Senüñ ki elüñde sübḥa dāne
Tesbīḥ idüben gele zebāne
- 6a 77 Senüñ ki ḳatuñda üstür iy şāh
Geldi dile kııldı ḥālin āgāh
- 78 Taḥrīr ile zātuñ itsem iy hū
Ta‘rīf idemez dil olsa her mū

⁴⁷ Sayfada yer ayrılmakla beraber başlık konulmamıştır. Şiirin muhtevası dikkate alınarak eklendi. Bu başlık için ayrılan yerin bir kısmına yanlışlıkla 74. beytin ilk mısra'ı yazılmıştır.

- 79 Buldı kademüñle ‘Arş teşrîf
Hâk oqıdı "ve’đ-đuḥā"yı⁴⁸ ta‘rîf
- 80 Yüzüñgi güneş görüp sücûda
Düşdi ve melek büküp rübûda
- 81 Çağrıldı saña ki Şems-i Kevneyn
Baş ‘Arşa kadem çıkarma na‘leyn
- 82 Bulsun kademüñle zîneti ‘Arş
Zîr-i kademüñde ‘Arş ola ferş
- 83 İy maḥşer-i sırr-ı "kâbe kavseyn"⁴⁹
Hâk-i kademüñ devā-yı ‘ayneyn
- 84 Hâk oqıdı çün seni be-mi‘râc
Başuña koyıldı nûrdan tâc
- 85 Çün Hādî vişâl buldı senden
Şād oldı gönül beşâretüñden
- 86 Çün sencileyin şefi‘ümüz var
Ne ğam ben eger olam güneh-kâr
- 87 Bindüñ çü Burâk-ı berq-reftâr
Cebrâ’il olup saña cilüdâr
- 88 Baş koydı ayağıña felekler
Öperdi riqâbuñı melekler
- 6b 89 Nezzâre-i ḥüsnüñe şitâbân
Vâlih melek oldı mest ü ḥayrân
- 90 Mirrîḥ ü Zuḥâl ü Zühre Pervîn
Ser-cümle öpüp Burâk na‘lin
- 91 Gün ayaña düşdi virdi pertev
Na‘lüñe na‘alçedür meh-i nev

⁴⁸ Kur’ân’ın 93. sûresinin ismidir; burada Hz. Muhammed’e (SAV) verilen nimetlerden bahs olunmaktadır.

⁴⁹ Kur’ân, Necm sûresi, âyet 9, "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yâhut daha az oldu." Bu sûrede Hz. Muhammed’in (SAV) mirâcı anlatılmaktadır.

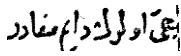
- 92 Ol demde kamu nebî [vü] mürsel
Ez-cümle nezâre durdı mücmel
- 93 Çün bir nazâr itdiler sen aya
Pes başladılar o dem şenāya
- 94 Karşuñda okıdılar tehiyyât
İy ma‘den-i cūd [u] mazhar-ı zât
- 95 Ahsent⁵⁰ zihî cemāl-i pür-tâb
‘Aql oldu tehayyüründe nā-yâb
- 96 Şābāş zihî münevverî zât
Zātuñ bu kamu cihāna mir‘ât
- 97 İy zînet-i büstân-ı ‘âlem
Ser-şafha-i dāstân-ı ‘âlem
- 98 Sensin be-şefî‘-i her güneh-kâr
Cânlar kamu maqdemünde işâr
- 99 Her müyuña ben teki hezārân
Bağışlayasıdur ehl-i ‘işyân
- 100 Bu cūd u sehâ ki sen mehüñ var
Bu luţf u ‘aţâ ki ol şehüñ var
- 7a 101 Gök şofrası cūduñuzda bir hân
İ‘ţāñuz içinde dolu pür-nân
- 102 Maţlûb-ı haqîkat oldu zātuñ
Taħrîr [u] beyân oldu şıfātuñ
- 103 Şāhâ keremüñden itme maħrûm
Mihrüñ odı birle göñl[i] kıl mum
- 104 ‘Ālem kamusı katuñda zerre
Hwân-ı keremüñde berg-i terre
- 105 Maħbûb-ı Hudâ şehen-şeh-i şadr
Emlāk-i cihân katuñda bî-қadr

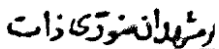
---

⁵⁰ Ne güzel, güzel yaptın, iyi yaptın.

- 106 Mihrüñle mükevvenât [u] eflāk
Hem şānuña Hāḡ oḡıdı "Levlāk"⁵¹
- 107 Şer'üñ bu cihānı kıldı pür-nür
İrişdi ziyā zūlām olup dūr
- 108 'İşyān-ı marīza şāfi luḡfuñ
Ger şunsa şarāb-ı şāfi luḡfuñ
- 109 Her bir tūgüm olsa tende bir dil
Vaşfūnı eger oḡısa biñ yıl
- 110 Biñden birin eylemez edā hem
Lāyık idemez saña şenā hem
- 111 Medḡüñde egerçi 'ācizem ben
Ḳıl 'aczüme luḡ u merḡamet sen
- 112 Ḥaddüm yoḡ idem şenā-i medḡüñ
Lāyık saña yā edā-i medḡüñ
- 7b 113 Aşḡābuña ālüñe daḡı hem
Bī-ḡadd selām onlara her dem
- 114 Onlar ki şaḡāb-ı Muşḡafā'dur
İşi (?) olaruñ dāyim şafādur⁵²
- 115 Onlara baḡışla sen i Ġaffār
Benüm şuḡum iy Raḡīm [ü] Settār
- 116 Hem iki şehīd-i nūr-ı 'aynı
Ya'nī ki Ḥasan bile Ḥüseyn'i
- 117 Her dem ben-i ḡasteden teḡıyyāt
Bir meşhedān [u] münevverī zāt⁵³ (?)

⁵¹ Hadīs-i kudsi olarak değerlendirilen "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" mealindeki sözün ilk kelimesi.

⁵² Mısranın ilk kelimesi okunamadı.

⁵³

4. Sebeb-i Nazm-ı Kitāb

- 118 Bir gün meger otururdu iy cān
Der-şoḥbet-i ḥūb ehl-i ‘irfān
- 119 Anda baña açdılar bu rāzı
Cānuñda çü var ‘ıṣḳ-bāzı
- 120 Senden kıluruz bunu temennā
Türkice bu nazmı eyle inşā
- 121 Bu **Qıṣṣa-ı Leylī birle Mecnūn**
Nazmın kıl anuñ çü dürr-i meknūn
- 122 Pür-sūziş ola vü ḥūb [u] zībā
Şöhret tapalar oqınsa her-cā
- 123 Qıl Türkce anı ḥūb ya‘nī
Tā kim bileler oqınsa ma‘nī
- 8a 124 İdrāk idene ola ‘acāyib
Pür-nükte vü ma‘nī vü ğarāyib
- 125 Kimse ‘Acemi bu yirde bilmez
Biñ kez oqınursa ḥazḫı olmaz
- 126 Her dilce oqınsa söz olur ḥūb
Bülbül işidürse ola mergūb
- 127 Her kavm dilince söz olur ḥūb
Her söz ki bilinmez ola nā-ḥūb
- 128 Pes ben daḫı kıldum iltimāsı
Maḫbūl olur ehl-i dil du‘āsı
- 129 Ger himmetüñüz olursa bārī
Hem ‘avn kılursa Bārī yārī
- 130 Ben daḫı başam bu yola ‘aḳdām
Tā kim ola ḫayr ile ser-encām
- 131 Yoḫsa ḫanı bende eyle tāḫat
Kim söz diyem ola pür-leṭāfet

132 Ger himmetüñüz ola mu‘āvin
Şimdi vireyüm sözüñ cilāvin

133 Meydān-ı süḥan içinde bāzī
Nazm ile beyān idem bu rāzı

5. Der-beyān-ı Ahvāl-i Cihān-ı Bī-vefā

134 İy dil bu cihānı fānī gördüñ
Ol ‘ıyş [u] şafā ki ḥanı gördüñ

8b 135 Gördüñ neler itdi çerḥ-i ğaddār
Her kim ki ölürse sā‘ati var

136 Āḥir seni ser-nigūn kıldı
Bağruñı ğam-ile ḥūn kıldı

137 Bir gün göresin ki eylemiş ḳahr
Ḳatmış yine anuñ aşına zehr

138 Bu dünyā-i fānīdür pür-ez-ğam
‘Ömre daḥı tekyelenmegil hem

139 Pes söyler iken nefes bu demde
Maḥv olmaya tā dilüñ ‘ademde

140 Söyle ki süḥan dem-ile hoşdur
Her derd ki var mey ile hoşdur

141 Ez-kenz-i me‘ānī dür nişār it
Hoş nazm ile anı yādigār it

9a 142 Oқınsa eger be-pīş-i üstād
Ḥayr-ile bizi hem ideler yād

6. Āġāz-ı Dāstān-ı Evvel

143 Sāķī kerem eyle cām virgil
Ġamdan bize bir ārām virgil

144 Devrāna çün i‘tibār yoқdur
Keçrev felege ḳarār yoқdur

- 145 Ğamdan tut elin ben-i faķırũñ
Ħaķ ola mūdām dest-gırũñ
- 146 Ğün ‘ıřķ yolında ķoymıřam baş
Ben cān vireyũm sen eyle řābāř
- 147 Bes eydelũm imdi bir Ħikāyet
Pũr-sũziř ũ řevķ-ile be-ĝāyet
- 148 Var-idi memālik-i ‘Arabda
Bir Ħũsrev-i Ħũbān nesebde
- 149 Meřhũr-idi tāc [u] taĦt-ile ol
Maĝrũr-idi nīk baĦt-ile ol
- 150 Hem řāĦib-i cāh idi Ħired-mend
Virmemiř idi Ħaķ aña ferzend
- 151 Olmaz-idi Ħiĝ uřāĝ[1] anuñ
Virmez idi behre bāĝı anuñ
- 152 Pes bunuñ iĝin ĉekerdi ĉoķ ĝam
Dāyim tutar idi ĝoñli mātem
- 9b 153 Bu resme ķılurdu ĉoķ niyāzı
řām u seĦer ol Ħudā’ya sũzī
- 154 Yā Rab beni ķoyma bũyle maĦzũn
Bī-tıfl bu yirde zār u maĝbũn
- 155 Őlũrsem eger bu yirde maĦzũn
Adum bu cihānda ola ma’dũm
- 156 Oĝulsız egerĉi řāh olursa
‘Ālem aña ger sipāh olursa
- 157 řāhen-şeh eger aña ola ad
Ölse anı kimse eylemez yād
- 158 Kim ķoymasa muña bir niřāne
Sen şan anı gelmemiş cihāna
- 159 Oĝlan daĦı Ħũb-durur der-eyyām
Ķazansa cihānda bir nigũ-nām

- 160 Pes yavuz oğul olmasa hūb
Ölüp dağı muñā qalmasa hūb
- 161 Ferzend eger olursa bed-kār
Ölü diri ondan ola bī-zār
- 162 Hükminde çü kimse uramaz dem
Pes şükr kııl ol Hudā'ya her dem
- 163 Bir iş ki o bilür anı eyler
Efsānedür ol ki halk söyler
- 164 Pes şıdķ-ile tut her iş ki tutduñ
İhlāş-ile tutdungısa ütdüñ
- 10a 165 Her şubh kıılar⁵⁴ şalāda rāzı
Ol hāzrete karşı çok niyāzı
- 166 Çün oldı sözi kabül-i dergāh
Maşşūdını virdi ol dem Allāh
- 167 Haķ virdi meger aña bir oğlan
Sen şan ki irişdi derde dermān
- 168 Doğdı bu cihāna geldi ol māh
Şād itdi atası gönlin Allāh
- 169 Pes dāyeler anı çok harire
Şardılar u koydılar serire
- 170 Atası 'azīm toy kııldı
Ġavġā vü haşem yöküş yığıldı
- 171 Māl vü hazinesi ne ki var
Cümlesini kııldı aña işār
- 172 Kays urdılar ol zamān aña ad
Oldılar anuñla hurrem u şād
- 173 Ağlar-idi durmayup be-nā-kām
Ne emer idi ne hōd kıılar rām

---

⁵⁴ Bu kelime metinde burada ve beyit 173b'de "kıılar" şekilde harekelenmiştir.

- 174 Hiç t̄āye ile avunmaz idi
Ağlamağı hiç dingmez idi
- 175 Yoğ dili ki kimse bile h̄ālin
Ya añlayalar nedür maq̄ālin
- 176 Pes var-idi bir perī dahı h̄üb
Maḥb̄üb idi gözleri dil-āşüb
- 10b 177 Tā kim duruban bulara geldi
Ol derd-içün uşta çāre kıldı
- 178 Kays'ı gelüben eline aldı
Ağlar iken anı gördi güldi
- 179 Çün aldı kucağına avındı
Yüzine bakup anuñ sivindi
- 180 Ne anasın añdı ne ḥo t̄āye
Ḥayrān-idi şol cemāl-i aya
- 181 Olmışdı o meh-liq̄āya ḥayrān
Ayrılicağız kıldı⁵⁵ efḡān
- 182 Çün t̄āyesi uş bu h̄āl[i] bildi
Ol māhı aña enīs kıldı
- 183 Gelse kulağına bir ḥoş āvāz
Medhūş oluban düşerdi bī-sāz
- 184 Çün yaşına irdi vü yürüdi
Görenler anı yakın dir yidi
- 185 Bu olasıdur esīri 'ışkuñ
Efsāne ile serīri 'ışkuñ
- 186 Giçe bunuñ üzre sehl eyyām
Dīvāne-i 'ışk̄ ola be-nā-kām
- 187 'Ālemde fesāne olasıdur
Rüsvā-yı zamāne olasıdur

---

⁵⁵ Bu kelime metinde iki defa yazılmıştır.

- 188 Atası atı siverdi anı
Tende anasın oyıdı cānı
- 11a 189 Beslediler anı nāz-ile hūb
On yaına cūn iridi mabūb
- 190 Kim basa o hūsn-i ber-kemāle
ayrān alur-idi ol cemāle
- 191 Atası cū gōrdi olı yetdi
Pes vardı yara-ı sūnnet itdi
- 192 Ez-bu‘a-i Kūfe tā-be-Badād
aırdı amunı ad-bā-ad
- 193 Ho behre-neāt oldu meclis
Cem‘ oldu haem urıldı meclis
- 194 Ortaya cū geldi cām-ile mey
Sāı adehi unar pey-ā-pey
- 11b 195 ānūn-ile cūnki dūzdiler ceng
Tutdı amu sāz anda āheng
- 196 Eylerdi naāre ile nāle
alur-idi ev ehl-i hāle
- 197 Gāh name-i def kemee sāzı
‘I ehline bildūrürdi rāzı
- 198 Gāh our idi azel ho-āvāz
E‘ār-ı ‘Arab dilinden āāz
- 199 Sūnnet ılup olını tamāmı
oyladı o cūmle hā [u] ‘āmı
- 200 Cūn buldı ifā vū oldu hūrem
Gōnderdi anı mektebe ol dem
- 12a 201 Ol mektebe daı bir nie ız
Gelmi-idi lebleri eker-rız
- F 560 202 Bir af ız oturdı bir af olan
Cem‘ oldu bihite hūr u ılmān

- 203 Şirîn-sühanân [u] çeşm-i mestân
Şol ğamzelerinde âfet-i cân
- 12b 204 Hem biri biriyle ‘ışk-bāzī
Kılurlar-idi be-nağme-sāzī
- 205 Yangakları gül [ü] lebleri bal
Nergisleri şuh [u] kaşları dāl
- 206 Her biri laṭife-i zamāne
Kiprikleri oğ çeker nişāne
- 207 Nādirler idi cihān içinde
Her birisi ol zamān içinde
- 208 Ay māt olur-idi dişlerinden
Pervīn utanurdı kaşlarından
- 209 Gün tutar idi niḳāb olardan
Ay ider idi hicāb olardan
- 210 Birisinūñ adı idi Leylī
Gören kılur-idi aña meyli
- 211 Görse yüzini olurdı gül zār
‘Işkıında hezār cān u dil zār
- 212 Şol bāğ-ı bihişt ‘arızında
Şermende olur güneş yüzinde
- 13a 213 Görüp yüzini tutardı hūrān
Engüşt-i teḥayyürin be-dendān
- 214 Şol ḥāl-ile sünbülün görüp hem
Müşg-ile benefşe tutdı mātem
- 215 Kaşıydı kemān kipriği tīr
Şol ğamzesi cān kılurdı naḥçīr
- 216 Ebrūsına penāh ol şeh-i ḳand⁵⁶
Kılurdı hezār cānı dil-bend

⁵⁶ "Ebrūsına" kelimesinin "elif" harfi kelimenin ortasına yazılmıştır. Kelime bu şekliyle bir anlam ifade etmemektedir. *بر(ا)وسنه بناه اول شه*

	217	Çays ile meger kim ol perî-zād Bir gün otururdu ruḥ-be-ruḥ şād
	218	Çün Çays anuñ yüzine baḳdı 'İşk odı anuñ cānını yaḳdı
	219	Her niçe ki baḳdı 'aḳlı çaşdı Medḥ eyledi 'ışkı başdan aşdı
	220	'İşk eyledi Çays'ı eyle şeydā Pes nāle vü āh ḳaldı peydā
	221	Leylî daḫı çünki anı gördi 'İşkına ne dil ki cānı virdi
F 583	222	Gördi ki bir āfet-i zamāne Mişli daḫı gelmemiş cihāna
F 584	223	Bir dilber-i serv-ḳadd ü gül-rūy Serv-i hoş-rū gül-i semen-būy ⁵⁷
F 585	224	Şirîn leb[i] menşe'-i leṭāfet Ra'nā ḳadı turduğıyla 'āfet
13b F 587	225	Şehlā gözi nergis-i pür-efsūn Zibā ḳaşı yay özi çün nūn ⁵⁸
F 588	226	Ḥüsn-i güli lāle-i şafaḳ-fām Zülfi ḫamu lāle üzreki lām
F 593	227	Bir gözgiye ⁵⁹ ger açup gözini Gözgide göreydi öz yüzini
F 594	228	Öz 'arızına olurdu meyli Ḳılmazdı hevā-yı 'ışḳ-ı ⁶⁰ Leylî
	229	Hem Leylî be-'ışḳ-ı Çays iy yār Oldı be-hezār dil ḫarīdār

⁵⁷ M.N. Doğan neşrinde F'de mısra "Serv-i hoş u gül-ruḥ u semen-būy" şeklindedir.

⁵⁸ F'de 2. mısra "Zibā ḳaşı nergis üzreki nūn" şeklindedir.

⁵⁹ Bu kelime metinde sadece üç defa geçmektedir. Bu beyitte iki yerde "gözgi", beyit 11b'de ise "gözgü" şeklinde yazılmıştır.

⁶⁰ F'de "ḫüsn" şeklindedir.

- 230 Ol buña gönül bu aña yüz cān
İkisi biri birine hayrān
- 231 Pes bağladılar ol iki bā-hem
Çün oldı binā-yı ‘ışk muhkem
- 232 ‘Işk āteş[i] bir şerer bırağdı
Kim hırmen-i şabrı odıa yağdı
- 233 Günden güne ‘ışk olup ziyāde
Pes nām-ile nengi virıdı bāda
- 234 ‘Işk eyledi çün gönülde nağlı
Elden kōdılar ‘inān-ı ‘ağlı
- 235 Gördiler olurlar āşikārā
Pinhān idüben be-hem nezāre
- 236 Biri birine gālağ şorardı
Bu nev’-ile birbirin görürdı
- 14a 237 Leylī işige çıkup dururdı
Kays anı çü gelmedi görürdı
- 238 Ol dağı varup çıkardı şol dem
Bir yırde durup nihānī ol dem
- 239 Biri birini görürler idi
Hālūñ ne diyüp şorarlar idi
- 240 Bu resme kılubanı bahāne
Ol iki ‘acāyib-i zamāne
- 241 Mektebde gelüp olurlar ebsem
Dınmazlar idi çün ehl-i mātem
- 242 Gāh gāh nihān bağarlar-ıdı
‘Işk odına cān yağarlar-ıdı
- 243 Uşāğlaruñ uğumağda meyli
Kays'ıñ oğuduğı mihr-i Leylī

- 244 Elife baqınca ol dil-efgār⁶¹
Yādına gelürdi kāmēt-i yār
- 245 Be⁶² dise anuñ leb-i zülālin
Noqta tanımaz velik hālin
- 246 Şe⁶³ oqusa ca‘d-i zülf-i yāre
Her dem kıılır-idi ol nezāre
- 247 Dāl oqısa süy-ı zülf-i pür-ḥam
Āşüfte olup baḥar dem-ā-dem
- 248 Alurdi ḥayāl-i lām-elifden
Şol kadr ḥayāl-i zülf-i pür-fen
- 14b 249 Onlar kim oḥurlar-idi ol dem
Taḥtaları beñzer idi bā-hem
- 250 Aḥşam ki āzād olurlar-idi
Gör anları ne kıılırlar-idi
- 251 Qays taḥtasını Leylī alurdi
Leyl'ünkini Qays alup giderdi
- 252 Qays bu bahāne ile bāri
Varur idi tā göreydi yāri
- 253 Leylī'nüñ irende qapusına
Sürerdi yüzini qapusına
- 254 Eydürdi ki Leylī gel revānī
Bu taḥta senüñ benümki ḥanı
- 255 Leylī de revān alup gelürdi
Bu remz-ile birbirin görürdi
- 256 Bir yirde durup o dem nihānī
Ol bunı şorar idi bu anı

---

⁶¹ Metnin tamamında "dil-figār" şeklinde yazılmakla beraber, beyit 422b'de hariç, vezin gereği "dil-efgār" şeklinde okundu.

⁶² Metinde "bi" şeklinde harekelenmiştir.

⁶³ Metinde "şi" şeklinde harekelenmiştir.

- 257 Söyleşübeni vedâ‘ iderler
Pes ayrılıuban o dem giderler
- 258 Çün Qays gice ive giderdi
Efsâne-i ‘ışkı ders iderdi
- 259 ‘Işk olmuş-idi gönülde fikri
‘Işk olmuş-idi dilinde zikri
- 260 Hem yoğ-idi gayr işe meyli
İşi sözi olmuş-idi Leylî
- 15a F 606 261 Çün bir niçe müddet ol iki pāk
Evkāt geçürdiler țarāb-nāk
- F 607 262 ‘Işk olduğı yirde maħfî kalmaz⁶⁴
‘Işk içre olan qarār bulmaz
- F 642 263 ‘Işk-ile riyā degül muvāfıķ
Rüsvāy gerek hemîşe ‘āşık
- 264 Ol mekteb uşağı cümle bildi
Her biri bunu fesâne kıldı
- 265 Her qanda ki var söylediler
Āħir bunu fāş eylediler
- F 644 266 Kim Qays oluban esîr-i Leylî
Leylî daħı şalmış aña meyli
- 267 Çün gördi bular duyıldı esrār
‘Ālem ħamu oldılar ħaber-dār
- 268 Pes bād-şıfat gezerler idi
Çün çāresi yok dönerler⁶⁵ idi
- 269 Çün yaş kıluban ol iki māħ
Bir birine baķar idi nā-gāħ
- 270 Od düşse aġaca dūd olur fāş
‘Işk āteşi irse od olur taş

⁶⁴ F'de "olmaz" şeklindedir.

⁶⁵ Metinde "düzerler-idi" (?) şeklinde yazılmıştır.

271 H̄asteligi her kim itse pinh̄an
Pes za‘f-ile bilinürler iy c̄an

7. Şeniden-i Māder-i Leylī in Sühan-rā⁶⁶

- 15b 272 Çün bildi ulu kiçi bu rāzı
Bildürdiler anasına sözi
- 273 Bilgeç anası olup perīşān
Yırtdı yaqasın u kıldı efğān
- 274 Şaçın yoluban urur yüzine
Gāh ellerini çalar dizine
- 275 Pes durdı revān gitdi ol dem
Leylī’ni görüp qaḫıdı muḫkem
- 276 Eydür ki işitdüm uşta bu dem
Sivmiş seni Qays sen anı hem
- 277 Bu iş bize söyle ne revādur
Qılmaz bunu kim ki bā-ḫayādur
- 278 Qızlarda gerek kim ola bir şerm
Söyleye sözin ḫayāyla nerm
- 279 Göstermeye güne daḫ yüzini
Hem kimse işitmeye sözini
- 280 Yüz kişi olursa saña ‘āşık
Sen sivmegüñ onları ne lāyık
- 281 Ne ‘ār idi sen bize getürdüñ
Nāmūsumuzı ḫamu itürdüñ
- 282 Şimden girü otur ivde çıkma
Gözüñ açuban cihāna baḫma
- 283 Besdür bizi eyledüñ fezāḫat
‘Alemlere olmışuz melāmet

---

⁶⁶ Leylā’nın annesinin bu sözleri işitmesi.

16a F 665	284	Biz ‘ālem içinde nīk-nāmuz Ma‘rūf-ı tamām-ı hāş [u] ‘āmuz
F 666	285	Ne neng ile idelüm daḥı lāf Biz dınmayalum ⁶⁷ sen eyle inşāf
F 667	286	Tut kim saña dınmazam ben iy zār Benden ulu bir müdebbirūñ var ⁶⁸
F 668	287	Nidersin ⁶⁹ eger atañ işidse Kaḥr-ile saña siyāset itse
	288	Qız kim ola bī-ḥayā vü bed-nām Yir altına yaraşur be-nā-kām
	289	Gıtme daḥı ivde otur ebsem Naşş al ele ivde eylegil hem
	290	Ger ğayr-ile dura otura kıZ Pes qaralığı getüre [ol] kıZ
	291	Her gül ki ilinmemiş olur ḥüb Üzüp ilenicek ola ma‘yüb
	292	Hiç kimsene anı ele almaz Alan daḥı aña qadr kılmaz
	293	Alma niçe ḥüb olursa şirīn Almaz zedelense kimse birin
	294	Yum gözüñi baqma kimseye sen Yığ gönlüñi aqma kimseye sen
	295	Hem pencereden çıkarma başuñ Reng eyleme vesme birle qaşuñ
16b	296	Leylī çün işitdi uş bu sözi Ğayret ile yaş tökdi gözi

⁶⁷ F'de "dimeyelüm" şeklindedir.

⁶⁸ F'de beyit "Dut kim saña kıymazam men-i zār / Menden ulu bir müdebbirūñ var" şeklindedir.

⁶⁹ F'de "neylersen" şeklindedir.

8. Cevāb-ı Leylî'dür Anasına

- 297 Anasına çok 'itāb kıldı
Bu resm-ile bir cevāb kıldı
- 298 'Işk adlu kim ola ne kişidür
Bu söz baña di kimüñ işidür
- 299 'Işk adlu vilāyet ola yā şehir
Söyle baña bir içürmegil zehr
- 300 Gül mi ya çiçek mi yoksa yimek
Bilmen ki bu 'ışk olan ne dimek
- 301 Adı ne vü özi ne işi ne
Yā benüm-ile anuñ sözi ne
- 302 Bu söz ki burada söyledüñ sen
İşitdüm ü anı bilmezem men
- 303 Kılma beni bu söz ile efgār
Yā sögme ki beni hātıruñ var
- 304 Yāhud bu ne sözdür iy ana sen
Söylersin ü korq ahu Hudā'dan
- 305 Ol resm-ile söz didi ki Leylî
İnandı anası oldu meylî
- 306 Koymadı veliki gide gözden
Korqardı neden ki ta'na sözden
- 17a 307 Eydür idi çıkma girme zinhār
Ögüt virüben kızına her bār

9. Leylî'nüñ Zârlık İtdügidür

- 308 Leylî çü katında görmedi yār
Pes hastedi bu 'aşık-ı zār
- 309 Ne ayağı var ki vara yāre
Tākāt hanı şabr u yā qarāre

- 310 Ne kimseye sırrın eydebilür
Ne görmege yâri gidebilür
- 311 Ayırdı felek çü yâri andan
Kesildi qarârı varı cândan
- 312 Ne şabrı var-idi ne qarârı
Gündüz gice ha kılırdı zârı
- F 916 313 Şaraldı vü döndi za‘ferâna
‘Işk odına kıılınur nişâne⁷⁰
- 314 Oldı çü za‘îf [ü] dil-şikeste
Kılırdı bu dem özini haste
- 315 Pes nâle kıluban ağlar idi
Cân hasret odına tağlar-idi
- 316 Şorşalar idür ki cümle a‘zâm
Ağrır kılıram figân be-nâ-kâm
- 317 Kıymaz-idi gice yaşıduğa baş
Gözden töker-idi dâyimâ yaş
- 17b 318 Eşvâb⁷¹ olurdu cümle pür-nem
Eydürdi bu gice derledüm ben
- 319 Tâ kim kılır-idi nâle bünyâd
Eydürdi ölümüm eylerem yâd
- 320 Gâh eydür-idi yüregüm ağrır
Ağlardı kılıp bu resme tedbîr
- F 1234 321 Kılır bu bahânelele nâle
Kân yaş kılır ruğın çü jâle⁷²
- 322 Bu resme kılıp bahâne peydâ
Eylerdi figân zâr u şeydâ

⁷⁰ F'de beyit "Dönmiş gül-i sürhî zağferâna / Şimşâd-ı laţîfi hizrâna" şeklindedir.

⁷¹ Metinde "esbâb" şeklinde yanlış yazılmıştır.

⁷² F'de beyit "Eylerdi behâne ile nâle / Düşmezdi olar düşen hayâle" şeklindedir.

- 323 Çün dāmen-i yār gitdi elden
Pes künc-i ferāğı tutdı mesken
- 324 Bā miḥnet ü hecr ü derd ü zārī
Bu resme giçerdi rūzgārı
- 325 Bu fūrkat elinden eyleyüp āh
Derd-ile bu ū'ri didi ol māh

10. ū'ri Leylī

- 326 Gördüñ neler itdi baña devrān
Çeşmümden o servi kıldı pinhān
- 327 Çün ebr-i bahār gözlerümden
Her dem kıılır oldı eşk-i bārān
- 328 Ayrıldı ḳanı o gül-'izārum
Ḳaldı ciğerümde lāle-tek ḳan
- 18a 329 Bir daḳı yüzini görmesem āh
Bu resme ḳala mı dil perīşān
- 330 Ger böyle ḳalursa fūrkat ansız
Ne 'ömr gerek baña ne ḥod cān
- 331 Gül yüzini görmesem ben anuñ
Bu yegdür olam ben aña ḳurbān
- 332 Oḥurdı bu ū'ri ḥasret ile
Yüz derd ü firāḳ u miḥnet ile

11. Mecnūn'ıñ Zārıḡıdur

- 333 Sāḳı beni 'ıūḳ kıldı nālān
Ġam ḥāne-i ūabrı kıldı talan
- 334 Ḳalmadı gönülde 'ıūḳdan ġayr
Ne cān-ile dilde 'ıūḳdan ġayr
- 335 Derdüm bu ki irmeyem murāda
Devrān itüre beni arada

F 727	336	Feryād ki çerḥ bī-vefādur Dāyim işi cev̄r-ile cefādur
F 729	337	Ger hem-nefes itse iki yāri Bir yire getürse iki zārı
F 730	338	Elbetde sebep şalur ⁷³ araya Onları ⁷⁴ esir ider belāya
F 731	339	Billāh ne yamandur āşinālīk Çün vāķi‘ olur yine cüdālīk ⁷⁵
18b F 732	340	Gül-zār-ı kelām bāğ-bānı Böyle bezemiş bu büstānı
F 733	341	Kim serv-i riyāz-ı miḥnet ü derd Sevdā-zede Kays-ı derd-perverd ⁷⁶
F 734	342	Her şubḥ giderdi mektebe şād Mektebde olurdu ğamdan āzād
F 735	343	Meşķ-i ⁷⁷ ḥaṭ-ı ḥüsn-i yār iderdi Def‘-i ğam-ı rüzgār iderdi
F 737	344	Geldi yine mektebe feraḥ-nāk Tā kim kıla zevķ-i vaşl[ı] idrāk
F 738	345	Gördi ki behište ḥür gelmez Gün çıķdı ⁷⁸ henüz nūr gelmez
F 739	346	Ḥurşidsüz oldu rüz tā-şeb Oldı başına karanku ⁷⁹ mekteb
F 740	347	Bildi ki sipihr-i şu‘bede-bāz Bir şu‘bede eylemişdür ⁸⁰ āğāz

---

⁷³ F'de "şalup" şeklindedir.

⁷⁴ F'de "anları" şeklindedir.

⁷⁵ F'de beyit " Billāh ne yamandur āşinālīğ / Çün vāķi‘ olur yine cüdālīğ" şeklindedir.

⁷⁶ Metinde "derde-perverd" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁷ Metinde "Meşķ-i" şeklinde yanlış yazılmıştır.

⁷⁸ F'de "çıķdı" şeklindedir.

⁷⁹ F'de "karañu" şeklindedir.

⁸⁰ F'de "eyleyüpdür" şeklindedir.

F 741	348	Elbetde cefā-yı ta'n-ı aǵyār Ol gül yolına bıraǵdı bir ħār
F 742	349	Nevmīd olup itdi nāle bünyād İtdi ⁸¹ nedür iy felek bu bī-dād
F 743	350	Nitdüm saña ǵaşd-ı cānum itdüñ Ǵaṭ'-ı reh-i dil-sitānum itdüñ
F 744	351	Kesdüñ ṭaleb-i ǵarazda rāhum Bildür baña ⁸² kim nedür günāhum
19a F 745	352	Evvel beni ⁸³ eyledüñ mükerrem Vaşl-ı şanem ile şād u ħurrem
F 746	353	Döndüñ niye böyle cevr idersin Benden o nigārı dūr idersin ⁸⁴
	354	Çün vaşlına olmadı müyesser Şalurdı firāǵdan yire ser
	355	Yaş ehli gibi be-giryeye vü zār İderdi ze-derd-i ān dil-efgār
	356	K'ey lāle-'izār u sīm-ǵabǵab Mātem-gede sensiz oldı mekteb
	357	Uşaq ħamu oǵımaǵa meşǵül Başladı fiǵān u nāle'e ol
	358	İy dilber-i gül-'izār gelgil Yaǵdı cigerümi ħār gelgil
	359	Sensiz baña mekteb oldı zindān İy serv-i bihişt [ü] ħūr u Rıdṵvān

---

⁸¹ F'de "didi" şeklindedir.

⁸² F'de "maña" şeklindedir.

⁸³ F'de "meni" şeklindedir.

⁸⁴ F'de beyit "Döndüñ niye beyle cevr idersen / Ol devre naǵız devr idersen" şeklindedir.

- 360 Ağlardı vü dirdi āh Leylī
Ez-derd ü firāk u āh [u] veyli⁸⁵
- 361 İy kāški ben hīç olmayaydum
Ölüp bu cihāna gelmeyeydüm
- 362 İy cān nola ger çıkasın ez-ten
Vey ‘ömr yiter bu mekr-i pür-fen
- 363 Gördüñ ki felek ne mekr⁸⁶ itdi
Benden hanı ol nigār gitdi
- 19b 364 Yandurdı beni bu dāğ-ı hicrān
‘İşkuñ yolına gerek virem cān

12. Reften-i Mecnūn Be-gedā’i⁸⁷

- 365 Bir gün meger ol şikeste Qays'ı
Tağyīr virüp libāsa Qays'ı
- 366 Gör imdi ‘aşā eline aldı
Özini dilencilige şaldı
- 367 ‘Arz eyledi za‘f [u] bī-nevālık
İv iv gezüp eyledi gedālık
- 368 Leylī küçesine çün irişdi
Cān u dil ile şafāya düşdi
- 369 Ol dostına zāhir eyledi rāz
Yā dost diyüp çağırdı āvāz
- 370 Leylī işidicek ol şadā’ı
Bildı işigindeki gedā’ı
- 371 Āvāzın işitdi bildi Leylī
Bu resm ile rāy kıldı Leylī

⁸⁵ Bu beyitten önceki 2 ve sonraki 4 beyit 1. şahıs dilinden iken bu beyit 3. şahıs dilindedir; bu durumda şiirin bütünlüğü bozulmaktadır. Bundan dolayı bu beytin 364. beyitten sonra yer alması daha uygun olurdu.

⁸⁶ Metinde yanlış olarak "mıhr" şeklinde yazılmıştır. Beytin anlamı dikkate alınarak değiştirildi.

⁸⁷ Mecnūn'un dilenci kılığında [Leylâ'yı görmeye] gitmesi.

- 372 Her kim öz eliyle kılduğı ħayr
Yegdür ki anuñ-çün ide bir ħayr
- 373 Pes geldi elin eline aldı
Ƙolını revān boynına Şaldı
- F 2353 374 Leylī Şorar aña kim nedür ħāl
Derd-ile niçe giçer meh ü sāl⁸⁸
- 20a 375 ‘IŐkuñ beni eyledi perīŐān
Bir Şöyle ki sen nicesin iy cān
- 376 Ƙays eydürü (?) oldı ‘ıŐkuñ üstād⁸⁹
Virdüm ħamu nām u nengi ber-bād
- 377 Ħālūñ nedürür sen iy perī-veŐ
Cān ħırmenine bırağduñ āteŐ
- 378 Pes anda muħālifān-ı bed-kār
Oldı meger onlara ħaber-dār
- 379 ŐöyleŐür-iken duyıldı Ƙays
Ol derd-ile gör ne kıldı Ƙays

13. Mecnūn'uñ Rūsvāy Olduđıdur

- 380 Çün sırları oldı āŐikārā
Ƙays kılabilimedi mūdārā
- 381 Yırtdı yağasın u açdı başın
Seyl itdi ağıtdı ħanlı yaşın
- 382 Dīvāneliđi⁹⁰ çün itdi bünyād
Mecnūn ħodılar o dem aña ad
- 383 Rūsvāy oluban cihāna düŐdi
Başına anuñ uşağlar üŐdi

⁸⁸ F'de beyit "NiÇe geçer ola meh ü sāl / Kim ola refiķi n'ola ħālī" Şeklindedir.

⁸⁹ Mısranın ikinci kelimesinin vezin gereği "eydürü" Şeklinde harekelendiği görölmektedir.

قیسی دیرا اولد عشقک ایتاد

⁹⁰ Metinde "dīvāneliđi" Şeklindedir.

- 384 Āşüfte-i mest iderdi efgān
Uşağlar ururdı daşı her yan
- 385 Mecnūn ne yaña ki yüz tutardı
Kim ta'na kimisi taş atardı
- 20b 386 Hiç kimseye kılmaz-idi meyli
Dilinde sözi ha Leylī Leylī
- 387 Leylī diyüben kılurdı efgān
Yüz tutdı yabana zār u giryān

14. Mecnūn'ıñ Aḥvālin Babası İşıtdügidür

- 388 İnşā-ger-i bu şahife-i derd
Böyle bezemiş bu derde perverd
- 389 Kim atası anuñ oldı āgāh
Derd-ile revān eyledi āh
- 390 İşıtdi çü bildi oğlı ḥālin
Ḥasret odı yaḥdı perr ü bālin
- 391 Derd-ile cigeri yārelendi
Ḥasret ile bağrı pārelendi
- 392 Oğul ayağına batsa bir ḥār
Atanuñ ider o cānına kār
- F 911 393 Çün vākıf olur bu kār-ı ḥāle
Mecnūn içün itdi āh u nāle⁹¹
- F 913 394 Çok aradı gezdi her mekānı
Bulunmadı oğlınuñ nişānı
- 395 Pes ol dem idür ne kılayum ben
Ḥanda baḫup anı bulayum ben
- 396 Şorardı ki ḫanda ola ḫanı
Bir kişi idür ki gördüm anı

⁹¹ F'de beyit "Ol pīr çü vākıf oldı ḥāle / Mecnūn kimi itdi āh u nāle" şeklindedir.

21a	397	Eydürdi fülân harâbede zâr Gördüm gezer-idi ol dil-efgâr
	398	Pes atası çün anı işitdi Tîz durdı revân oğluna yetdi
	399	Gördi gözi yaşlu beñzi çün kâh Bir deşt-i harâbe içre nâ-gâh
	400	Oturmuş ider figân [u] zârı Ne ‘aql [u] ne şabr u ne qarârı
	401	Gözi yaşı kan ruğları zerd Yoldaşı firâk u hem-demi derd
	402	Başı ayağı açuğ perîşân Yırtuğ yaqası bu resme ‘uryân
	403	Toprağa yüzi gözi bulaşmış Miñnet ipi boynına dolaşmış
	404	Şacı uzanup gözine yetmiş Gözi yaşı seyl dizine yetmiş
	405	Atası bu hâl-ile çü gördi Yırttı yaqasın u na‘ra urdı
	406	Âh eyledi tökdi gözi yaşın Miñnet odı yağdı bağı başın
	407	Eydür saña kanda irdi bu derd Şoldurdı yüzüñi eyledi zerd
	408	Yâhud bu ne miñnet-i belâdur Cânuñ gam elinde mübtelâdur
21b F 924	409	Hâl-i dilüñi baña ⁹² beyân it Esrâr-ı nihânuñı ‘ıyân it
F 925	410	Kim aldı elüñden ihtiyâruñ Kim eyledi tîre rûzgâruñ

---

⁹² F'de "maña" şeklindedir.

	411	Yā Rab ne perī-veş ü sühan-bāy Kıldı seni ‘ışka böyle rüsvāy
	412	Pes başladı çün cevāba Mecnūn Leylī didi tōkdi gözleri hūn
	413	Şalmışdı ‘inān u ‘aklı der-best Atası tanımaz-idi çün mest
	414	Şorar atasından ol dil-efgār Kimsin baña söyle ne haber var
	415	Eydür atañam ben iy perīşān Yağdum senūñ oduña dil ü cān
	416	Ne ata bilürdi ne hōd ana Leylī idi geldügi zebāna
F 936	417	Çün gördi iṭā‘atinden ⁹³ iḥmāl Bildi ki faķire özgedür hāl
F 937	418	Virdi bu cevāb ⁹⁴ ile tesellī Kim dur gidelüm çağırdı Leylī
F 938	419	Leylī bize geldi mīhmāndur Senūñ ⁹⁵ talebūñde dūr-feşāndur
F 939	420	Mecnūn ki işitdi Leylī adın Şandı ki felek virdi ⁹⁶ murādın
22a F 940	421	Lebbeyk diyüp ayağa durdı Ol Ka‘be-i maķşada yüz urdı
F 941	422	Atayıla Mecnūn-ı şikeste ⁹⁷ Geldi ive dil-figār u hāste
	423	Āh eyledi ana yandı cānı Oğlını kucağladı revānī

---

⁹³ F'de "iṭā‘atinde" şeklindedir.

⁹⁴ F'de "firīb" şeklindedir.

⁹⁵ F'de "la‘li" şeklindedir.

⁹⁶ F'de "virür" şeklindedir.

⁹⁷ F'de "Pir ile civān-ı dil-şikeste" şeklindedir.

- 424 Öpdi yüzini vü kıldı efgān
Odlara düşüben oldu giryān
- 425 Rahtın büküben götürdi ol dem
Kırhardı revān saçnı daḡ hem
- 426 Şardılar anuñ başına qurşaḡ
Mecnūn idi şanasın ki tutsaḡ

15. Mecnūn'a Babası Naşīhat İtdügidür

- 427 Mecnūn atası gör imdi neyler
Oḡlına dönüp naşīhat eyler
- 428 İy cān bu ne işdür eyledüñ [sen]
Yandum senüñ oduña bugün ben
- 429 Ne iş bu ki eyledüñ sen iy yār
Geldi bu işüñ katı baña ‘ār
- 430 Ben bir oḡul istedüm Ḥudā'dan
Bā-devlet-i ‘aql Kibriyā'dan
- 431 Dünyādan eger gidersem iy cān
Benüm yirüme sen olasın ḡān
- 22b 432 Ne böyle beni bu ‘ālem içre
Bed-nām idesin sen ādem içre
- 433 Rüsvey oluban nāmūs aparduñ
Çok serzenişi bize getürdüñ
- 434 Var qavmüñ içinde saña mensüb
Çok şems [ü] kamer şıfatlu maḡbüb
- 435 Der-ḡüsn yegāne-i zamānlar
Der-ḡamze alur hezār cānlar
- 436 Göñlüñ diledüḡünü ben iy cān
Alam saña olma dil-perişān

16. Mecnûn'ın Babasına Cevâb Virdügidür

- 437 Mecnûn be-cevâb-ı ân hüner-ver
Ez-dürc-i dehân tökdi şekker
- 438 Atasına itdi ol dem iy şâh
Bir diñle sözümnden olgil âgâh
- 439 İy server-i ser-firâz-ı 'âlem
Çatuñda 'ıyân ola bu hâlüm
- 440 Öz cânına kim diler belânı
İster mi belâda kimse cânı
- 441 Kimse özini diler mi rüsvâ
Mâtem-zede vü şikeste her-câ
- 442 İy server-i ser-firâz-ı 'âlem
Öz başına kimse ura mı taş⁹⁸
- 23a 443 Göñlümde kılam bu pendüñe cây
Göñül eger elde yok nidem vây
- 444 Yok elde benüm hiç ihtiyârum
'Aql [u] dil ü şabr u yâ kararum
- 445 Çoygil ki bu resme zâr olam ben
Bâ-ğasret-i yâdigâr olam ben
- 446 Ol demde gözüm görür cihânı
Gözüm açuban görem ben anı
- 447 'İşkuñ haberin dir-idi Mecnûn
Tökerdi atası gözleri hûn

17. Leyli'nün Çolından Çan Alduklarıdır

- F 1223 448 Üstâd-ı ezel kadîm [ü] âzâd
Bu gülşene beyle tökdi bünyâd⁹⁹

⁹⁸ Bu beytin birinci mısra'ı ile 439. beytin birinci mısra'ı aynıdır. Beyitte kafiye bulunmamaktadır.

⁹⁹ F'da mısra "Dihkân-ı faşîh-i Fârisî-zâd / Bu gülşene beyle tikdi şimşâd " şeklindedir.

F 1224	449	Kim ol çemen-i vefā-bahārı Dāğ-ı ğam-ı 'ışk lāle-zārı
F 1225	450	Ya'nī ki nigār-ı serv-i muħkem Leylī ŝadeŝ-i cevāhir-i ğam ¹⁰⁰
F 1226	451	Girmiŝdi ħisāra genc-mānend Urmıŝdı zamāne aña pā-bend ¹⁰¹
	452	Ne taŝra ayağın adabilür Ne görmege yāri gidebilür
F 1227	453	Ne bir feraħı ne bir neŝātı Ne kimse ile bir iħtilātı
23b F 1228	454	Bī-zār idi atadan anadan Bī-gāne cemī'-i āŝinādan ¹⁰²
	455	Mecnūn iün olmuŝ-idi ħaste Beñzi ŝaru rāh-ı 'ıŝka beste
F 1229	456	Yanına olurdu ħūblar cem' Pervāne-ŝıfat ħavāle-i ¹⁰³ ŝem'
F 1230	457	ŝād olmağa ħātır-ı ħazīni Eglenmege taḅ'-ı nāzenīni
	458	Hi kimseye kılmaz-idi meyli Mecnūn iün aqıdurdı seyli
	459	Bu derd-ile olmuŝ-idi rencūr Yaz buludı tek tōkerdi yağmur
	460	Getürdiler aña bir ħakīmi Tā derdine anuñ ide bīmi
	461	an aldılar ol perī olından Gide bu ħarāreti dilinden

¹⁰⁰ F'de 1. mısra "Ya'nī revıŝ-i vefāda muħkem" şeklindedir.

¹⁰¹ F'de 1. mısra "Urmıŝdı ayağa pendden bend" şeklindedir.

¹⁰² F'de 1. mısra "Bī-zār atadan ü anadan" şeklindedir.

¹⁰³ F'de "ħavāli-i" şeklindedir.

- 462 Leylî kolına çü degdi nişter
Mecnûn yüregine bağdı ħançer
- 463 Düşdi atası ħatında bî-cân
Pes gördiler anı boyadı ħan
- 464 Atası bu ħâle nâle ħıldı
Mecnûn ayınup özine geldi
- 465 Eydür atasına itme nâle
Ķıldıñ mı nazâr bu vaşf-ı ħâle
- 24a 466 Leylî kolına çü degdi nişter
Ķan itdi benüm vücûdumı ter
- 467 Leylî’i sağınma benden ayru
Ben ħaste isem o dağı şayru
- 468 Çeşmine anuñ irişse zaħmet
Cânumda olur hezâr miħnet
- 469 Bî-çâre vü dil-şikeste Mecnûn
Derd-ile tökerdi gözleri ħûn
- F 915 470 Ķanlı yaşı birle çeşmi nem-nâk
Ķasret-ile yırtdı yaħasın çâk¹⁰⁴
- 471 Dağ derd [ü] za’îf ü dil-şikeste
Fürħat-ile zâr u gönli ħaste
- 472 Raħtı bütûn olmaz-idi bir dem
Bir laħza degül gönül [bî]-mâtem

18. Mecnûn'a Babası Tedbîr İstedügidür

- 473 Miskîn atası o ħaste dil-gîr
Var-idi o yirde bir kişi pîr
- 474 Ol içmiş-idi bu cām-ı ‘ışkı
Hem bilmiş-idi nizâm-ı ‘ışkı

¹⁰⁴ F'de beyit "Düşmiş yire ħâk-sâr u ħam-nâk / Aħvâli ħarâb u sînesi çâk" şeklindedir.

- 475 Pes vardı revān o pīri gördi
Oğlunuñ işine çāre şordı
- 476 Eydür aña iy ‘azīz-i ‘ālī
Ma‘lūm saña cümle ‘ışk hāli
- 24b 477 Oğlum benüm oldı ‘ışka rüsvāy
Geldüm saña çāre eylegil rāy
- 478 Yırtuğ yaqası vü çeşmi nem-nāk
Virmiş aña ‘ışk zehr-i tiryāk
- 479 Ol pīr idür aña iy hıred-mend
Ben dağı diyem naşīhat-ı çend
- 480 Leylī kapusından algilin hāk
Çek gözine yaş aqıtmasun pāk
- 481 Al şacı bağını Leylī'nüñ hem
Tik yaqasına kim ola muhkem
- 482 Yırtmaz yaqasın u yaş aqıtmaz
Pes derd ü belāya dağı batmaz
- 483 Mecnūn atası hırām u dil-şād
Vardı o devāyı kıldı āzād
- 484 Pes gözleri dağı tökmedi nem
Yırtmadı dağı yaqasını hem
- 485 Gözden çün aqıdabilmedi yaş
Gösgine dögerdi derd-ile taş
- 486 Dırnağ-ile çizdür[ür]di¹⁰⁵ gösgin
Hañçer gibi ayırurdu gösgin
- 487 Yırtmaz-idi yaqasını her yan
Yırtdı etegini tā girībān
- 488 Pür-sūziş ile yanardı Mecnūn
Yaş yirine şimdi ağıdur hūn

---

¹⁰⁵ Metinde "çizerdi" şeklindedir. Vezin gereği değiştirildi.

25a	489	Eydürdi ki bunda yâr gelsün Tâ cānuma bir qarâr gelsün
	490	Leylî baña cān u ben aña ten Yâ Rabb ¹⁰⁶ görem mi yüzini ben
	491	Bu resm-ile her dem āh iderdi Āhı felegi siyāh iderdi
	492	Kim görse anı kııurdu efgān Āhından anuñ yanar idi cān
	493	Eydürler idi bu resme feryād İy ‘aşık-ı pāk āferin-bād
19. Der-sitāyiş-i Qavm-i Leylî		
	494	Leylî atasından işid aḥvāl Bir mîr idi ol daḥı ḥaber al
F 477	495	Kim qavm-i ¹⁰⁷ ‘Arabda ol cüvān-merd Cem‘iyyet-i ‘izz ü cāh-ile ferd
F 479	496	Emrine ‘Arab muṭî‘ u münkād Geh Başra gezerdi ¹⁰⁸ gāh Baḡdād
F 480	497	Bir buḡ‘ada kıılmayup ¹⁰⁹ qarārı Gezmeḡde gezerdi rüzgārı
F 481	498	Her laḡza ururdu her ¹¹⁰ yañana ¹¹¹ Ser-çeşmelere siyāh ḥāne
F 483	499	Evzā‘-ı ḥıyām-ı müşk-fāmı Ḥalka şeb-i Qadr tek girāmı

¹⁰⁶ Metinde "Rab" kelimesinin vezin gereği bir kapalı bir açık okunması gerektiği için b harfi şeddeli okundu.

¹⁰⁷ F'de "ḥayl" şeklindedir.

¹⁰⁸ F'de "maḡāmı" şeklindedir.

¹⁰⁹ F'de "olmayup" şeklindedir.

¹¹⁰ F'de "ol" şeklindedir.

¹¹¹ F'de "yegāne" şeklindedir.

25b F 484	500	Her menzile kim güzār iderdi Şahrāy ¹¹² benefşe-zār iderdi
F 482	501	Seyr eyler idi sürüp tena‘um Gözler üzere mişāl-i gejdüm ¹¹³
	502	Leylī otururdu zār u maḥzūn Ez-ḥasret-i yār bağı pür-ḥūn

20. Mecnūn'un Babası Leylī'î Dilemege Gıtdügidür

	503	Sākī hanısın ki irdi gül-zār Ġam def‘ine eyle germ-i bāzār
F 1023	504	Ġam düşmen-i cāndurur cihānda Def‘ idegör anı bu zamānda ¹¹⁴
	505	Mecnūn atası o ḥaste-i zār Bī-çāre vü ‘āciz ü dil-efgār
F 1025	506	Āvāre olup cihānda ol pīr Mecnūn için itdi fikr ü tedbīr ¹¹⁵
F 1026	507	Bildi ki ger olmaz olsa Leylī Mümkin degül oğlına ¹¹⁶ tesellī
	508	Leylī talebine koydı aqđām Şāyed ire başa bu ser-encām
F 552	509	Cem‘ itdi ahālī-i diyārı Her şāḥib-i ‘izz ü i‘tibārı
	510	Leylī atası ivine ol dem Dilemege geldiler anı hem
26a	511	Leylī atası buları gördi Yir gösterüben olar oturdu

¹¹² F'de "şahrānı" şeklindedir.

¹¹³ F'de "merdüm" şeklindedir.

¹¹⁴ F'de beyit "Ġam düşmen-i cān-ı mübtelādur / Def‘ eyleyegör ki bir belādur" şeklindedir.

¹¹⁵ F'de beyit "Kim ‘āciz olup ḡam içre ol pīr / Mecnūn'ına kıldı fikr-i zencīr" şeklindedir.

¹¹⁶ F'de "olmağı" şeklindedir.

- 512 Hoş geldüñüz iy ‘azîz mihmân
Durdı ayağa ol oturuban
- 513 Getürdiler ol zamân ta‘âmı
Çekdiler o meclise tamâmı
- 514 Çün sofracılar götürdi h̄wānı¹¹⁷
Pes kıldılar ol zamân du‘ânı
- 515 Kalkup bular anda söylediler
Çok ‘özr [ü] tevāzu‘ eylediler
- 516 İy mîr ola ni‘metüñ ziyāde
‘Alemlere devletüñ ziyāde
- 517 Ol seyyid-i ‘Āmirî pes ol dem
Kız sözini açdı diledi hem
- 518 İsterüz araya düşe bir bend
Tā kim olalum sizüñle peyvend
- 519 Kılmağ dilerüz sizüñle bir ad
Arada maḥabbet ola bünyād
- 520 Biz daḡı size uzatmışuz dest
Tā kim olalum sizüñle peyvest
- 521 Bu söz ola ger ḡatuñda maḡbül
Mecnün ola hizmetüñde bir ḡul
- 522 Ağ u kızıl u kumaş u partal
At u deve ḡoyun u yüküş māl
- 26b 523 Ḳul u ḡaravaş [u] çok cevāhir
Pür-bār ola çok ḡaḡar ḡaḡır
- 524 Maḡbül ola ger bu söz ḡatuñda
Biz durmışuz uḡta hizmetüñde
- 525 Ne kim dilesen ḡılalum anı
Yoluñda ḡufeyl baş u cānı

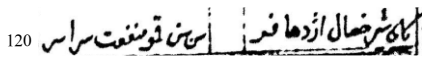
¹¹⁷ Metinde "h̄ānı" şeklindedir.

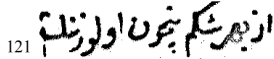
- 526 Zāhirde senüñle gerçi yāruz
Aşl-ı neseb ile daħı varuz
- 527 Bu resm ile anca söylediler
Çok ‘özr [ü] tevāzu‘ eylediler¹¹⁸
- 528 Leylî atası eydür cevābı
Âħir her işüñ olur şavābı
- 529 Oğluñ senüñ olsaydı ‘ākıl
Söz dimek olaydı bāri ħāşıl
- 530 Dīvānedür ol cihān içinde
Başı gözi cümle ħan içinde
- 531 Başı açuğ u ayağı yalın
Kim görse anuñ bu resme ħālin
- 532 ‘İbret getürür gören işiden
Çıkmaz bu hevā anuñ başından
- 533 İncinme benüm sözümden iy yār
Yā şanma ki senden eylerem ‘ār
- 534 Mecnūn atası ider ki zinhār
Yā şanma ki senden eylerem ‘ār¹¹⁹
- 27a 535 Anı mey-i ‘ışk mest idüpdür
Servini anuñ bu pest idüpdür
- 536 Mecnūn oturur arada ħam-nāk
Ez-ħasret-i yār çeşmi nem-nāk
- 537 Nā-geh bir it ez-segān-ı Leylî
Giçerdi arada bā-ţufeylî
- 538 Mecnūn göricek hemān sebük-bār
Eyledi figān u nāle vü zār
- 539 Her şey gelüben dimāğına hem
Düşdi ol itüñ ayağına hem

¹¹⁸ Bu mısra 515. beytin ikinci mısra'ı ile aynıdır.

¹¹⁹ Bir önceki beytin ikinci mısra'ı ile bu beytin ikinci mısra'ı aynıdır; bu durum tahkiyeyi aksatmaktadır.

- 27b 540 ‘İzzet kıluban götürdi anı
Yüz sürdi ayağına revānī
- 541 K’ey şīr-ḥışāl [ü] ejdehā-fer
Sensin ḳamu menfa‘at ser-ā-ser¹²⁰ ?
- 542 Feryād u fiğānuña seḥer-gāh
Güm-kerde-i kārvān bulur rāh
- 543 Sensin iden her gedā ile ceng
Ez-behr-i şikem niçün olur neng?¹²¹
- 28a 544 Kız atası görüp anı anda
Ol ḳavme bakup kılurdi ḥande
- 545 Bu ḳışsa ki baña didüñüz siz
Kız istemege çü geldüñüz siz
- 546 Ben virsem eger revā mı olsun
Bu derde o hiç devā mı olsun
- 547 Virsem aña kız be-ṭa‘n-ı düşmen
Baş hancaru ilteyüm digil men
- 548 Varuñ bu iş olası degül hiç
Düşmiş baña niçe pīç-der-pīç
- 549 Çün düşmediler söz ile maḳrūn
Pes döndiler ivlerine maḡbūn
- 550 ‘Āşıqlara dimeñüz delü siz
Onlar delü¹²² degül ü velī siz
- 551 Mecnūn idi ‘ışḳ-bāz-ı ḥūbān
Mecnūn idi dil-nüvāz-ı ḥūbān
- 552 Mecnūn-idi peyrev-i reh-i ‘ışḳ
Mecnūn-idi bilki āgeh-i ‘ışḳ

¹²⁰

¹²¹

¹²² Metinde “delü” kelimesinin üstünde “ne” kelimesi bulunmaktadır.

- 553 Mecnūn-idi mübtelā-yı hicrān
Mecnūn-idi sīne-dāğ u büryān
- 554 Mecnūn-idi āh u zāra yanmış
Mecnūn-idi ğamlara boyanmış
- 555 Mecnūn-idi ‘ākıl-i tarīkat
Mecnūn-idi hādi-i haķīkat
- 28b 556 Mecnūn-idi dil-rübā-yı Leylī
Mecnūn-idi cān-fedā-yı Leylī
- 557 Mecnūn-idi ‘ışk içinde üstād
Virdi kamu nām [u] nengi ber-bād
- 558 Maḥabbet odına yandı Mecnūn
Zāhir gören anı şandı mecnūn
- 559 ‘İşk odıla gönli rüşen idi
‘İşk-ile vücūdı gülşen idi
- 560 Bātında o şeh-süvār-ı çālāk
Ol mażhar-ı dīn pāk-ber-pāk
- 561 Çün tutdı be-güşe-i melāmet
Pes yırtdı o cāme-i selāmet
- 562 İçmiş-idi bāde ez-leb-i yār
‘Ālemde gezerdi mest ü ḥumār
- 563 Çeşminde hemān cemāl-i Leylī
Cānında hemān ḥayāl-i Leylī
- 21. [Mecnūn'un Babasından Ayrılıp Çöle Gitmesi]¹²³**
- F 1080 564 Ol pīr şikeste-ḥāl ü ḥayrān
Tedbīr-i ‘ilāc ider¹²⁴ firāvān

¹²³ Sayfada yer ayrılmakla beraber başlık konulmamıştır. Şiirin muhtevası dikkate alınarak bu başlık eklendi.

¹²⁴ F'de "idüp" şeklindedir.

F 1081	565	Her handa ¹²⁵ işitdi bir tabîbi Gül-zârınuñ oldı ‘andelîbi
F 1082	566	İzhâr idüp aña ihtiyâcın Bîmârınuñ istedi ‘ilâcın
29a	567	Besdür bu kadar ki nâle kılduñ Ġayr oĠına cân havâle kılduñ
	568	Olma daĠı böyle mest ü medhüş Kılma özüñi daĠı ferâmüş
	569	RaĠm eyle baña ki nâ-tüvânem Ma‘lûm ki daĠı ne-zinde-mânem
	570	‘Ömrümi felek çün itdi fânî İy cân peder daĠı "tu dâñi" ¹²⁶
	571	Mecnûn-ı şikeste bir çeküp süz Dir iy şeb-i tîreme olan rüz
	572	Her niçe kadem ki bu zemîne Koyduñ ola çeşm men hâzîne
	573	İy şâhib-i rây [u] ‘aql [u] destür Tut bu dil-i derd-mende ma‘zür
	574	Olduñ ise ger baña giriftâr AĠvâlüme bir dem ol haber-dâr
	575	Bir kimse’i yaĠmaya eger nâr Kim âgeh olur ki süzîşi var
	576	Ġam çekme yiter baña virüp pend K’oldum be-kemend-i ‘ışka men bend
	577	Dermân taleb itme göz k’ola kör Kim dîde-i köre nür olur dür
	578	Şad-bâr özüñi bu rence şalduñ Besdür bu kadar ki sa’y kılduñ

¹²⁵ F'de "handa" şeklindedir.

¹²⁶ "Sen biliyorsun".

29b	579	Ol demde ki açıla der-i genc Kim ister özine miḥnet ü renc
	580	Bir kimseye baht kim ola güm Peydā ola mı be-sa'y-ı merdüm
F 1133	581	Çok kıldı fiğān u nāle vü zār Oğlından ümīd kesdi nā-çār
F 1134	582	Mecnūn tutuban reh-i beyābān Ol pīr ḳalup o yirde ḫayrān ¹²⁷
F 1135	583	Tenhā-sefer ihtiyār kıldı 'Azm-i ser-i kūy-i yār kıldı
F 1136	584	Gündüz gözi yaşı hādi-i rāh Gice yolu şem'i meş'al-i ¹²⁸ āh

22. Mecnūn'uñ Çeşmede Leylī'ye İrdügidür

	585	Sāḳī beni 'ışḳ pür-gam itdi Cān gözini ḫūn pür-nem itdi
	586	Ser-mest-i cihān [u] 'ışḳ-bāzam Ġam-ḫānesi içre dil-nüvāzem
	587	Oldum ğam-ı 'ışḳa pür-hüveydā Kim ḳoymadı ḫāl bende sevdā
	588	Güyende-i dāstān-ı mevzūn Ḳılmış bu çemen yüzini gül-gūn
	589	Var-idi meger kim ol zamānda Bir çeşme-i ḫūb ol mekānda
30a	590	Hoş çeşme idi anuñ kenārı Sen şanki behişt [ü] mürġ-zārı
	591	Pür-sebze idi şükūfe-i gül Nesrīn ü benefşe daḫı sünbül

¹²⁷ F'de beytin mısralarının yeri deġişiktir.

¹²⁸ F'de mısra "Gice yolu şem'i şu'le-i āh" şeklindedir.

- 592 Leylî meger anda konar idi
Ol yurduñ içinde iner idi
- 593 Mecnûn orada olurdu her gâh
Her demde kııurdu nâle vü âh
- 594 Görmege¹²⁹ gelürdi Leylî yurdın
Göricegiz artururdu derdin
- 595 Yüzün sürüben tavâf iderdi
Ėamdan özini mu‘âf iderdi
- 596 Leylî atası kabîlesi hem
Ėitmişler idi yaylaya ol dem
- 597 Çün irdi Ėazâna bâğ-ı vaşlı
Sermâya dönüp zamâne faşlı
- 598 Yaylağdan ulus girüye döndi
Leylî gelüben o yurda Ėondı
- 599 Şürîde [vü] bî-Ėarâr Mecnûn
Oturmuş-idi bulağda ol gün
- 600 Leylî turuban bulağa vardı
Bir vâli oturmuş anda gördi
- 601 Oturmuş-idi figân u zârî
Ne ‘ağl u ne şabr u ne Ėarârı
- 30b 602 Unutmuş özini bilmez olmuş
Çeşmi tolu Ėan u rengi şolmuş
- 603 Leylî anı gördi düşdi oda
Pervâne-şıfat tudışdı oda
- 604 Urdı yüzine vü kııldı nâle
Ne derde ben olmuşam Ėavâle
- 605 Yügürdi revân Ėatına vardı
Mecnûn bağup ol dem anı gördi

---

¹²⁹ Metinde "görmağa" şeklindedir.

- 606 Āh eyledi titredi revānī
Düşdi şanasın ki gitdi cānı
- 607 H̄asret-ile Leylī tōkdi yaşın
Mecnūn'uhn̄ o dem gōtūrdi başın
- 608 Gōtūrdi vü qoydı dizi ūste
Hem yüzini qoydı yüzi ūste
- 609 Mecnūn çü ayındı açdı gözün
Leylī qucağında gōrdi yüzün
- 610 Tanımadı şordı ol dem iy māh
Kimsin baña toğru söyle billāh
- 611 Qılduñ beni h̄aste-h̄āl-i meylī
Senden baña geldi bŷy-ı Leylī
- 612 Leylī işidicek itdi efğān
Eydür benem uşta Leylī iy cān
- 613 Leylī idi çŷnki bildi Mecnūn
Özini ayağa şaldı Mecnūn
- 31a 614 Eydürdi ki 'ıyd-ı ekber oldu
Çeşmümde cemāl mazhar oldu
- 615 Yāhūd felek itmedi baña raħm
Nālemden irişdi mi aña zaħm
- 616 Leylī idür iy şikār-ı 'ışqum
İy vāli-yi bī-qarār-ı 'ışqum
- 617 Fŷrkatde saña ne qıldı eyyām
Hicrān ġamı birle şubħ-ile şām
- 618 H̄ālŷn̄ niçe şorayum ben iy yār
Qıldı beni fŷrkatŷn̄ dil-efğār
- 619 Bunı didi ince qıldı zārı
Mecnūn'ı didŷk (?) ki yaħdı varı¹³⁰

620 Oĥıdı bu Şi'ri anda ol māh
Yüz derd ü firāk [u] mihnet-āgāh

23. Ői'r-i Mecnūn -Gazel I-

621 Mecnūn idür āh nitdi devrān¹³¹
ÇeŐmūmden o servi kıldı pinhān

622 Fūrkat demidür gel iy gōñül sen
Kıl nāle'i bizden ayrılır cān

623 Bu serv-i çemenden ayrılırsın
Bu ĥasret ile tōk iy gözüm kıan

624 Bu gülşen-i ĥüsn-i nev-bahārum
Elden gider oldu iy ciger yan

31b 625 Tōymadı gözüm yüzüñden iy māh
Kıldı beni fūrkatüñ perīŐān

626 Ne ĥo bulunur bu 'ışka çāre
Ne ĥo bulunur bu derde dermān

24. [Leyli'nin Kabilesiyle KıŐlaĥa Gitmesi]¹³²

627 Pes baŐladı iŐ bu Ői'r-i Mecnūn
ĥasretle tōkerdi gözleri ĥūn

[Gazel II]

628 Dōndi idür iy nigār-ı ĥoŐ-vār
Koyduñ beni intizār ĥoŐ var

629 Bu ĥançer-i fūrkatüñle āĥir
Yarduñ cigerümi zār ĥoŐ var

630 Bir daĥı görem cemālüñi ben
Devrāna yoĥ i'tibār ĥoŐ var

¹³¹ Metinde 1. mısra "Leyli idür āh nitdi devrān" Őeklindedir. Őiir Mecnūn'un aĥzından Őöylendiĥi için buradaki "Leyli" kelimesi "Mecnūn" olarak deĥiŐtirildi.

¹³² Sayfada yer ayrılmakla beraber başlık konulmamıştır. Şiirin muhtevası dikkate alınarak bu başlık eklendi.

- 631 Cānumda bu dāğ-ı ‘ışquñı koy
Olsun baña yādigār hoş var
- 632 Leylī idür aña bir dem eglen
Tā varuban ive kayıdam ben
- 633 Pes Leylī varup ne gördi varı
Göçmiş ivi yüklenür tavarı
- 634 Kayıtmadı işi oldı nā-çār
Likin gözedüp oturdı ol zār
- 635 Onlar gider oldı tā-be-kışlağ
Leylī gider onlaruñla tutsağ
- 32a 636 Pes ol kış oturdı ol dil-āşüb
Ol va‘deye tā geleydi maħbüb
- 637 Kış ötdi vü yaz hem dağı yay
Oturdı ol anda on iki ay
- 638 Otlar uzanup başından ötdi
Kuşlar gelübeni yuya tutdı
- 639 Kamış yañasından eyleyüp yol
Çıkdı vü uzandı oturur ol
- 640 Otlar uzanup başından ötdi
Kuşlar gelübeni yuya tutdı¹³³
- 641 Yaz oldı ulus göçdi varı
Yayladı vü girü döndi barı
- 642 Kışlağ gözetdi döndi onlar
Pes geldi o yurda kondı onlar
- 643 Leylī turup anda şuya vardı
Oturmuş o bi-çararı gördi
- 644 Leylī anı görüp eyledi āh
Mecnūn işidicek oldı āgāh

---

¹³³ Bu beyit 638. beytin aynısıdır.

- 645 Yāhud varup ive yetmedüñ sen
Döndüñ meger ive gitmedüñ sen
- 646 Leylî idür iy şikeste-i zâr
Ben gideli bir ıl oldı iy yâr
- 647 Sen bunda niçe qarâr kılduñ
Bu resm ile böyle zâr qalduñ
- 32b 648 Mecnûn idür aña iy meh-i men
İy ber-reh-i ‘ışk-ı āgeh-i men
- 649 Bu resm-ile geçdi pes meh ü sâl
Hiç bilmemişem dağı nedür hâl
- 650 Bunı didi ayağına düşdi
Sevdâsı anuñ başından aşdı
- 651 Uşşı gidüben yıkıldı ol dem
Gör Leylî’i kim ne kıldı ol dem
- 652 Aldı kucağına koydı başın
Yüzine tökerdi kanlu yaşın
- 653 Dāyim yüzine anuñ bağıardı
‘İşk odına cānını yağıardı
- 654 Her dem idür iy dirîğ-ı sevdâ
Kılmış bunı böyle bî-ser ü pâ
- 655 Hiç kimse bu derde irmemişdür
Yâ kimse bu sırra irmemişdür
- 656 Kim görmüş ola bu ‘ışka çäre
Kesdi cigerümi pâre pâre
- 657 Leylî bunı diyüp āh iderdi
Āhı felegi siyāh iderdi
- 658 Mecnûn dağı ayınup çü durdı
Leylî yüzini ki birde gördi
- 659 Ol hüsne bağıup kılırdı efgân
Āhından anuñ yanar idi cān

- 33a 660 Geh zārī kıılur geh ağlayuban
Cān ḥasret odına dağlayuban
661 Leylī gider oldu kıaldı Mecnūn
Ḥasret deñizine daldı Mecnūn
662 Bilmezdi özin ne kııla ol dem
Efgāna bırağdı anı mātem

25. İbn-i Selām Taleb İtdügidür

- F 1218 663 Sākī müte'ellim-i cemālem
Müştaş-ı vişāl-i pür-kemālem¹³⁴
664 Gör niçe ayağa düşmişem lāl
Dil vir baña bir zamān elüm al
665 Kim tütī-şifat şeker dükānın
Açup bezeyem bu vaşf-ı kānın
666 Bu 'ışık sözine bīḥ u bünyād
Üstād-ı süḥan-ver eylemiş yād
667 Bir gün meger ol perī-cemālūñ
Ḥürī-şifat u kamer-liķānuñ
668 Leylī ki cemāl çavı anuñ
Düşmişdi cihāna nāmı¹³⁵ anuñ
669 Bir İbn-i Selām adlu iy yār
Var-idi o demde ol ḥaber-dār
F 1429 670 Serdār-idi ol kıamu 'Arabda
Sultān-idi özi bir tarafda¹³⁶
33b 671 Var-idi bir oğlı nev-resīde
Ez-bāđ-ı vişāl gül-i neçīde?
672 Leylī'nüñ o hem cemāl-i vaşfın
Gökçeklik-ile kemāl-i vaşfın

¹³⁴ F'de beyit "Şākī müte'ellim-i ḥumārem / Müştāk-ı şarāb-ı ḥoş-güvārem" şeklindedir.

¹³⁵ Metinde "ḥāmı" şeklindedir. Beytin anlamı dikkate alınarak bu şekilde değiştirildi.

¹³⁶ F'de beyit "Ol 'aşrda var idi 'Arabda / Bir mu'teber aşda nesebde" şeklindedir.

- 673 İşidüp o ‘aşık olmiş-idi
Ol ‘işık-ile gñli tölmiş-idi
- 674 Başda heves-i viřāl-i Leylī
Cānında dağı ĥayāl-i Leylī
- 675 Leylī diyüben töker gözi ĥün
Hem ol dağı olmiş-idi mecnün
- 676 Baĥt’İbn-i Selām vākıf oldı¹³⁷
Ol ĥālını ođlınuñ çü bildi
- 677 Pes vardı revān yarağın itdi
Ol Leylī’i dilemege gitdi
- 678 Yüklendi kıumaş u aķçe partal
Ağ u kağır u kıoyun yükiş māl
- 679 Hem la’l [ü] cevāhir itdi pür-bār
Kağar be-kağar zer [ü] buĥur var
- 680 Nāzük kıaravaşlar aldı maĥbüb
Çok kıullar u cümlesi ile ĥüb
- 681 Çün İbn-i Selām geldi ol dem
Leylī’nuñ atası bildi ol dem
- 682 İ’zāz-ile cümle kıarşu vardı
İkrām-ile çok buları şordı
- 34a 683 Götürübeni dūřurdi ive
Geldi kıamu yüklü at u deve
- 684 Çün İbn-i Selām oturdı ol dem
Kıışşa’ı dile getürdi ol dem
- 685 Eydür aña iy emİR-i fāzıl
İy server-i cümle-i kıabā’il
- 686 Budur dilegümüz uşta sende
Oğlum ola tā kıapuñda bende

¹³⁷ şairin buradaki "baĥt" kelimesini "baktı" anlamında kullandığı anlaşılmaktadır. "Baĥtı" şeklinde okunması durumunda vezin bozulmaktadır. *بخت ابن سلام واقعا اولدی*

	687	Hiżmetde kabl idesin anı Hem kulluĖuņa getrem anı
F 1443	688	n geldi bu rz-ı dil beyna Oldı aņa rzı ata ana
	689	Leyl atası idr ki ol dem OĞlumdurur ol dağı benm hem
	690	Bir maşlahat ide-greli biz Pes hoş ola size vireli kız
F 1444	691	Ol Mşteriye virildi Zhre Şyeste grldi mra mhre
F 1710	692	n İbn-i Selm bu sözi bildi Tiz durdı düğün yarağı kıldı ¹³⁸
F 1712	693	İy virdi nikh-içün bes ml Kim oldu Ėan kabyil iqbl ¹³⁹
F 1713	694	Bing ¹⁴⁰ zerrn-na'ı [] esb-i ¹⁴¹ tözü Mışr v 'Irk v Hcz
34b F 1714	695	Bing criye v Ėulm-ı zb Pryeleri Ėarr u db
F 1715	696	Bing nqa nebt-ı kand yüklü Nesrn deril benefşe tĞl
F 1716	697	Bing tabla 'abr u 'anber  mşĖ Yüz yk gher-i ter [] zer-i ĖuşĖ
F 1717	698	Esbb-ı nikh olup revne Kbni kesildi nağd-i cna
	699	n bu Ėaberi işitdi Leyl Ol derd-ile ne iş itdi Leyl

¹³⁸ F'de beyit "n İbn-i Selm bildi Ėali / Meydn-ı murd gördi Ėali" şeklindedir.

¹³⁹ F'de beyit "Gönderdi nikh içün bes ml / Şar itdĞin itdi cümle irsl" şeklindedir.

¹⁴⁰ F'de bu beyitte ve 695-697. beyitlerde "mi" şeklindedir.

¹⁴¹ F'de "raşş" şeklindedir.

- 700 Yırttı yaķasın u açdı başın
Seyl itdi aķıtdı ķanlu yaşın
- 701 Eydür kıllalar hezār pāre
‘Ālem baña ger ide nezāre
- 702 Çekmen ğam eger giderse başum
Mecnūn yolında aķsa yaşum
- 703 Bu dünyede kimsene baña yār
Olası degüldür ol ħaber-dār
- 704 Olmaz baña yār ğayr-ı Mecnūn
‘İşķumla benüm o zār [u] maħzūn
- 705 Bu iki cihānda yār Mecnūn
Besdür baña ğam-kūsār Mecnūn
- 706 Bu resm-ile ol kıllur ħikāyet
Baħtından iderdi ol şikāyet
- 35a 707 Çok kıız u gelin yığıldı varı
Onlar toya geldiler bazārı?¹⁴²
- F 1779 708 Gül-çehre şanemler oldılar cem‘
Her bir şanemüñ elinde bir şem‘
- F 1780 709 Resm-i tarab itdiler müretteb
Biş yüz büt-i gül-ruĥ [u] şeker-leb
- F 1781 710 Yüz ğonca dehenlü māh-pāre
Gül şuyı şaçardı¹⁴³ reh-güzāre
- F 1782 711 Yüz gül-ruĥ elinde micmer-i ‘ūd
Eylerdi hevāyı¹⁴⁴ ‘anber-ālūd
- 712 Bu resm-ile gördiler anı zār
Cümlesi ol işden oldı bī-zār

---

¹⁴² او نازکی بکلدیله یازاری

¹⁴³ F'de "seperdi" şeklindedir.

¹⁴⁴ F'de "havānı" şeklindedir.

- 713 Pes geldi o dem niçe hātūnlar
Leylī'i bezeye geldi onlar
- 714 Bir hāl-ile gördiler ki Leylī
Çalmamış anuñ cihānda meyli
- 715 Her niçe bular anı bezerdi
Leylī el urup anı bozardı
- 716 Zīnet baña bes hayāl-i Mecnūn
Āyīne baña cemāl-i Mecnūn
- 717 Pes durdı bezekciler revānī
Bildürdiler atasına anı
- 718 Leylī bu işi kabūl kılmaz
Her niçe didük sözümüz almaz
- 35b 719 Anası işitdi çün bu sözi
Geldi ki naşīhat ide özi
- 720 Eydür sözüm algil iy kızum sen
'İrzumuzu şaqlagil bizüm sen
- 721 Yarın diyeler bu söz[i] her cā
Kılma bizi hem özüñi rüsvā
- 722 Leylī'ye bu söz tokındı çün zehr
Anasına söyledi kılpup qahr
- 723 Başdan ayağa 'ayubluyam ben
Efsāne idersin iy ana sen
- 724 Bī-'ayb özidürür ol Hudā bes
Virme baña bu naşīhati kes
- 725 Çok renc ü belā bu cāna yetdi
Şimdi bıçaq üstühāna yetdi
- 726 Ben hānda ve yā ho kavm u qardaş
Leylī'ni baña yār bilūñ fāş¹⁴⁵

¹⁴⁵ لَيْلِي كَأَيُّهَا نَاشِ مِصْرَانِ
Mısranın vezni aksamaktadır.

- 727 Ben neylerem ata ana'ı fāş
Şaçdum hamusın bu 'ışka şābāş
- 728 Gelse ecel itse cāna gāret
Bu işden olur baña beşāret
- 729 Tökerdi yaşın gül-āba nisbet
Söylerdi sözün 'itāba nisbet
- 730 Pes güc-ile gördi çāre yetmez
Hiç hançer u daḡ müdāra yetmez
- 36a 731 Apardılar ol za'if [ü] zārı
Ol derd-ile zār u bī-қarārı
- 732 Oḡurdı bu şi'ri yana yana
Қılurdı şikāyet ez-zamāne

26. Şi'r-i Leylī -Gazel III

- 733 İy vāy nideyüm қarār gitdi
Elden bugün iḡtiyār gitdi
- 734 Ḥasret etegin tutayum imdi
Çün dāmen-i vaşl-ı yār gitdi
- 735 İy dang yili söyle yāri görsen
Ol ḡaste vü ḡāl-i zār gitdi
- 736 Rengi çü ḡazān [u] yaşı gül-gün
Çeşmi saña intizār gitdi
- 737 'Işk ile özüñi şanma mecnūn
Benden daḡı şabr u 'ār gitdi
- 738 Oḡıdı bu şi'r-i tökdi yaşın
Ḥasret odı yaḡdı baḡrı başın
- 739 Apardılar ol şikeste-ḡālī
Ruḡ-zerd [ü] za'if [ü] ḡaste-ḡālī¹⁴⁶

¹⁴⁶ رُوحِ دَرْدِ مُعْتَمَدِ طَالِي Buradaki "ruḡ derdi" ifadesi beytin muhtevası dikkate alınarak " Ruḡ-zerd" şeklinde okundu.

- 740 Toy oldu vü cümle şād u ḥandān
Leylī'ye şanasın oldu zindān
- 741 Şām oldu yağıldı şem'-i micmer
Tütüzdiler anda 'ud u 'anber
- 36b 742 Pes gerdege geldi ol dem oğlan
Tā 'işret ide anuñla iy cān
- F 1793 743 Ne gördi niķāb içinde bir nūr
Çü māh-ı dü-hefte bedr-i mestūr¹⁴⁷
- F 1794 744 Germ oldu maḥabbetüñ mezākı
Deprendi vişāle iştiyākı
- 37a 745 Kōl şaldı ki tā kucaydı boynın
El şaldı ki aḥtaraydı koynın
- 746 Pes ağzına eyle çaldı Leylī
Taḥt altına anı şaldı Leylī
- 747 Eydür ne ḥayāl-i ḥam idersin
Beni saña yār ola m[1] dirsın
- 748 Göñlüñ ṭama'ın ile gelen cām
Ya'nī alasın bu resm-ile kām
- 749 Ḥüsnüm güline el urma küstaḥ
Fikr eyle özüñe ḥālüñe baḥ
- 750 Mecnün çeke miḥnet-i cemālüm
Nā-kes ola hem-demüm vişālüm
- 751 Ben saña iderem uşta bilgil
Var özüñe ğayr fikr kılgil
- 752 Öldürem özümi şimdi bunda
Gel ḳanuma girme imdi sen de
- 753 Pes bir niçe müddet oldu hem-ser
El virmedi her-giz aña duḥter

---

¹⁴⁷ F'de 2. mısra "Gözden ruḥ-ı dil-firüzı mestūr" şeklindedir.

754 Uşandı oğlan bu hâli gördi
Acıgılanuban talāk virdi

755 Leylî atası işitdi bildi
Pes vardı kızını aldı geldi

27. Mecnûn'a Bir Karı Haber Getürdügidür

- 37b 756 Bir gün meger ol şikeste Mecnûn
Şahrâda gezerdi zâr u maḥzûn
- 757 Gösgine döğüp gezerdi dil-teng
Geh nâle vü gâh iderdi âheng
- 758 Geldi meger anda bir karı hem
Yüzün göreni başardı mâtem
- 759 Bilini zamâne bükmiş idi
Çok yârelere duz ekmiş-idi
- 760 Mecnûn'a yaḥun çü geldi barı
Ol zâra içürdi zehr-i mârı
- 761 Eydür niçe böyle yanasın sen
Leylî ere vardı eydeyüm ben
- 762 Terküni senüñ kılupdur iy cân
Sen niçe anuñ-çün idesin âh¹⁴⁸
- 763 Ol 'işret ü zevk-ile şafâda
Sen miḥnet ü derd-ile cefâda
- 764 Ol oldı 'arûs-ı şâd [u] ḥandân
Terküni senüñ kılupdur iy cân¹⁴⁹
- 765 Yüz döndürür işidicek aduñ
Sen daḥı üz andan i'timâduñ
- 766 Ol İbn-i Selâm oğlını iy yâr
Sivdi aña vardı ol ḥaber-dâr

¹⁴⁸ Beyitte kafiye bulunmamaktadır.

¹⁴⁹ Bu mısra 762. beytin ilk mısra'ı ile aynıdır.

- 767 Ol anuñ-ile şafāda her dem
Sen ğam-gīn olursın aña her dem
- 38a 768 Gülmekte¹⁵⁰ ol oynamakda şādān
Sen de unut anı olma nā-dān
- 769 Mecnūn işidicek eyledi āh
Bir ağulu oğ toğundı nā-gāh
- F 1859 770 Efgāna¹⁵¹ getürdi mār u mūrı
Ağlatdı vuğuşı vü tıyūrı
- 771 Pes ol dem eline aldı ħāme
Leylī'ye bu resme yazdı nāme
- 28. Mecnūn'uñ Leylī'ye Nāme Yazduğıdur¹⁵²**
- F 1855 772 Dībāce-i nāme nām-ı ma'būd
Ḳayyūm [u] Ḳadīm [u] Ḳayy [u] Mevcūd
- F 1856 773 Ol perde-keş-i hicāb-ı esrār
Kim 'ālemi yoğdan¹⁵³ eyledi var
- F 1858 774 Çün nāmeye ma'būd adın añdı
Derd ü dilini beyāna çekdi¹⁵⁴
- 775 İy yār hanı o 'ahd ü peymān
'İşğ üste iderdüñ anı iy cān
- 776 Ḳılduñ benüm ile 'işğa da'vī
Ol ḳavl [ü] ḳarār bu mıydı ya'nī
- 777 Ben bunda ḳılam senüñ-çün efgān
Sen ğayr ile anda şād [u] Ḳandān
- 778 Ben içdügüm ola zehr-i fürḳat
Sen içesin anda şehd ü şerbet

¹⁵⁰ Metinde "gülmağda" şeklindedir.

¹⁵¹ F'de "K'efgāna" şeklindedir.

¹⁵² Metinde "yazugidür" şeklindedir.

¹⁵³ F'de "yoğdan" şeklindedir.

¹⁵⁴ F'de beyit "Çün bir nice ḥamd toğmın ekdi / Derd-i dilini beyāna çekdi" şeklindedir.

- 38b 779 Ben bunda dizüm kucam be-ḥasret
Sen ğayr kucup be-nāz u ‘iṣret
- 780 Sen ğayr dizine koyasan baş
Bunda benüm ola yaşduğum taş
- 781 Ben ḥasret-ile düşem bu dağa
Her nākes ala seni kucağa
- 782 Kıldıñ baña cev̄r-ile cefā sen
Göstermedüñ āḥir-i vefā sen
- 783 Bu mıydı benümle ‘ahdüñ iy yār
Telḥ oldu neden bu şehdüñ iy yār
- 784 İy dost ğamuñla ben giyem şāl
Sen atlas u kemḥa içre hoş-ḥāl
- 785 Kaṭ’-ı naẓar itdüñ ez-tebārek
Dil-dār-ı nevüñg ola mübārek
- 786 Bu nev’-ile kıldı çün tamāmī
Ol qarıya teslīm itdi anı
- 787 Tapşurdum idür ki varasın sen
Leylī’nüñ eline viresin sen
- 788 Bu nāme’i görüp anı virgil
Zinhār velī nihānī virgil
- 789 Pes söyle bunu o zār yazdı
Ol hecr-ile bī-karār yazdı
- 790 Ol qarı gelüp getürdi anı
Leylī’ye revān yetürdi anı
- 39a 791 Çün Leylī oḥıdı nāme-i yār
Kān tökdi revān u aġladı zār
- 792 Gördi ḥamu ta’na nükte dil-süz
Yarasına şaġın ekdiler tuz

29. Leyli'nüñ Mecnûn'a Nâme Yazduğıdur

- 793 Aldı eline kalem revānī
Ġayret odına tıdışdı cānı
- F 1954 794 Cānına kılup 'itāb te'sīr
Ol nâme cevābın itdi taħrīr
- F 1955 795 Ol demde zebānı oldı cārī¹⁵⁵
Kim evvel-i nâme nām-ı Bārī
- F 1957 796 İzhār-ı vücūd iden 'ademden
Ġayr u şerini çeken raqamdan¹⁵⁶
- F 1958 797 Meşşāta-i şāhid-i zamāne
Sultān-ı bülend-āsumāne¹⁵⁷
- 798 Andan soñra derdin itdi taħrīr
Çok nūkteler aña kıldı taħrīr
- 799 Bizden saña şol ħaber kim iy yār
Dimişler aña inanma zinhār
- 800 Bu şerbet-i leblerümden iy¹⁵⁸ cān
Yokdur velī senden özgeye qan
- 801 Bu sözleri töhmet eylemişler
Benden saña uşta söylemişler
- 39b 802 Düşmen sözidür ki dönme benden
Başum gider ise dönmezem ben
- 803 Bed-ħ^wāh ide töhmet aña nā-çār
İl ağzını tutmağ olmaz iy yār
- 804 Şād olmamışam ġamuñla bir dem
Başdan ayağa ġamuñla derdem
- 805 Yazduñ baña bunca ta'na dil-süz
Saçduñ yaram üstine neden tuz

¹⁵⁵ F'de mısra "Bu tarz ile oldı kilki cārī" şeklindedir.

¹⁵⁶ F'de 2. mısra "İcād-ı ħudūs iden 'kıdemden" şeklindedir.

¹⁵⁷ F'de 2. mısra "Sultān-ı bülend-āsītāne" şeklindedir.

¹⁵⁸ Metinde "eyā"dır; bu şekliyle bir hece fazla gelmekte ve vezni bozmaktadır.

- 806 Bařsa senüñ ayađuña bir ħār
Gözüme başar benüm ol iy yār
- 807 Her dem sen orada kılsan āhı
Göñlümde ħarāret-i siyāhı
- 808 Ger yār-isen eyle mihr-bānlık
Kılma bize dağı bed-gümānlık
- 809 Benden göresin bu resme nā-gāh
Bizden yuħaru Ĥudā'dur āgāh
- 810 Ĥalk itse bunı sen itme zinhār
Telĥ itme dehānumı gel iy yār
- 811 Ben şaşra ayağum adabilmen
Yā kimseye sırrum eydebilmen
- 812 Hicrān kafesinde bend-vāram
Bilgil beni kim za'if ü zāram
- 813 Benden seni eyledi cüdā āh
Bu töhmet [ü] řa'n [u] kizb-i bed-ĥwāh
- 40a 814 Budur benüm uşta řerĥ-i ħālüm
Bu sözi dime olur mezālim
- F 1968 815 Ger töhmete olmuşam giriftār
İkrāĥ-ile benden¹⁵⁹ olma bī-zār
- F 1969 816 Bir dür degülem kim ola ħakkāk
Alduğda řařarrufında¹⁶⁰ řālāk
- 817 Çün nāme'i yazdı bükdi der-hem
Mecnün'a diler ki göndere hem
- 818 Bir kişini gördi kār vānı
Ol gider idi şağırdı anı
- 819 Virdi bitigi idür niřāne
İrsen haçan ol fülān yabāne

---

¹⁵⁹ F'de "menden" şeklindedir.

¹⁶⁰ F'de "şaşarrufumda" şeklindedir.

- 820 Çün varuban ol araya irsen
Bir ‘āşık-ı bî-ķarārı görseñ
- 821 Vir nāme’i aña söyle zinhār
Leylī bunı saña virdi iy yār
- 822 Ol kişi alup revān gitdi
Çün varuban ol yabana yetdi
- 823 Gördi gezer anda bir kişi zār
Ez-cān u cihān cümle bî-zār
- 824 Pes vardı revān eline virdi
Mecnūn anı gördi artdı derdi
- 825 Ol nāme’i alıcaķ yıķıldı
Andan aña Leylī bñyı geldi
- 40b 826 Pes oħıdı geldi çün özine
Sürerdi yüzine gāh gözine
- F 2017 827 Mecnūn'a çü nāme oldı vāşıl
Dür gördi ‘aķıķine muķābil
- 828 Pes boynına aşdı çün hamāyıl
Kim cānı belādan oldı māyıl
- 829 Cānından anı ‘azīz tutardı
Şād olup özin göge atardı

30. Bir Niçe Muşāhibler Varup Mecnūn'ı Gördügidür

- 830 Üstād-ı ezel Ķadīm [u] Āzād
Bu gülşene böyle tökdi bünyād
- 831 Bir gün meger irdi mevsim-i yaz
Mürğ u çemen itdi nevħa āğāz
- 832 Pür-zīnet idi çemen be-her-sū
Her sebze yüzine tutmuş incü
- 833 Lāle götürüp hicāb yüzden
Gül şalmış-idi niķāb yüzden

- 834 Nergis dağı yuğudan uyanmış
Yüzine şükûfeler boyanmış
- 835 Hem kuşlar oğurdı pür-nevâda
Seyr eyler-idi gezüp hevâda
- 836 Açmışdı çemen benefşeden tâb
Şeb-nem güle saçdı lü'li-i nâb
- 41a 837 Gül-zârlar oldu 'işret-âbâd
Her yirde olundu bezm bünyâd
- 838 Pes var-idi anda niçe oğlan
Mecnûn'la bile muşâhib iy cân
- 839 Bir gün meger ol ikisi iy yâr
Birbirine kıldılar haber-dâr
- 840 Mecnûn'ı bu dem varup görelüm
Hâlûñ ne diyüp anı şoralum
- 841 Cem' oluban itdiler yarağı
Pes gezmege geldiler o dağı
- 842 Gördiler oturmuş ol dil-efgâr
Feryâd kılar ze-ğasret-i yâr
- 843 Dört yanın anuñ geyikler almış
Boynuzını buğu gölge kılmış
- 844 Aşlan dağı kuyruğıyla iy yâr
Yelpüler idi Mecnûn'ı her bâr
- 845 Kurtlar dağı ayağı katında
Durmışdı hamusu hizmetinde
- 846 Geyik meleşüp kıları nâle
Dört yanını çevrülür gazâle
- 847 Geyik kızıcıkları gelürdi
Mecnûn olaruñla şâd olurdi
- 848 Dört yanın alurdi geyicikler
Mecnûn olaruñla gönlin egler

- 41b 849 Mecnūn daḡı handa kim olurdı
Anlar daḡı çevresin alurdı
- 850 Yaturlar idi anuñla şādān
Qoymazlar-idi kılaydı efgān
- 851 Ol yāri anuñ çü gitdi elden
Pes daḡ etegini tutdı mesken
- 852 Yoldaşlar o dem ileri geldi
Ol dem ḡamu cānavar daḡıldı
- 853 Bunlar aña virdiler selāmı
Mecnūn-ile kıldılar kelāmı
- 854 Mecnūn çü bulardan oldı āḡāh
Yoldaşları gördi eyledi āh
- 855 Pes geldi görışdi onlaruñla
Hem şordı şorişdı onlaruñla
- 856 Bunlar aña itdi iy dil-āzār
Gel gideli olma böyle efgār
- 857 Besdür bu kadar ki nāle kılduñ
Çok miḡnete cān ḡavāle kılduñ
- 858 Yaz mevsimidür ideli vaḡdet
Durmaz gider elden iş bu fırsat
- 859 Beş gün turalum ‘azīz cānı
Qalmaz bize böyle bu cüvānı
- 860 Hem-demler ile kılalı şoḡbet
Hem zevk u şafā ḡuzūr [u] ‘işret
- 42a 861 Baḡ-ı çemen içre idelüm geşt
Cennet-şıfatı kimiydi her deşt
- 862 Gülşen ḡamu mişl-i bāḡ-ı cennet
Her ḡüşe şaḡın otaḡ-ı cennet
- 863 Gül nergis ü hem benefşe her yan
Ez-behre-neşāḡ ḡonca ḡandān

- 864 Al sözüümüzi gel imdi sen de
Gam yaqasını tik imdi sen de
- 865 Qılma dağı āh u nāle'i kes
Leyli'i unut bu nevhā'i kes
- 866 Ol fāriğ oturmuş ivde şādān
Sen de unut anı olma nā-dān
- 867 Gider bu hevāyı başdan iy yār
Qılma bu fūrāq-ile dađı zār
- 868 Mecnūn idür itmeñüz bu pendi
Dutası degül bu pend bendi
- 869 Ben yār ğamıyla olmışam şād
Bu pend-i belāy[1] eylemeng yād
- 870 Bülbül ki kafesde tutsa mesken
Pes bāğ olur aña berg-i ğazan¹⁶¹
- 871 Ben ğasteye neylesün digil bāğ
Ger bāğa varursa ola mı şağ
- 872 Ger bāğ u bahār eger gülistān
Leyli'süz olur baña o zindān
- 42b 873 Hoşdur ğam-ı Leyli birle hem-dem
Ğayr-ile olam be-bāğ her dem
- 874 Onlar işidüp cevāb-ı Mecnūn
Pes döndiler ivlerine mağbūn
- 875 Üzdiler ümīdi gitdiler hem
Her biri ivine yetdiler hem¹⁶²
- 876 Mecnūn qalup anda zār [u] giryān
Ez-ğasret-i yār bağrı büryān

---

¹⁶¹ "Ğazān" kelimesi metinde kafiye için elifsiz yazılmıştır:

¹⁶² Metinde "Her biri ivine yetdi onlar". Bu şekliyle mısranın kafiyesi tutmamaktadır. Kafiye için "yetdi onlar" kelimeleri "yetdiler hem" şeklinde değıştirildi.

- 877 Ne şabrı var-idi ne qarārı
Dāyim kıılır idi āh u zārı
- 878 Ol gün gidüben çün oldu aqşam
Şeb kıoyladı anda zerre ārām
- 879 Ne yār u ne mūnis ü ne ğam-ĥwār
Gündüz gice derd-ile dil-efġār
- F 2496 880 Görđi ğam u derde yok nihāyet
Kıldı şeb-i tīreden şikāyet
- F 2514 881 Yüz tutdı añā ki feyz-i ‘āmī
Çekmiş bu medāra şubĥ u şāmı
- 882 Mecnūn şikeste-ĥāl [ü] ĥayrān
Yüz tutdı yabana zār [u] giryān

31. Nevfel Mecnūn'a Buluşduġudur¹⁶³

- 883 Sākī yine görgil ıztırābum
Ġam miĥneti içre dil-kebābum
- 43a 884 Merdāne-i ‘azm-i ‘ışka düştüm
Ne ‘azm ki rezm-i ‘ışka düştüm
- 885 Der-ceng çü Rüstem-i ‘alāyam
Līkin ğam-ı ‘ışka mübtelāyam
- 886 Gūř eyle biraz ki bir ĥikāyet
Eydem saña ser-be-ser rivāyet
- F 1455 887 Kim var-idi bir ĥuceste-fercām
Ol ‘aşrda ‘ādil ü nigū-nām
- F 1456 888 Tīġ-ile meřāf müşk-ile ĥāl¹⁶⁴
Ma‘rūf-ı zamāne adı Nevfel
- 889 Mīr idi kıamu ‘Arabda ol dem
Ĥoř vaķt gezerdi řād u ĥurrem

¹⁶³ Metinde "buluşduġudur" şeklindedir.

¹⁶⁴ F'de "müşkili ĥāl" şeklindedir.

- 890 Necd adlu meger var-idi bir dağ
Mecnūn-idi anda hecr[e] tutsağ
- 891 Nevfel çıkuban kılurdu seyrān
Ol tağda gezerdi bir gün iy cān
- 892 Gördi meger anda bir kişi zār
Ez-cān u cihān cümle bī-zār
- 893 Oturmuş-idi o bir ser-i rāh
Kılurdu müdām nāle vü āh
- F 1464 894 Eṭrāf tuyūr [u] vaḥṣ ṭolmuş
Vaḥṣet anı bir ḥiṣāra ṣalmış¹⁶⁵
- 895 Şordı nökerinden ne kişidür
Bu resme fiğān bunuñ işidür
- 43b 896 Bir ḥācibi ol zamān revānī
Nevfel'e didi ser-ā-ser anı
- 897 Nevfel ki işitdi bildi anı
Mecnūn-içün oda yandı cānı
- 898 Ol daḥı bu 'ıṣka düşmiş idi
Üstine bu ğamlar üşmiş idi
- 899 Çekmişdi o hem bu 'ıṣḥ ḥālin
Bu miḥnet ü derd-ile melālin
- 900 Düşdi yürüdi be-sūy-ı Mecnūn
Oturmuş-idi zelil ü maḥzūn
- F 1466 901 Āṣār-ı telaṭṭuf itdi izhār
Mecnūn'a didi kim iy vefā-dār¹⁶⁶
- 902 'Āşık kime olmuş-isen iy yār
Şāyed kılalum bu derde tīmār
- 903 Mecnūn aña eytdi cümle ḥālin
Hem söyledi ser-be-ser maḥālin

¹⁶⁵ F'de 1. mısra "Eṭrāfını ṭayr ü vaḥṣ almış" şeklindedir.

¹⁶⁶ F'de beytin mısraların yeri değışiktir. F'de 2. mısra "Mecnūn'a yetişdi ol vefā-dār" şeklindedir.

- 904 Nevfel işidicek ağladı zār
Eydür dağı çekme ğam sen iy yār
- 905 Hiç kıılma melūl göñlüñi sen
Varup dileyem anı saña ben
- F 1472 906 Ger olsa zer-ile iş ser-encām
Yük yük tökelüm zer alalum kām
- 907 Ger virmeseler bu resm-ile kıız
Pes darb-ile anı alalum biz
- 44a 908 Çün şulḥ ile olmaya müyesser
Pes darb-ı kıılıc ide müsahḥar
- 909 Tā kim olasın bu ğamdan āzād
Senüñ-çün idem cihānda bir ad
- 910 Şādān olasın bu resm-i ḥāle
Bed-ḥ^wāhuñ olan düşe melāle
- 911 Hem-dem olalum bu resme iy cān
Her dem gezelüm be-bāğ [u] būstān
- 912 Mecnūn idür aña iy shehen-şāh
Bir diñle sözümnden olgil āğāh
- 913 Sa’y itse baña bu cümle ‘ālem
Yār olmasa baḥt nitsün ādem
- 914 Baḥtı kimüñ olur-ise kıara
Sa’y ile olur mı aña çāre
- 915 Renc-i ecelin olan naşībi
Nitsün aña ‘ālemüñ ṭabībi
- 916 Çün sa’y ile baḥt olmaya rām
Bu iş olası degül ser-encām
- 917 Sa’y itme benüm işümde iy mīr
Ṭāli‘ k’ola şom aña ne tedbīr
- 918 İncinme benüm sözümnden iy yār
Bu zaḥmeti çekme bar zinhār

- 919 Nevfel işidüp müşevveş oldı
Cân u teni maḥz-ı âteş oldı
- 44b **32. Nevfel'ün Nāme Gönderdügidür**
- 920 Pes gör anı ol zamān ne kıldı
Yazdurdı nişān ilçi şaldı
- 921 Ser-nāmede yazdı luḫ [u] ta'zīm
Hem yazdı evāḫirinde çok bīm
- 922 Hoşdur vireler kıızı be-'izzet
Yoḫsa oluram be-tiĝ-ı ĝayret
- F 1506 923 Ver olsa bu ḫayr işinde te'hīr¹⁶⁷
Uş¹⁶⁸ ta'n-ı sinān u ḫarb-ı şemşīr
- 924 Mühr itdi vü ilçi şaldı anı
Eydür ḫaberin getür revānī
- 925 Ol ḫavm irişdi iş bu kāma
Leylī atasına irdi nāme
- 926 Oḫıdı nişānı ḫāli bildi
Acıĝlanuban cevāba geldi
- 927 Nevfel özini bir işde gözler
'Aḫlından ıraḫ ola bu sözler
- 928 Bilmez meger ol kişi özini
Ḫaddinden öte dimiş sözini
- 929 Şandı ki bizi za'if ü zāruz
Meydān arasında hem bī-zāruz
- 930 Leylī ḫaçan ola aña hem-dem
Lāyık mı görür bizi aña hem
- 45a 931 Nevfel özini bir işde gözler
'Aḫlından ıraĝ ola bu sözler¹⁶⁹

¹⁶⁷ F'de mısra "V'er olsa bu ḫayr işde te'hīr" şeklindedir.

¹⁶⁸ F'de "Ha" şeklindedir.

¹⁶⁹ Bu beyit ile 927. beytin aynıdır.

33. Nevfel'ün Ceng İtdügidür

- F 1512 932 Cem' itdi sipāh-ı bī-nihāyet
Çaldurdu nefir ü çekdi rāyet
- 933 Onlar daḥı iş bu ḥālī bildi
Nevfel çeri çekmiş uşta geldi
- 934 Geyindi vü bindiler cemāze¹⁷⁰
Hep sāz u silāḥ olundu tāze
- 935 Bir şubḥ ki tutdı kevn ü cihānı
Zulmet ze-cihān olup nihānī
- 936 İki yanudan çıkdı leşker
Birbirine tiğ çaldı leşker
- 937 Āvāz-ı naḳāre kūs u şurnā
Yiryüzine şaldı ḥaşr-ı ğavġā
- 938 Yulduz gibi tiğ urdı berķı
Kılıclar avāzı tutdı şarkı
- 939 Kan oldu revān aķdı çün āb
Baş oldu revān içinde nā-yāb
- 940 Gökden iner oldu tiğ-ı bārān
Cān alıcı tek alur-idi cān
- 941 Bārān-idi tır u tiğ-ı kīne
Ol tiker u bu sökerdi sīne
- 45b 942 Merg itmiş-idi kemīn-i cān-hā
Gizlendi be-kūşe-i kemān-hā
- 943 Mātem-geh için meger der-an-ġin
Nāle kıılır idi nāy-ı zerrīn
- 944 Ol bişe-i rezmde dilīrān
Ġarrān-idi şanki nerre-şīrān
- 945 Meydān-ı cihān idüp şadānı
Meydān eri oynadur cidānı

¹⁷⁰ 'Cemmāz' kelimesi vezin gereġi bu şekilde okundu.

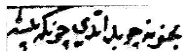
- 946 Bārān gibi tōkilürdi oqlar
Cān virübeni düşerdi çoqlar
- 947 Mecnūn arada gezüp peşimān
Haclet çeküben ol işden iy cān
- F 1527 948 Tırımışdı ‘alem-miṣāl bī-bāk
Bu ‘arşada şerm-sār u ğam-nāk
- 949 Nevfel çıkuban miyān-ı meydān
Bir na‘ra çeküp çü şir-i ğarrān
- 950 Çalurdu kılıc keserdi başı
Merdāne kılurdu ol şavaşı
- 951 Bir resm-ile oldı ceng ü ğavġā
K’anı işiden olurdu şeydā
- 952 Tīġ almış eline pehlevānlar
Başlar kesilüp tōkildi qanlar
- 953 Başıldı o demde qavm-i Leyli
Qaçup kırılıp daġıldı hayli
- 46a 954 Bu resm-ile çünki oldı bunlar
Leyli’ni esir kıldı bunlar
- 955 Nevfel görüp aña ‘āşık oldı
Özi tama‘ itdi gör ne kıldı
- 956 Eydür aña virmeyüp alam men
Almasam anı niçe kılam ben
- 957 Mecnūn'a virürsem anı müşkil
Ansız niderem bu cānı müşkil
- 958 Yıgdür aña içürelı zehri
Tā Leyli ide bizümle mihri
- 959 Buyurdu idüñ aġulu şerbet
Mecnūn-ile biz kılalı şöhet
- 960 Çün hādım-i şāh şerbet-i zehr
Meclise getürdi ez-ser-i qahr

- 961 Yādından o kışşa gitdi rāha
Ol cām-ile zehri virdi şāha
- 962 Nevfel ele aldı zehr-nākin
Tā ‘āşīkuñ ala cān-ı pākin
- 963 Mecnūn'a çü şāh kaçd koşdı
Kim ki kuyı kazdı kendi düşdi
- 964 Her kim ki ider yavuz hayāli
Lā-büd bes özi çeker melāli
- 965 Mecnūn'[1] unudup o zehri içdi
Cān virdi revān uzandı düşdi
- 46b 966 Mecnūn'a çü bed itdi çünki pīşe¹⁷¹ ?
Merhem dileyüp irişdi nīşe
- 967 Nevfel çün içüp o zehri öldi
Leylī atası işitdi bildi
- 968 Leylī'ni gelüp apardı ol dem
Bu haste-i zārı tutdı mātem
- 969 Mecnūn hazīn [u] zār kaldı
Cānında firāq-ı yār kaldı
- 970 Leylī gidicek bu kaldı mağbūn
Oğurdı bu şi'ri anda Mecnūn

34. Mecnūn'ıñ Şi'ridür -Murabba'-

- 971 Gör nitdi felek hanı o cānān
Leylī'ni gözümden itdi pinhān
- 972 İrmişdi vişāl ayırdı devrān
Bu hasret-ile tök iy gözüm qan
- 973 Zūlm-ile felek ayırdı yāri
Baht eylemez oldı bize Bārī
- 974 Göñül dağı hem bu demde bārī
Bu hasret-ile tök iy gözüm qan

¹⁷¹ Mısranın vezni tutmamaktadır.

- F 777 975 Ger gelse ecel benüm nem ala
Cân gitdi meger gelüp ğam ala¹⁷²
- 976 Şād ola felek bu kār-ı hāle
Bu ḥasret-ile tōk iy gözüm ḳan
- 47a 977 El virmiş iken vişāl hanı
Yār elde idi o ḥāl hanı
- 978 Ol vaşla daḥı ḳarār hanı
Bu ḥasret-ile tōk iy gözüm ḳan
- 979 Gitdi gönül oldı baḥt yağı
Bu fūrḳate hanı şabr dağı
- 980 Uş miḥnet-i hecrüñ irdi çağı
Bu ḥasret-ile tōk iy gözüm ḳan
- 981 Tāli‘hanı kim biz olalum şād
Zencir-i belādan olup āzād
- 982 Söndürdi murād şem‘ini bād
Bu ḥasret-ile tōk iy gözüm ḳan
- 983 Hicrān cigerümde ḳaldı yāre
Ğam bağrumı ḳıldı pāre pāre
- 984 Yār itmedi ḥālūme neḳāre
Bu ḥasret-ile tōk iy gözüm ḳan
- 985 Mecnūn oḥıdı bu şı‘ri nālān
Yüz tutdı yabana zār u giryān
- 35. Leylī Aş Üleşdürüğüdür**
- 986 Eydem saña aña bir ḥaber fāş
Bir gün meger itdi Leylī bir aş
- 987 Üleşdürür anı tā faḳire
Her bī-kes ü bī-nevā esire
- 47b 988 Leylī hem özi üleşdürürdi
Her kime ki ol aşdan virürdi

---

¹⁷² F'de 2. mısra "Cân ḥod yoḥdur meger ğam ala" şeklindedir.

- 989 Eylerler idi anı ırağa
Kim alsa giderdi bir kırağa
- 990 Mecnūn işidüp bu hāli geldi
Hem eline bir çanağı aldı
- 991 Maşşūdı degül kim aş alaydı
Geldi Leylī'nüñ yüzün göreydi
- 992 Mecnūn gelüben çanağ uzatdı
Leylī uruban revān uşatdı
- 993 Şād oldı bu remzi bildi Mecnūn
Oynadı revān güldi Mecnūn
- 994 Çün anı görüp gülişdi ādem
Mecnūn'a dönüp didiler ol dem
- 995 İy ahmağ u ebleh ü 'ağılsız
Bu işe güler mi kimse her giz
- 996 Halkuñ çanağına ol kıoya aş
Senüñ çanağıña urdı bir taş
- 997 Urdı çanağı uşatdı iy zār
Ne şād olasın bu resme bī-'ār¹⁷³
- 998 Mecnūn idür onlara haber-dār
Añlañ ki bu işde bir nazār var
- 999 Virse baña dağı aş bil hem
Pes lāzım idi gideydüm ol dem
- 48a 1000 Uşatdı çanağ tā kıalam ben
Hüsnine anuñ nazār kılam ben
- 1001 Leylī bize kıldı ğamze-i rāz¹⁷⁴
Tā duymaya her ğasīs ü ğammāz

---

¹⁷³ 2. mısra metinde "Ne şād olasın bu resme iy 'ār" şeklindedir. Beytin anlamının muhtevaya uygun olması için "iy 'ār" ifadesi "bī-'ār" olarak değiştirildi.

¹⁷⁴ Metinde "zār" şeklindedir. Beytin anlamına ve kafiyesine uymadığı için değiştirildi.

- 1002 Remz itdi dağı benümle ol yār
Tā olmayalı biz aña bī-zār
- 1003 Anuñ baña var ‘ināyeti bil
Sındurdı çanağı olma ğāfil
- 1004 Tā āñlada bize iş bu ħāli
Ĥoş ma‘nīdür añla gel mağāli
- 1005 Her neye ki dost kılsa ya‘nī
Cehd it bulasın aña be-ma‘nī
- 1006 Himmet kemerin bilüñe kırşan
‘İşk atına tā binesen iy cān
- 1007 Mecnūn gibi şeh-süvār-ı ‘ışk ol
Merdāne be-pāy-dār-ı ‘ışk ol
- 1008 Her cānda ki ‘ışk ola peydā
Pes lā-cerem anı ide şeydā
- 1009 Mecnūn gibi mülk [ü] mālā kalma
Bir ħāle iriş bu kālā kalma
- 1010 Bu naķş-ı cihāna kıılma meyli
Tā kim göresin cemāl-i Leylī
- 1011 Pes kııldı özine ‘ışkı bünyād
İy ‘āşık-ı pāk āferīn-bād
- 48b 1012 İy kāşif-i remz-i pür-me‘ānī
İy zāhir-i kıuds-i lā-mekānī
- 1013 Dīvāne-laķab velīk ‘āşık
Bu resme gerek hemīşe ‘āşık
- 1014 Gel ‘āşık-ı pāk pāk-bāz ol
Mevlā’ı unutma bā-niyāz ol
- 1015 Tā kim bilesin bu ħāl-i ‘ışkı
Hem añlayasın mağāl-i ‘ışkı

36. Mecnūn Bāğa İrüp Servi Āzād İtdügidür

- 1016 Sāķī gel irişdi vaķt-i gül-zār
Ĝam defterini dir eyle tomār
- 1017 Kim vaķt-i viřāl-i cān gelüpdür
Cānāna fedā revān gelüpdür
- 1018 Ĝam defterine çü yoķ nihāyet
Eydem saña diñle bir ĥikāyet
- 1019 Kış idi řavuĝ bir gün iy yār
Mecnūn gezer idi ol ĥaber-dār
- 1020 Başın açuban gezer ciĝer-süz
Kıplamış elini ayaĝın buz
- 1021 Bir yolu tutup gider kıraĝa
Ol yol anı aldı geldi bāĝa
- 1022 Seyr eyleyüben gezerdi bāĝı
Pes gördi nigāhı bāĝ-bānı
- 49a 1023 Bir serv aĝacına eylemiş şaşd
Tā kim kese eyleye anı pest
- 1024 Mecnūn yürüdi aña revānı
Koymadı keseydi bāĝ-bānı
- 1025 Urma buña bıçķı kesme zinhār
Bu serv miřāl-i ķāmet-i yār¹⁷⁵
- 1026 Bu Leylī boyına beñzer anı
Kesme buña virgilin emānı
- 1027 Oldı kişi bu söz ile berhem
Mecnūn'a dönüp didi pes ol dem
- 1028 Kışdur yoķ odun u yöküş ‘ālem
Müşkildürür iş bu resme ĥālüm

¹⁷⁵ 2 mısra metinde "Bu serv viřāl-i ķāmet-i yār" şeklindedir. Beytin anlamı dikkate alınarak "viřāl" kelimesi "miřāl" olarak deĝiřtirildi.

- 1029 Bunu keserem ki yanduram tā
Killet bizi kıldı bī-ser ü pā
- 1030 Hayfuñ gelür ise şatayum ben
Algil baña vir bahāsını sen
- 1031 Dünyāda benüm bu servden ğayr
Yoğdur dağı bil ki nessenem¹⁷⁶ dir
- 1032 Var ise baña odun-bahā vir
Bu serv ağacı senüñ ola dir
- 1033 Mecnün idür aña söyledüñ hūb
Geldi bu sözüñ gönülme mensūb
- 1034 Bağlu idi qolda la‘li anuñ
Virdi idür al bu tercümānuñ
- 49b 1035 Bir la‘l idi şeb-çerāğ-ı ‘ālem
Yetürmez idi bahāsın ādem
- 1036 Virdi eline çün aldı anı
Şād itdi qatı o bāğ-bānı
- 1037 Çün faqrđan eyledi anı şād
Pes ol dem o servi kıldı āzād
- 1038 Mecnün kıluban hevā-yı Leylī
Ol serve bağup tökerdi seyli
- 1039 Eydürdi ne serv-i dil-sitānsın
Ārām-ı gönle qarār-ı cānsın
- 1040 Çün Hızr geyüp libās-ı hađrā
Bu küşe’i mesken eyledüm cā
- 1041 Bunu diyüp anda āh iderdi
Āhı felegi siyāh iderdi
- 1042 Ağlardı müdām idüp fiğānı
Kim işidenüñ yanardı cānı

---

¹⁷⁶ Metinde vezin gereğı "nesne" kelimesinin vezin gereğı "nessene" şeklinde okunması için "sin" harfinin üzerine şedde konulmuştur.

37. Leylî Kavmıyla Kışlağa Gıtdügidür

	1043	Bu yanda meger ki kavm-i Leylî Kışlağa şavukdan itdi meyli
F 2547	1044	Göç oldı açıldı bār-gehler Üştürlere ¹⁷⁷ mehd çekdi mehler
F 2548	1045	Bir maħmile girdi ¹⁷⁸ Leylî-i zār Kūh-ı ğamın itdi nāķaya bār
50a F 2549	1046	Efgānı idüp ceres ünin pest 'İşkı gibi itdi nāķa'i mest ¹⁷⁹
F 2550	1047	İy başı açuķ ayağı yalın Bulmuş niķe kez Harem vişālin
F 2556	1048	Çün düşdi senüñle ittifaķum Raħm eyle [baña] ¹⁸⁰ gör iştiyāķum
F 2557	1049	Luţf [it] benüm ile kār-ı ĥayr it Mecnün'um olan diyārı seyr it ¹⁸¹
F 2558	1050	Ben bî-kese sen yetür ol aya Bu derdi irişdür ol devāya ¹⁸²
F 2559	1051	Ol maħmil içinde oldı bî-hüş ¹⁸³ Muţlaķ özin eyledi ferāmüş
F 2560	1052	Bî-hüşlığında düşdi ol nūr Hem-rāhı olan gürūhdan dūr
F 2561	1053	Ol nev'-idi zulmet-i şeb-i tār Kim olmadı sārban ĥaber-dār
	1054	Aldı deve gözledi yabanı Leylî ayınup ne gördi anı

¹⁷⁷ F'de "baħtîlere" şeklindedir.

¹⁷⁸ F'de "bindi" şeklindedir.

¹⁷⁹ F'de mısra "'İşkı meyi itdi nāķanı mest" şeklindedir.

¹⁸⁰ Metinde bulunmayan bu kelime F'de "maña" şeklinde kayıtlıdır.

¹⁸¹ F'de beyit "Luţf eyle binā-yı kār-ı ĥayr et / Mecnün'um olan diyāra seyr et" şeklindedir.

¹⁸² F'de beyit "Bu şifteni yetür ol aya / Bu derdi yetüşdür ol devāya" şeklindedir.

¹⁸³ F'de mısra "Nāğāh giderken oldı bî-hüş" şeklindedir.

F 2563	1055	Göz açdı özini gördi itmiş Hem-rāhı bıraķmıř ¹⁸⁴ anı gitmiş
	1056	Ne yol u ne iz ü ne ho ādem Bilmez yolu gönli doldı mātem
	1057	Yol bilmez idi gör anı nitdi Bir yanuya toğrulandı gitdi
50b F 2566	1058	Ne rāh u ne rāhber bulandı Ne kāfileden eser bulandı
F 2570	1059	Düşdi güzer ol semen-‘izāra Mecnūn-ı ĥazīn olan diyāra
	1060	Ol yire iriřdi k’anda Mecnūn Dāyim gezer idi zār u maĥzūn
F 2571	1061	Sürüp deve’i giderdi ol māh Bir řaĥs görindi aña nā-gāh ¹⁸⁵
	1062	Çün geldi aña yaĥın revānı Āvāz idüben çağırdı anı
	1063	Eydür baña söyle hancaru yol Baķmadı cevāb virmedi ol
	1064	Tanımadı Leyli daĥı anı Yaķun gelüben çağırdı anı
	1065	İtürmiş özin bu resme Mecnūn Leyli ne bilür o zār [u] maĥzūn
	1066	Leyli idür aña ne kişisen Aduñ baña söyle tā bilem ben
	1067	Ol ‘āřık-ı mest-i zār u řeydā İtdi aña iy ĥabīb-i zībā
	1068	Ķays idi adum velik eknūn Bir ‘ıřķ-ı nigār kıldı Mecnūn

¹⁸⁴ F'de "bıraķmıř şeklindedir.

¹⁸⁵ F'de beyit "Her yan nigerān gezerdi ol māh / Bir řaĥs-ı ĥazīn görindi nā-gāh" şeklindedir.

- 1069 Leylî işidüp anuñ sözini
Atdı deveden revān özini
- 51a 1070 Eydür ki menem gel uşta Leylî
Hālũñ menüm ile kıl tesellî
- 1071 Mecnũn işidüp anı revānî
Düşdi şanasın ki gitdi cānı
- 1072 Leylî başını alup dizine
Gösterdi yüzini ol hāzine
- 1073 Mecnũn ayınup özine geldi
Başın götüren kim-idi bildi
- 51b 1074 Leylî idür iy şikeste-hātır
Şimden girü ol cemāle nāzır
- 1075 Kāmuñca saña ilāh¹⁸⁶ virdi
Mağşūd etegin elũñe virdi
- 1076 Mağşūduñı söyle tā bilem men
Ne kim dilesen anı kılam men
- 1077 El ele tutup çıkalı bir yan
Niçe olalum ğam-ile büryān
- 1078 Ayrılmayalum dağı ölince
Yegdür ölüm ayrılup qalınca
- 1079 Mecnũn işidüp bu rāzı andan
Nāmũs odına dutışdı cāndan
- 1080 İl ağızını çünki tutmağ olmaz
Kişi özin oda atmağ olmaz
- 1081 Ol yegdür alam seni ben iy cān
Tā kim yetürem ivünge pinhān
- 1082 Yegdür baña kim çekem firākung
Cānumda hemişe iştiyākuñ

---

¹⁸⁶ Metinde "ilāh" şeklindedir.

- 1083 Çün virmediler rızâyıla bil
İş kim ola bî-rızâ ne hâşıl
- 1084 Çün girmez ise ele vişâlüñ
Yegdür baña kim çekem hayâlüñ
- 1085 Leylî idür iy enîs-i cānum
İy cānum içinde zinde-gānum
- 52a F 2738 1086 Aḥsent ki zāt-ı pāk imişsin
Pākize-vücūd-ı ḥāk imişsin
- 1087 Pes bindi heyūn-ı reh-neverdi
Mecnūn deve’i tutup yiderdi
- 1088 Çün geldi yaḥın ive irişdi
Leylî deve’i çökürdi düşdi
- 1089 Kucağlaşuban vedā’ iderler
Gör anları kim o dem niderler
- 1090 Mecnūn oқıdı bu şi’ri anda
‘Işq āteşi yanar idi cānda

38. Şi’r-i Mecnūn -Gazel IV-

- 1091 El virdi bugün firāq-ı eyyām
Hicrān yine qaldı şubḥ-ile şām
- 1092 Şād olmuş-idüm senüñle bir dem
Bilmen ki nolasıdur ser-encām
- 1093 ‘Işq aldı qarār [u] şabrum iy dost
Qıldı beni ‘ālem içre bed-nām
- 1094 Qılduñ beni bî-qarār u bî-şabr
Bu ḥaste gönül hem oldı nā-kām
- 1095 Bu derd-ile ben ölürsem iy cān
Yoқ kimse saña getüre peygām
- 1096 Bir daḥı görince yār-ı ḥoş-vār
Budur sözüm uşta qıldum i’lām

- 52b 1097 Mecnûn okıyup bu vaşf-ı hâli
Arturdu ğamıyla nâle nâli
- 1098 Bu fûrkat elinden eyleyüp dâd
Her dem kıılır idi nâle bünyâd

39. Şi'r-i Leylî

- 1099 Pes başladı iş bu şi'r-i Leylî
Gözleri tökerdi ebr seyli

[Gazel V]

- 1100 İy vây neler itdi bu zamâne
Fûrkat eli kaçd kııldı câna
- 1101 İy çerh-i vefâsız âh elüñden
Kılsam boyanur felek duĥâne
- 1102 Bu aĥulu hecr oĥına karşı
Her dem beni eyledüñ nişâne
- 1103 Nolaydı ki gelmemiş olaydum
Bu miĥnet ü derd-ile cihâna
- 1104 Bu fûrkat-ile ne kıılayum ben
Döndürdi gözüm yaşını kıana
- 1105 Ĥasret yeli kıopdı iy dirîĥâ
'Ömrümi apardı ol cihâna
- 1106 Bunı okıyup kıılırdı feryâd
Baĥtından iderdi her zamân dâd
- 1107 Bunı idüben kıılırdı eĥĥân
Mecnûn tutuban reh-i beyâbân
- 53a 1108 Gösgine döĥüp giderdi pür-ĥam
Yırtup yaĥasın dir-idi her dem
- 1109 Yâ Rab bu firâķa ne kıılam ben
Bu odlara niĥe yaĥılam ben

- 1110 Sensiz nideyüm dirîğ iy yâr
Handa gideyüm dirîğ iy yâr
- 1111 Yetmedi kanı tabîbe derdüm
Bulmadı devâ niçe yügürdem
- 1112 Hızr olmuş-idi benümle yoldaş
Zulmet arasında zindegî fâş
- 1113 Yâ Rab nolasıdurur ser-encâm
Şabr ider idi bu derde nâ-kâm

40. Leylî'nüñ Vefât-nâmesidür

- 1114 Sâķi yine başa geldi eyyâm
Hicrân ğamı kıldı 'ömri nâ-kâm
- 1115 Yetürmedi ĥasrete vişâli
Der-vaķt-i kemâl ider zevâli
- 1116 Çarķ-ı felegüñ medârı yoķdur
Devrânınuñ i'tibârı yoķdur
- 1117 İşidgilin imdi bir ĥikâyet
Eydem size ser-be-ser rivâyet
- 1118 Nâ-gâh ĥazân vaķti yetdi
Ditredi çemende servi tondı
- 53b 1119 Bâğ içre gül ü benefşe lâle
'Ömri gidüben düşer zevâle
- 1120 Oldı çemenüñ bu naķşı sâde
Gül berg-ile sebzi virdi bâda
- 1121 Bâğlar ķamu geydi raķt-ı mâtem
Leylî'ye olar tutardı mâtem
- 1122 Şoldurdı ĥazân büstânı
Ķan ağladı ol zamân revânî
- 1123 Çün bâde-i merg çıķdı başa
Lâle ķadehini çaldı taşa

- 1124 Elvān-ı şükûfe oldu ‘uryān
Çeşm-i felek oldu aña giryān
- 1125 Nesrīn özini bırağdı pāya
Yiryüzi kamu boyandı sāye
- 1126 ‘Ālem kamu oldu mesken-i büm
Bāğlardaki bülbül oldu ma‘düm
- 1127 Bir bād-ı hazān nā-geh esdi
Gül-şende bu ber-nehānı kesdi ¹⁸⁷ ?
- 1128 Ol meh-veş [ü] pür-mezīr Leylī
Ol hūsn ile bī-nazīr Leylī
- 1129 Bir gice yatur meger o maḥzūn
Yuğuda görür ki öldi Mecnūn
- 1130 Yandı cigeri tutışdı cānı
Diknindi¹⁸⁸ uyandı görgec anı
- 54a 1131 Ditredi bu ḥābı gördi ol māh
Şol gül gibi rengi oldu çün kāh
- 1132 Ol serv-i revānı tutdı çün teb
Yandı ze-ḥarāret ol şeker-leb
- 1133 İlçi-i ecel gelüp revānī
Diler apara be-ḥasret anı
- 1134 Gül yüzi döner gehī hazāna
Geh al olur geh oda yana
- 1135 Her dem ki olurdu rengi gül-gūn
Ez-ḥasret ider ḥarāret efzūn
- 1136 Yüzinde o ḥāl mişl-i ‘anber
Yanardı şağın miyān-ı micmer
- 1137 Şol hūsn-i güli şaraldı şoldı
İnceldi teni za‘if oldu

---

¹⁸⁷ کلند و برنگانی کدی

¹⁸⁸ Metinde دکندی şeklinde harekelenmiştir.

1138 Bu derd ü belâ'ı çekdi ince
Zahmet anı kıldı kıldan ince

1139 Gördi ki işi kemâle yetdi
Hüsni güneşi zevâle yetdi

41. Leylî Anasına Vaşıyyet İtdügidür

1140 Eydür anasına ol dil-efgâr
Gel görelî bir zamân dîdâr

1141 Gel kılalı bir vedâ' iy ana
Ecel yeli kaçd kıldı cāna

54b 1142 Gibidür merg itdi bu konağũ¹⁸⁹ ?
Artasıdurur cigerde dāğung

1143 Çekdüñ benüm ince zahmetümi
Hem çekesisen bu fūrkatümi

1144 Vaqt oldı gide bu derd ü zahmet
Siz kırtulasız ze-bār-ı miñnet

1145 Dağı yirüngüzi kılayum dar
Şimden girü olasız dil-efgâr

1146 İncinmeye kimse benden iy yār
Meger ki cenāzem ola nā-çār

1147 Vardur dilegüm kıtuñda pinhān
Senden dilerem ben iy ana cān

1148 Öürsem eger bu derd-ile zār
Bu sözler emānet ana zinhār

1149 Oğurdı bu şi'ri yana yana
Eydürdi vaşıyyet olsun ana

¹⁸⁹ | از اسیدر به چکرده دلغلت | | ایچدی ریغ او ورتاغلت | Hikâyede beyitin bulunduğu yerin muhtevası dikkate alınarak birinci mısranın ikinci kelimesi "merg" olarak değiştirildi.

42. Şi'r-i Leylî -Gazel VI-

- 1150 İy cān u cihān şimdi hoş al
İy rāhat-ı cān şimdi hoş al
- 1151 Yetdi ecel uş ayurdı senden
Virmedi emān şimdi hoş al
- 1152 Görmedi gözüm cemāl-i Mecnūn
Kec devr-i zamān şimdi hoş al
- 55a 1153 Gıtdüm ğam-ı asretūñle Mecnūn
Bağrum olu an şimdi hoş al
- 1154 Dāğ-ı ğamuñ oldı baña yoldaş
āk oldı mekān şimdi hoş al
- 1155 üsnum gülini bu bād-ı fūrat
Uş ıldı azān şimdi hoş al
- 1156 Mecnūn'ı bulup ağırıl anı
Ol 'ışum esiri mübtelānı
- 1157 ālüm ki ne resme oldı taqrır
Sen söylegil aña cümle bir bir
- 1158 Söylegil eger görürsen anı
'ışuñ ile Leylî virdi cānı
- 1159 Sin oldı bugün sarāy[1] anuñ
Laħd oldı gör imdi cāy[1] anuñ
- 1160 Hecrūñ ile uş cigerde dāğı
Ölende ol oldı hem otağı
- 1161 ün almadı sensiz ol dil-ārām
Bu nev'-ile abre gitdi nā-kām
- 1162 Dilde sen idūñ sözi gidince
Gözlerdi seni gözi gidince
- 1163 o asret ü ārzūñı iy yār
oprağa apardı ol dil-efgār

- 1164 Cān gitdi senüñ ğamuñla iy cān
Artdı cigerümde dāğ-ı pinhān
- 55b 1165 Gitdüm bu ğam u bu miḥnet ile
Gitdüm bu firāḳ u ḥasret ile
- 1166 Virdüm dil ü cān yoluña yārem
Tiz gel ki saña ben intizārem
- 1167 Ƙorḳma gel olalı ŧimdi hem-rāz
Ez-ṭa‘na-i müdde‘i [vü] ğammāz
- 1168 Bī-minnet olalı gel ben ü sen
Bī-ḥavf-ı raḳīb ü ṭa‘n-ı düşmen
- 1169 Bed-ḥwāh ola dünyede melāmet
Gel bile olalı tā ḳiyāmet
- 1170 Gel ŧoḥbet ideli bir mekānda
Yol bulmaya hiç raḳīb anda
- 1171 Ben senüñ olam vü sen benüm hem
Ne ğuşşa-ı ḥalk ola ne mātem
- 1172 Leylī bunu söyledi revānī
Pes ḳıldı tamām virdi cānı
- 1173 Feryād u fiġān ḳopdı her-sū
Kim yırtdı yaḥa vü kim yolar mū
- 1174 Ƙız u gelin oldı cümle nālān
Başların açup ḳılurlar efgān
- 1175 Geydi ḳara ol ḳabīle varı
İderler idi hezār zārı
- 1176 Leylī'nüñ anası ol dil-efġār
Aġlardı ḳılurdı nāle vü zār
- 56a 1177 Olmıŧdı ze-derd-i Leylī rencūr
Yaz buludı tek tökerdi yaġmur

- 1178 Hübân-ı ‘Arab kabîle âhi¹⁹⁰
Başdan ayağa geyüp siyâhı
- 1179 Ol kavm [u] kabîle cümle varı
Leylî'ye kıldı cümle zârı
- 1180 Tutdılar anuñ öñine perde
Kim görse anı düşerdi derde
- 1181 Yudılar anı o dem revânî
Techîzini kıldılar nihânî
- 1182 Tâbüt muhâfe oldı nâ-çâr
Görmeye anı raķîb-i bed-kâr
- 1183 Tâbütü öñince cümle âdem
Eylerler-idi figân her-dem
- 1184 Pes kıldılar ol mehûñ nemâzın
‘Arz eylediler Hâķ'a niyâzın
- 1185 Yir altına düzdiler maķâmı
Defn itdiler ol mehi tamâmı
- 1186 Ol server-i hüsn-i nâzenînân
Gözden felek itdi anı¹⁹¹ pinhân
- 1187 Bu çerķe kim i‘tibâr kıldı
Yâ kime bu bir ķarâr kıldı
- 1188 Her balı belâ vü şehdidür zehr
Efsânedür ol ki hâķ söyler
- 56b 1189 Zinhâr gönül cihâna virme
Sözün tanıgil ziyâna virme
- 1190 Efsün-ı felekden olma ğâfil
Tâ kıлма[ya]sın dirîĝ hâşıl
- 1191 Leylî'nün anası zâr [u] maĝbün
Hâsretle tökerdi gözleri hün

¹⁹⁰ Kelimenin "ahâli" anlamında kullanıldığı görülmektedir. Metinde şeklinde yazılmıştır,

¹⁹¹ Metinde "aña" şeklindedir.

- 1192 Ğam kılmış-idi anı iki kıat
Bu mişnet ü derd eylemiş māt
- 1193 Ol māh-liķā vü dil-sitānuñ
Ķabrin ķucuban yaturdı anuñ
- 1194 Gice dek-ā-dek ķucardı ķabrin
Aparmış-idi bu derd şabrin
- 1195 Ķabrine ķoyardı başı her dem
Başına ururđ taşı her dem
- 1196 Efgān idüben ķılurđ nāle
Ne derdedir olmışam řavāle
- 1197 Ğül bergi tōkildi řār ķaldı
Bülbül ze-fırāk [u] zār ķaldı

43. Mecnün'üñ Vefātıdur

- F 2933 1198 Mecnün'a bu söz irişdi nā-gāh
Anı işidicek eyledi āh¹⁹²
- 1199 Başın aķuban yügürdi geldi
Leylī anasın bu řāle buldı
- 57a 1200 Bu resme melāmet ü be-mişnet
Eydür iy ana bu ne řikāyet
- 1201 Eydür daşı şorma řālümü sen
Bu mişnet ü bu melālümü sen
- 1202 Ecel yeli nāgehān esdi
Ol serv-i nihāli hanı kesdi ?
- 1203 Söndi ķanı ol ķerāğ-ı maķřūd
Tutdı bu cihānı mātem-i dūd
- 1204 İşidgilin imdi şanı Leylī
Virdi ğamuñ ile cānı Leylī

¹⁹² F'de beyit "Mecnün ki şaberden oldı āğāh / Süz-ı ciger ile ķekdi bir āh" şeklindedir.

- 1205 Unutmadı seni bir zamānı
Mecnūn diye diye virdi cānı
- 1206 Leylī kanı oldu saña hasret
Şimden girü ol sen aña hasret
- 1207 Leylī bize bunca zār koydı
Gitdi seni yādigār koydı
- 1208 Mecnūn bu sözi işitdi cāndan
Yırtdı yaqasın uşandı cāndan
- 1209 İtdi bu ne sözdür itdüñ ana
Cānumı pür-āteş itdüñ ana
- 1210 Bunı didi düşdi oldu bī-hūş
Cān gitdi şanasın oldu hāmūş
- 1211 Düşdi yire Mecnūn-ı dil-efgār
Dilinde bu idi söz[i] her-bār
- 57b 1212 İy merg irişdi ğam zamānı
Yağma beni şancgilin revānī
- 1213 İy peyk-i ecel irişdi gel vaqt
Kurtar beni tutdı zaḥmet-i saḥt
- 1214 İy bād-ı ecel gel olma pinhān
Kurtar beni vireyüm saña cān
- 1215 Bunı didi tutdı anı zaḥmet
Cānına irişdi renc ü miḥnet
- F 2990 1216 Kābrini kucağladı nigāruñ
Hākine sürer yüzün mezāruñ¹⁹³
- 1217 Feryād-ile kābrüñ üzre yatdı
Toprağā ayağı başı batdı
- 1218 Ne kimsesi var yanında anuñ
Fūrkat odı çok cānında anuñ

¹⁹³ F'de beyit "Kābrini kucağladı nigāruñ / Cān şadqası itdi ol mezāruñ" şeklindedir.

- 1219 Yok kimsesi hālını göreydi
Yâhud bu ġarîbi bir şoraydı
- 1220 Ölse ne cenāze götüren var
Ne derd-ile küskin oturan var
- 1221 Yā kime vaşıyyet eyleye bir
Yā derd ü dilini söyleye bir
- 1222 Ecel yeli esdi nāgehānî
Mecnūn daġı anda virdi cānı
- 1223 Yüzün yire koydı virdi ol cān
Mecnūn bu cihāna gelmemiş şan
- 58a 1224 Çün vaşş u tuyūr gördi anı
Mātem tutup itdiler fiġānı
- 1225 Cümle cānavarlar itdi feryād
Kıldı ġamusı fiġānı bünyād
- 1226 Aşlan şavururdu başa topraġ
Kavlan kammu cismin eyledi daġ
- 1227 Geyikler iderdi eyle zārî
Taşlar daġı aġlaşurdu varı
- 1228 Tutmuşlar idi kammu mātem
Kılurlar-idi fiġān her dem
- 1229 Çok kâfile geldi nāgehānî
Hacdan gelür idi gördi anı
- 1230 Gelgec kammu cānavar taġıldı
Ol ġacılar üstine yığıldı
- 1231 Gördiler anı yire yüz urmuş
Ol ‘aşık-ı ġaste cānı virmiş
- 1232 Çün gördiler ol sa‘îd-i ‘ışkı
Götürdiler ol şehîd-i ‘ışkı

F 3003	1233	Yudılar anuñ ten-i nizārın Dil-dārınuñ açdılar mezārın ¹⁹⁴
F 3004	1234	Ɔoydılar anı hem ol mezāra Ĝam-nāk irişdi ¹⁹⁵ ĝam-küsāra
F 3005	1235	Rūḥ oldı felekde rūḥa hem-rāz Ten oldı ten-ile yirde dem-sāz
58b F 3006	1236	Ref' oldı ta'alluḳāt-ı ḥāyil Maḥlūbına ḥālib oldı vāşıl
F 3008	1237	Ɔabr üstine Ɔoydılar nişāne Fāş oldı bu mācerā cihāna
F 3009	1238	Ɔavfindan olup ¹⁹⁶ murād ḥāşıl Ol Ɔabre ḥalāyık oldı māyil
F 3011	1239	Budur eşer-i maḥabbet-i pāk Ḥoş mertebedür bu Ɔılsan idrāk
F 146	1240	Bu dünyā-yı dün bī-vefādur Dāyım işi cevr-ile cefādur ¹⁹⁷
	1241	Dünyā işi cümle mekrdür āl Şerbetidür aĝu şanmagil bal
	1242	Dünyāyı şaĝınma bāĝ u gül-zār İşü güci cümle miḥnet ü ḥār
	1243	Yā Rab ¹⁹⁸ be-ḥaḳ-ı Ḥabīb-i Raḥmān Yā Rabb ¹⁹⁹ be-ḥaḳ-ı Şir-i Yezdān
	1244	Yā Rabb be-āl-i Muştafā hem Ben ḥasteye sen yetür şifā hem

¹⁹⁴ F'de 1. mısra "Ĝasl eyleyüben ten-i nizārın" şeklindedir.

¹⁹⁵ F'de "yetişdi" şeklindedir.

¹⁹⁶ F'de "Ɔavfindan Ɔılıp" şeklindedir.

¹⁹⁷ F'de 1. mısra "Ɔa'n itme ki çerḥ bī-vefādur" şeklindedir.

¹⁹⁸ Metinde "Rab" kelimesinin, vezin gereĝi, bir kapalı bir açık okunması gerektiğini göstermek için b harfinin üzerine şedde konulduĝu görölmektedir. Burada veznin buna ihtiyacı yoktur.

¹⁹⁹ Metinde burada ve bir sonraki beytin ilk mısra'ındaki "Rab" kelimesinin, vezin gereĝi, bir kapalı bir açık okunması gerektiğini göstermek için "b" harfinin üzerine şedde konulduĝu görölmektedir.

- 1245 Ecel etegine şalıcağ baş
Ol dem baña kıl imānı yoldaş
- 1246 Ol dem ki varam be-menzil-i gūr
Kılgil beni sen ‘azābdan dūr
- 1247 Ol dem ki olam be-hāk-yeksān
Kılgil baña sen hisābum āsān
- 59a 1248 Her hānda ola bu kışşa bünyād
Sevdā’i faķiri ideler şād
- 1249 Tıoķuzyüz yigirmide bu nāme
Hātım oldu irişdi ihtimāme
- 1250 Zū’l-ka‘denüñ evvelinde iy yār
Hātım oldu bu kışşa ol haber-dār
- 1251 İşideni oķıyanı [ķardaş]²⁰⁰
Yā Rab kıl imān olara yoldaş
- 1252 Çün nāme buña irişdi ol dem
Sildüm ķalemi ki ebsem ebsem

Temmet

---

²⁰⁰ Metinde bu mısra yarım bırakılmıştır,